

ympäristösuunnittelun, -rakentamisen ja -hoidon ammattilehti

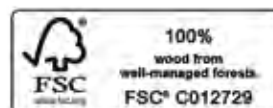
Viherympäristö
13,00€

5|21

ÄÄNET JA AISTIT – KOE YMPÄRISTÖSI

Connect

Nimensä mukaisesti muuntautumiskykyinen
ja helposti yhdisteltävä sarja.

Uusia värejä

DB 703

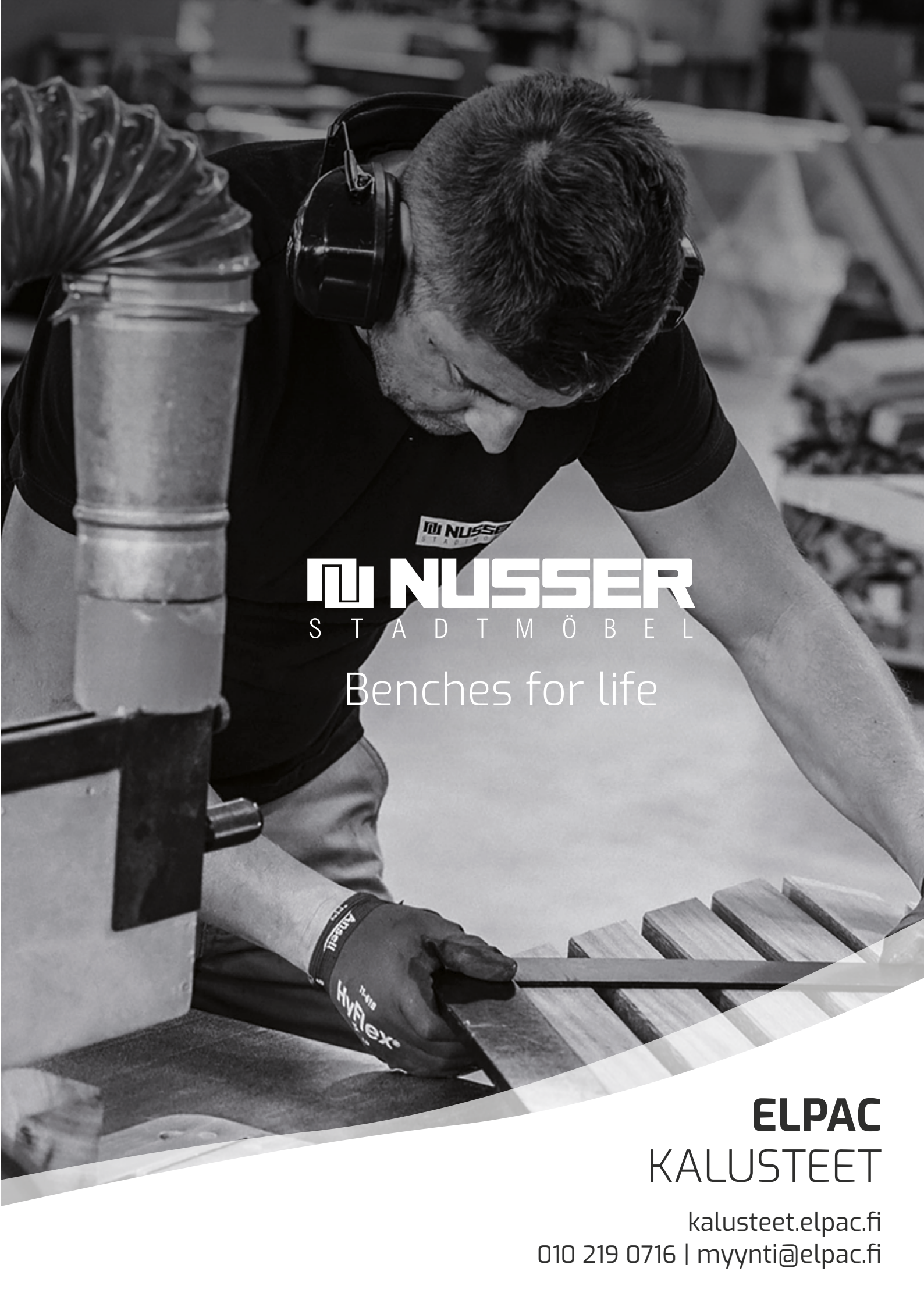
Champagner

Industrial
green

Dark Rusty
Brown

Bright Grey

Berry

NUSSE
S T A D T M Ö B E L

Benches for life

ELPAC
KALUSTEET

kalusteet.elpac.fi
010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Uusi Wille!

Suurempi ja voimakkaampi

- Uusi Wille 875 Δ on nyt täällä!

Uudistimme suurimman Willen. Kun työ vaatii koneelta tehoa ja älyä Wille 875 Δ on oikea kone hommaan! Uusi mallitulee osaksi tulevaisuutta edustavaa Delta-sarjaa, johon on kerätty mukaan parhaat älykkäät ominaisuudet.

Tervetuloa tutustumaan uutuuteen!

Lisätietoja tapahtumista saat verkkosivuilta ja myyjiltä

klo 10-15

12.10 Loimaa
Vilakone Oy

14-15.10 Vantaa
TK, Pyhtäänseläntie 4

19.10 Kuopio
TK, Asentajankuja 4

21.10 Oulu
TK, Moreenitie 6

W | TEKNINEN KAUPPA

KYSY LISÄÄ

etunimi.sukunimi@wihuri.fi

ETELÄ-SUOMI
Timo Perämäki
040 128 0683

LÄNSI-SUOMI
Pasi Eronen
040 846 4746

LOUNAI-SUOMI
Johan Seikola
040 131 7432

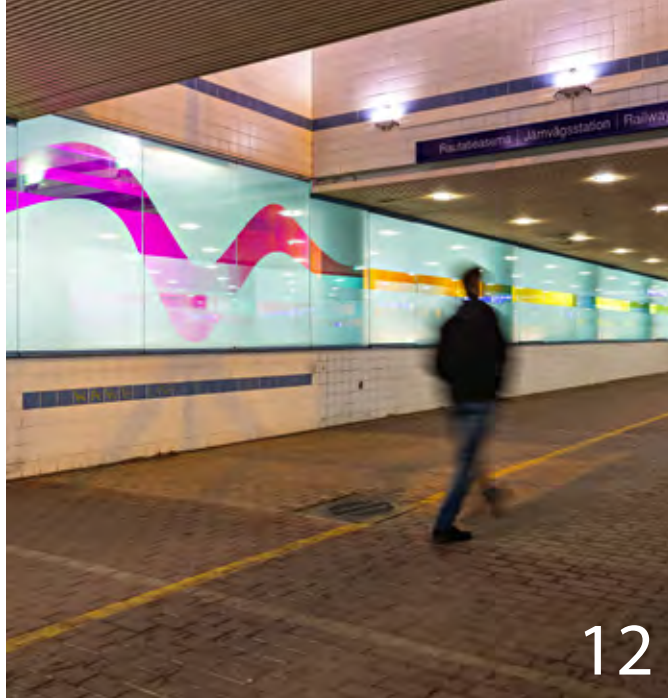
ITÄ-SUOMI
Jukka Särkkä
040 046 9635

POHJOIS-SUOMI
Mika Pulkkinen
0401280683

SEURAA WILLEÄ SOMESSA   @wille_suomi @wihuri_tekninen_kauppa

www.wille.fi www.tekninenkauppa.fi

Sisälllys 5/2021

KOE YMPÄRISTÖSI

- 12 Porin Porisontti
- 16 Hiljaisuuden historiaa Hämeenkadulla
- 20 Linnunlaulu tiedottaa lajitovereita
- 22 Vähennetään melua paremmilla työmenetelmillä ja -välineillä
- 25 Ympäristömelun raja-arvoissa on hyvää ja huonoa
- 28 Aistit japanilaisessa puutarhassa
- 32 Miltä kuulostaa tuulikellopuu?
- 35 Tuoksuva ja vuorovaikutteista viherympäristöä
- 36 Tuoksuva kasvi houkuttelee pölyttäjiä

TUTKITTUA

- 38 Linnunlaulua kaupungin melussa
- 40 Kehä Vihreä – Jyväskylän keskuspuisto
- 44 Kokkolan Laajalahdessa viihdytään ympäri vuoden
- 48 Kasvikatoista koteja ketojen hyönteisille ja hämähäkeille
- 50 Uuden luonnonsuojelulain valmistelu on loppusuoralla
- 52 Maan rakenteen parantaminen ilmalapiolla
- 54 EPLUG-hanke
- 56 PIHA&PUISTO -näyttelystä innostusta arkeen
- 58 Maisemasuunnittelijat ry juhli 60-vuotista taivalta
- 60 Rutistuksia lähivihreän puolesta
- 62 Juhani Nylund on poissa
- 63 Kirjauutuudet

Vakiosivut

- 5 PÄÄKIRJOITUS
- 6 AJANKOHTAISTA
- 61 KOLUMNI
- 68 VIHERYMPÄRISTÖLIITTOSSA TAPAHTUU

Havenon näyttelyosasto löytyy Marketanpuistosta!

Osastomme R17 on pysyvä osa Marketanpuiston näyttelypuistoa ja se on nähtävillä aina puiston aukioloaikojen mukaan.

Tule tutustumaan tuotteisiimme! Löydät istutusastioistamme tuotekyltit, jotka helpottavat tuotteiden tunnistamista sekä auttavat valinnoissasi.

haveno

www.haveno.fi

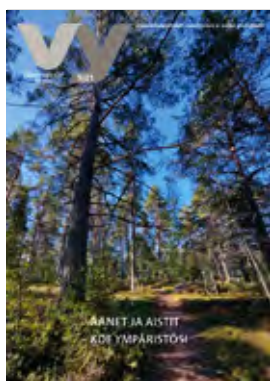
Oy Haveno Ab

 **Finnoonlaaksontie 2
02270 ESPOO**

 09 805 6610

 haveno@haveno.fi

 @havenooy

Kannen kuva: Sini Sangi

Viherympäristö-lehti, 29. vuosikerta
ISSN: 1237 – 0932

Julkaisija ja kustantaja

Viherympäristöliitto ry
www.vyl.fi
viherymparisto@viherymparisto.fi
www.viherymparisto.fi, www.vihreakirja.fi

Toimitus

VY-tiimi ja toimitussihteeri Hanna Tajakka,
puh. 040 865 7923,
viherymparisto@viherymparisto.fi

Ulkoasu nepsu

Taitto Puutarhaliitto ry / Agneta Järvenpää

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

puh.03 4246 5339
viherymparisto@jaicom.com
Tilaushinnat v. 2021 sis. 10 % alv
• kestitilaus 55 euroa
• vuositilaus 68 euroa
• opiskelijatilaus 34 euroa
• irtomyynti 13.00 euroa

Ilmoitukset

Media Bookers, Hannu Pyykkö
p. 050 2250
hannu.pyykk@mediabookers.fi
www.mediabookers.fi

Kirjapaino

PunaMusta, Forssa 2021
Aikakausmedia ry:n jäsen

Tämän lehden tilaajarekisteriä voidaan
käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin.

Tämä ihmisen maailma?

Kun ympäristöhuoli leviää kaikilla kanavilla, palauttaa joku mieliimme lausuman: Luonto selviää ilman meitä, mutta me emme ilman luontoa. Kuulostaa loogiselta, mutta sitä se ei ole. Ihmisen ja muun luonnon biologinen ja kulttuurinen yhteisevoluutio on sitonut meidät lukemattomin sitein toisiimme ja yhteiseen tulevaisuuteen. Tästä kirjoitti tohtori Pekka Kuusi 1982 mummuteoksen *Tämä ihmisen maailma*. 30 vuotta sitten ilmestyi postuumisti Pekka Kuusen kirja *Ihmisen eloonjäämisoppi* – Pieni alkeiskirja. Kirjan pyrkimyksenä oli osoittaa, millaisia käyttäytymismuutoksia ihmiskunnassa pitäisi tapahtua kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Olemmeko oppineet vielä mitään?

Olemme eläneet ilmastollisesti suotuisissa oloissa, holoseenissa, viime jääkauden jälkeen 11 700 vuotta. Kaksi vuotta sitten tehdyn tieteellisen arvion mukaan geologinen aikakausi muuttui antroposeeniksi noin 1950-luvulla. Mitä tämä tarkoittaa? Hyvin yksinkertaisesti: ihmisten yhteistä vastuuta maapallon ja sen elämän tulevaisuudesta. Meidät kaikki on osallistettu maailman ja luontosuhteemme muutokseen taloutemme luonnonvara- ja ympäristövaikutusten kautta. Tutkijat puhuvat aineellisen taloutemme ja teknologiamme haitallisten muutosvaikutusten suuresta kiihdytyksestä (Great Acceleration).

Osallisuusvastuun periaate on ongelmallinen. Kestävän kehityksen Rion julistuksessa (1992) vastuuta esitettiin jaettavaksi periaatteella: Yhteinen, mutta jaettu vastuu. Tätä tulkittiin teollisuus- ja kehitysmaissa eri tavoin. Vastuu säilytettiin niille, jotka pystyisivät sen kantamaan eli kehittyneille teollisuusmaille. Tämä ei ole toiminut. Tutkijat ovat tarjonneet tilalle toista periaatetta: yhteinen, mutta eriytetty hallinta. Tämä tarkoittaa eri kulttuurien, maiden, hallintotasojen ja elinkeinonjen tarvetta ja valmiutta vastata kestävyysaasteisiin.

Kaikkien meidän on kannettava vastuumme tarvittavasta kestävyysmurroksesta ammattikäytäntöjä muuttamalla ja osaamis-
tamme hyödyntämällä. Viheralaan kohdistuu suuria odotuksia, jotka eivät ole vain aineellisia, vaan myös psykologisia. Sir David Attenborough esittää kirjassaan *Yksi elämä, yksi planeetta*, että luontokadon ja ilmastokriisin torjuntakeinojen joukossa villiinnyttäminen (rewilding) ja kaupunkiviljely ovat merkittäviä keinoja. Kaupunkien yhdyskuntarakenteen eheyttäminen sini-viherinfralla keventää ihmisten kokemaa ympäristöhuolta samalla, kun kaupunkiluonto ja sen tarjoamat ekosysteemipalvelut kokevat uuden kukoistuksen.

Vielä muutamia vuosia sitten hyväksyttiin itsestään selvytenä, että melu kuuluu kaupunkiin. Ei kuulu! Melukulissi on peittänyt urbaanin luonnon äänet. Oikeus luonnonäänen kuulemiseen kuuluu kaikille. Melun torjunta ei enää riitä. Haluamme villiinnyttämisellä ja viherystämällä luoda aistejamme hyväileviä äänimaisemia.

Sauli Rouhinen,

YTT, Viherympäristöliiton puheenjohtaja

Presidentti Mauno Koiviston muistomerkkilpailun ensimmäisen palkinnon voittanut Välttää -teosehdotus. Kuva: Kirsi Kaulanen.

Presidentti Mauno Koiviston muistomerkkilpailun ensimmäisen palkinnon voitti taiteilija Kirsi Kaulasen teosehdotus Välttää

Kilpailuun saatiin 110 teosehdotusta, jotka edustavat erilaisia taidesuuntauksia, tyylejä ja taiteellisen ilmaisun tapoja. Palkintolautakunta ei halunnut arvottaa niitä keskenään, ja tästä syystä kilpailussa päätettiin palkita hyvin erilaisia kilpailutöitä.

Ensimmäinen palkinto on arvoltaan 20 000 euroa. Sen voittanutta teosehdotusta *Välttää* palkintolautakunta luonnehtii seuraavasti:

”Muistomerkkiehdotus sijoittuu Pikkuparlamentin puiston läpi kulkevan käytävän molemmin puolin. Sen materiaali, kiillotettu ruostumaton teräs, peilaa ohikulkijan ja teoksen ympäristön osaksi teosta. Teos asettaa katsojan kahdenlaisen ajatusmaailman väliin. Siinä se heijastaa Suomen maantieteellistä asemaa idän ja lännen välissä ja presidentti Mauno Koiviston roolia yhteistyön rakentajana.

Välttää tuo uudenlaisen keveämmän näkökulman perinteisiin presidenttimuistomerkkeihin. Tilallisena

ja vuorovaikutteisena teoksena se heijastaa tämän päivän nykytaidetta ja tuo kiinnostavan lisän julkisen taiteen kenttään ja kaupunkikuvaan. Se on ainutlaatuinen teos myös kansainvälisessä mittakaavassa.”

Palkintolautakuntaan kuuluivat presidentti Mauno Koiviston muistomerkkitoimikunta sekä kaksi Suomen Taiteilijaseuran nimeämää taiteilijajäsentä. Muistomerkkitoimikunnan puheenjohtajana toimii entinen pääministeri Päävo Lipponen.

Presidentti Mauno Koiviston muistomerkki on tarkoitus toteuttaa ensimmäisen palkinnon voittaneen teosehdotuksen pohjalta. Tavoitteena on, että muistomerkki on valmis ja asennettu paikalleen Pikkuparlamentin puistoon 25.11.2023, kun presidentti Koiviston syntymästä tulee kuluneeksi 100 vuotta.

Lisätietoja:
<https://koivistomuistomerkki.fi>

Tutkimus: Kotia ympäröivät viheralueet lisäävät sisätilojen mikrobiston moninaisuutta

Kotia ympäröivät viheralueet lisäävät sisätilojen mikrobiston moninaisuutta eli diversiteettiä. Tämä selviää Environmental Research -tiedejulkaisussa julkaistusta tutkimuksesta, joka on tehty kansainvälisenä yhteistyönä.

Aiemmissa tutkimuksissa on esitetty, että erityisesti luonnosta peräisin olevien mikrobien moninaisuus lapsuuden kodin sisätiloissa voi myöhemmin suojata astmalta ja allergioilta.

Tutkimuksen mukaan se, minkä tyyppinen viheralue kodin läheisyydessä on, vaikuttaa sisäympäristöissä eri mikrobien runsauteen. Kun luonnon läheisyys yleisesti lisäsi bakteerien moninaisuutta kodin sisätiloissa, sienien moninaisuus lisääntyi, kun kodin ympäristössä oli korkeampia kasveja, kuten puustoa ja pensaita.

- Tarvitsemme vielä tulevista tutkimuksista lisää vahvistusta tulokselle, että viheralueilla on vaikutusta kotien terveyttä edistävään mikrobistoon. Jos niin on, viheralueiden hyödyt voisi ottaa huomioon kaupunkien suunnittelussa ja voisimme lisätä luonnosta peräisin olevia mikrobeja myös kaupungeissa asuvien lasten arkeen, kertoo THL:n johtava tutkija Martin Täubel.

Tutkimukseen kerättiin näytteet belgialaisista kodeista. Tutkimuksessa selvitettiin, miten koteja ympäröivät erilaiset viheralueet vaikuttivat kotien mikrobistoon. THL:n tutkijat vastasivat kotien mikrobistojen analyyseistä sekä tilastoanalyysistä.

Artikkeli Residential green space can shape the indoor microbial environment on julkaistu Environmental Research -tiedejulkaisussa.

Lisätietoja:

Dockx Y, Täubel M, Bijnens EM, Witters K, Valkonen M, Jayaprakash B, Hogerworst J, Nawrot TS, Casas L. Residential green space can shape the indoor microbial environment. Environ Res. 2021 Jun 23;201:111543. doi: 10.1016/j.envres.2021.111543.

Martin Täubel, THL, puh. 029 524 6466, etunimi.sukunimi@thl.fi

Mikko Jääskeläinen Konevel Oy:n toimitusjohtajaksi

Infrahuollon koneita ja laitteita maa- hantuova iisalmelaislähtöinen Konevel Oy laajensi toimintaansa avaamalla uuden toimipisteen Tuusulaan. Elokuun alussa uutena toimitusjohtajana aloitti it-alan johtotehtävissä pitkään toiminut Mikko Jääskeläinen.

– Aikaisemmassa työmaailmassa ni toiminta oli hyvin automatisoitua ja järjestelmäorientoitua. Valjastimme myös datan liiketoiminnan tehokkaaksi tueksi. Saaduista opeista voi ammentaa paljon tänne perinteisemmällekin alalle. Lisäksi haluamme erottautua palvelulla ja rakentaa mahdollisimman hyvää asiakaskokemusta. Jos asiakkaallamme hajoaa kone Mäntsälässä, meiltä lähtee kaveri paikan päälle korjaamaan sen. Jos korjaus kestää pidempään, takaamme asiakkaan töiden jatkumisen tarjoamalla tilalle väliaikaisen laitteen, Jääskeläinen kuvailee.

Uudellemaalle tullaan keskittämään lisäksi vuokratoneliiketoimintaa ja va-

raosapalveluita. Alueella on runsaasti kausiluontoisia toimijoita, joille tarvelähtöinen kaluston vuokraaminen on järkevin ratkaisu.

Konevel Oy on perustettu tammi- kuussa 2010. Maarakentamisen, kiinteistöhuollon, viherrakentamisen ja viemäröntialan toimijoita palveleva yhtiö edustaa Suomessa yksinoikeudella Rotar, Rom BV, Tokvam, D and A ja Sepi M tuotteita. Konevel edustaa Suomessa myös Eco Weedkilleriä. Vuonna 2020 yhtiön liikevaihto oli 5,4 miljoonaa euroa. Yrityksessä on kymmenkunta työntekijää.

Lisätiedot:

Toimitusjohtaja Mikko Jääskeläinen, puh. +358 40 843 3292, mikko.jaaskelainen@konevel.fi

Hallituksen puheenjohtaja Kimmo Kärki, puh. +358 50 490 0085, kimmo@konevel.fi

<https://www.konevel.fi/>

<https://www.ecoweedkiller.com/fi>

The Finnish Soul Garden palkittiin Chelsea Flower Showssa

Taina Suonion suunnittelema The Finnish Soul Garden palkittiin syyskuussa 2021 silver-gilt-mitalilla arvostetussa Chelsea Flower Showssa. Palkittu puutarha saunoineen edustaa suomalaista luonnonmukaista merenrantakulttuuria – sen maisemaa, perinteitä ja yhteisöllisyyttä parhaimmillaan – elämänmuotoa, joka on säilynyt alati kaupungistuvassa pohjoisessa maassamme iät ja ajat lähes muuttumattomana.

Puutarhasuunnitelman päähuomio keskittyy itämerelliseen rantakasvillisuuteen, josta nautitaan perinteisesti saunomisen ja vilvoittelun lomassa. Puutarhan puulämmitteinen sauna on valmistettu puusta ja se on muotoiltu nykyaikainen. Saunaa koristaa Helsingin Yliopiston Viides Ulottuvuus-tutkimusryhmän monivuotisiin tutkimushavaintoihin perustuva niittyvierhokatto. Puutarhaa rajaa kasvillisuus ja tervattu lauta-aita, joka tarjoaa suojatun, yksityisen virkistysketken. Vesiaie puutarhan edustalla kuvaa merta.

Vilpolan värikylläiset istutukset, punaisine, sinisine ja valkoisine kesäkukkineen täydentävät puutarhan muuten luonnonvaraista kasvillisuutta. Ensimmäistä kertaa Chelsea Flower Shown 107-vuotisen historian aikana nähtiin puutarhassa myös kaupunkirakentamisen tieltä pelastettua kuntaa.

Puutarhan rakensi useita palkintoja voittanut Conquest Creative Spaces. Kasvit toimittavat Hortus Loci ja Creepers Nursery. Puutarhan istutuksesta ja viimeistelystä huolehti Taina Suonio tiiminsä kanssa. Suomesta mukana on useiden sponsorien lisäksi maa- ja metsätalousministeriö, Suomen Lontoon suurlähetystö, Suomalais-brittiläinen kauppakamari ja Vantaan kaupunki.

Lisätiedot:

<https://www.rhs.org.uk/shows-events/rhs-chelsea-flower-show>

<https://www.biodiversity.fi/chelsea-flower-show/>

kuva: Janne Ketola

Espoo panostaa kaupunkiluonnosta saataviin terveyshyötyihin ja haastaa muut kaupungit tekemään samoin

Espoon kaupunki osallistuu kansainväliseen hankkeeseen, jossa etsitään keinoja viheralueiden terveyshyötyjen lisäämiseen. Vasta julkaistu suunnitteluohje kertoo Olarin terveystuontopolun suunnittelusta ja toteutuksesta ja tarjoaa vinkkejä uuden terveystuontopolun suunnitteluun.

Luonnossa liikkumisella on todistettu ihmisille monia positiivisia vaikutuksia. Viheralueiden terveysvaikutukset korostuvat etenkin kaupunkiympäristössä, jossa asukkaat kokevat enemmän terveyshaittoja kuin taajamien ulkopuolella asuvat.

Espoo haluaa panostaa asukkaidensa hyvinvoinnin edistämiseen ja osallistuu kansainväliseen URBACT Health&Greenspace -hankkeeseen vuosina 2019–2022. Hankkeessa laaditaan toimintasuunnitelma kaupungin viher- ja virkistysalueiden ja kasvillisuuden tar-

joamien terveyshyötyjen turvaamiseksi.

Viher- ja virkistysalueiden suunnittelussa painotetaan jatkossa niitä kasvillisuuden ja ympäristön ominaisuuksia, jotka lisäävät ihmisten hyvinvointia. Esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa panostetaan entistä enemmän kävelyreittien viihtyisyyteen ja sujuvuuteen. Myös neuvontapalveluita, kuten liikuntaneuvontaa voidaan tarjota ulkona esimerkiksi lähimetsässä tai ulkokuntosalilla. Espoolaiset päiväkotiryhmät ja koululaiset retkeilevät jo nyt paljon luonnossa, ja ulkona tapahtuvaan toimintaan kiinnitetään yhä enemmän huomiota.

Terveystuontopolulta avaimet hyvinvointiin

Oлариin perustettiin vuonna 2019 terveystuontopolku onnistuneessa yhteistyössä paikallisen Olari-seuran, Espoon kaupungin ja lukuisten lähialueella toimivien järjestöjen ja asukasyhdistysten kesken. Nyt menestyksekkään hankkeen hyvät käytännöt on koottu yk-

siin kansiin Olarin terveystuontopolun suunnitteluohjeeseen.

Suunnitteluohje esittelee luonnon terveysvaikutuksia, terveystuontopolun yleisiä suunnitteluperiaatteita, Olarin terveystuontopolun onnistunutta vuorovaikutusprosessia sekä polun rakenteiden teknistä toteutusta.

Suunnitteluohjeen kautta Espoon kaupunki kannustaa myös muita kaupunkeja ja asukasyhdistyksiä toteuttamaan oman terveystuontopolkunsa, jotta mahdollisimman moni pääsee nauttimaan luonnon terveyttä edistävistä vaikutuksista.

Olarin terveystuontopolun suunnitteluohje on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Terveystuontopolkuun pääsee tutustumaan myös virtuaalisesti hyödyntäen 360-asteen valokuvia, jotka on otettu terveystuontopolun rastipisteiltä.

Lisätiedot:

Laura Lundgren, ympäristöasiantuntija ja projektipäällikkö, Health&Greenspace
Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus
puh. 043 825 7184, laura.lundgren@espoo.fi

<https://www.espoo.fi/fi/olarin-terveystuontopolku>

<https://www.espoo.fi/fi/liikunta-ja-luonto/tieto-luonnosta/healthgreenspace-hyvinvointia-kaupunkiluonnosta>

<https://urbact.eu/healthgreenspace>

TILAA LEHTI

viherymparisto@jaicom.com, 03 4246 5339,
<https://secure.jaicom.com/le-easiointi/viherymparisto>

KESY - KESTÄVÄ YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Viheralan toimija, hae KESY-tunnusta

Kestävää ympäristöraientamista toteuttavat toimijat voivat nyt hakea toiminnalleen KESY-tunnusta. KESY-tunnus kertoo sitoutumisesta toimintamallin tavoitteisiin ja edistämiseen. Tavoitteena on sitouttaa toimijat KESY-toimintaan ja saada tietoa erilaisista viheralan hankinta-, suunnittelu-, rakentamis- ja/tai kunnossapitovaiheissa olevista hankkeista, joissa sovelletaan käytäntöön laadittuja KESY-ohjeita ja työkaluja. Tunnustavo käyttää KESY:ä toteuttavan hankkeen tai muun toiminnan yhteydessä viestinnässä ja asiakirjoissa

Kestävän ympäristöraientamisen (KESY) tarkoituksena on suunnitella, rakentaa ja kunnossapitää ympäristöä siten, että vältetään, lievennetään, estetään tai kompensoidaan rakentamisen haitallisia vaikutuksia. KESY on viheralan yhteisesti luoma toimintamalli. Se määrittää kestävän kehityksen mukaiset, suomalaisiin olosuhteisiin soveltuvat toimintaperiaatteet, toimenpiteet ja käytännönläheiset ohjeet ympäristöraientamisen koko prosessille. Lisätietoa www.vyl.fi/kesy

KESY-tunnus kertoo sitoutumisesta kestävään toimintaan

Teos hyödyntää tunnelin symmetrisyyttä ja kunnioittaa linjakasta arkkitehtuuria. Kuva: Henri Luoma

Porisontti

Valon, äänen ja heijastuksien maisema

Porisontti on valo- ja äänitaideteos, joka rakentui Porin rautatieaseman Porttaalitunneliin alkusyksystä 2021. Paikkasidonnaisessa teoksessa yhdistyy viitteellisesti Porin maisemat, elävä valo ja vuodenaikojen mukaan vaihtuva Pori-soundtrack.

teksti: SUVI SAASTAMOINEN ja TEO RINNE

Porin kaupunki etsi avoimella portfoliohauulla taidelijoita suunnittelemaan ja toteuttamaan valotaideteoksen 90 metriä pitkään Porttaalitunneliin, jonka vanhat näyttelyvitriinit olivat vähäisessä käytössä. Valotaiteen avulla haluttiin parantaa tunnelin toimivuutta, esteettisyyttä ja turvallisuutta, sekä siistiä tilan yleisilmettä. Tunneli on valmistunut vuonna 1998 ja sen suunnittelusta vastasi arkkitehti Esa Piironen.

Pysyvän taideteoksen tekijäksi valikoitui 23 hakemuksen joukosta Sitowise Oy:n sisällä toimivan taidekollektiivi SWartin ja muusikko Tapani Rinteen yhteenliittymä. Teoksen suunnittelussa olivat mukana ympäristötaiteilija ja maisema-arkkitehti Suvi Saastamoinen, valotaiteilija Anssi Mäkinen, sekä hortonomi ja maisema-arkkitehti yo Teo Rinne. Toteutus tehtiin vuorovaikutuksessa Porin kaupungin teknisen toimialan ja kaupunkisuunnittelun kanssa, jonka lisäksi

mukana oli myös muita kaupungin toimialoja sekä Porin taidemuseo. Hanke mahdollistettiin Taiteen edistämiskeskusten Porin kaupungille myöntämän Prosentti rakennuskustannuksista taiteeseen -erityisavustuksen avulla.

Porttaalitunneli kuuluu Porin kansalliseen kaupunkipui-
toon ja se sijaitsee matkakeskuksen ja korkeakoulukampuk-
sen välittömässä läheisyydessä. Rautatien alittava tunne-
li toimii linkkinä kaupunkikeskustan ja Isomäen urheilu- ja
ulkoilualueiden välillä. Sijainti urbaanin kivikaupungin ja
luonnonmukaisen Porin metsän välillä on ollut yksi inspira-
ation lähteistä teoksen suunnittelussa.

Alikulku on osa kaupungin tärkeimpiä kevyen liikenteen
väyliä ja sen läpi kulkee päivittäin tuhansia käyttäjiä, aina sa-
tunnaisista ohikulkijoista työmatkalaisiin ja asukkaisiin. Ke-
vyen liikenteen lisäksi tunnelia käyttävät Cityliikenne-linjan
minibussit, jotka kulkevat Satasairaalan ja Puuvillakeskuksen

väliä. Vilkkaasti liikennöidyllä kaupunkialueella julkinen taideos tarjoaa aistikokemuksia väkijoukoille ja luo kaupungille identiteettiä.

KAUPUNKITILA AISTIEN HERÄTTÄJÄNÄ

Voidaan sanoa, että taiteen tehtävä julkisessa kaupunkitilassa on yllättää, toimia keskustelunherättäjänä, kertoa tarinoita sekä auttaa kokijaa näkemään jokin paikka tai tila eri näkökulmasta. Taiteen kohtaaminen yhteisessä tilassa on kaupunkilaisten ja vierailijoiden kesken jaettu paikkasidonnainen kokemus. Jokaisen katsojan ja aistijan kokemus on kuitenkin erilainen. Teoksessa, kuten *Porisontti*, on yhtä monta näkökulmaa ja kokemusta, kun on kaupunkitilan käyttäjiä.

Äänet kuuluvat olennaisena elementtinä kaupunkiympäristöön. Olemme tottuneet liikenteen pauhuun, hälytysääniin, puheensorinaan, kuulutuksiin ja satunnaisiin katusoitajiin. Silti kaikki tämä on helposti meille ohimenevää ja merkityksetöntä taustahälinää. Myös kuvasto ja materiaalit, joita kaupungissa kulkiessamme visuaalisesti kohtaamme, on meille tuttua ja tavanomaista. Hyödynnämme kaupunkitilassa aistejamme ympäristön havainnointiin lähinnä päästäksemme paikasta toiseen ja minimoidaksemme vaarat ja uhat.

Mitä jos kaupunkitila haastaisikin aistimme kokemaan jotain muuta hetkeksi? Tarjoaisi meille tilan, jossa kuuloaistillamme olisi mahdollisuus herätä erottamaan ja tunnistamaan yllättäviä yksittäisiä sointuja ja ääniä. Heijastavat pinnat ja valaistus haastaisivat havainnointikykyämme sopivasti pohtimaan tilan mittasuhteita ja värisävyjä. Huomaisimme tilassa liikkuessamme oman kehomme suhteen tilaan ja ympäristöön ja ehkä sitä kautta koko kaupunkiin. Huomaisimme myös toisten tilassa olevien reaktiot ja suhteen tilaan ja toisaalta myös meihin. Jakaisimme yhteisen kokemuksen. Muun muassa näitä kokemuksia lähdettiin tavoittelemaan *Porisontin* suunnittelussa.

STAATTISESTA TUNNELISTA DYNAAMISEKSI MIELIKUVAMAISEMAKSI

Tunnelin tilallinen muutos aikaisempaan on huomattava. Syyskuussa avattu teos on muuttanut monotonisen tunnelin valovoimaiseksi tilakokemukseksi, jossa elävä valo ja ääni ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Portaalitunnelin läpi siintävä horisonttiviiva sitoo teoksen osaksi 90 metriä pitkää alikulkua, tarjoten ohikulkijoille vaihtelevia maisemia heijastuksien ja muuttuvien värien muodossa. Katselukulmaa vaihtamalla voi huomata, miten pintakäsittellyt vitriinilasit toistavat valaistuksen värejä mitä mielenkiintoisimmilla tavoilla. Vitriinilasien pintakäsittelyn ansiosta, teos on kiinnostava kokonaisuus myös päivänvalon aikaan.

Tunnelin puolivälissä, geometrisen valokupolin kohdalla, horisonttiviivan lineaarinen muoto rikkoutuu vapaamuotoisemmaksi kumpuilevaksi maisemaksi. Keskikohtaa voi pitää teoksen sydämenä. Siellä sijaitsee äänilähde, josta teokseen sävelletty Pori-soundtrack sykkii läpi tunnelin. Valokupolin kohdalla myös valaistus on vahvemmin läsnä ja korostaa olevaa arkkitehtuuria. Valokupolin läpi säkenöivä valo viestii tunnelin ulkopuoliseen maailmaan teoksen olemassaolos-

ta ja sen voi huomata rautatieaseman laitureilta sekä ohikulkulta valtatieltä.

Teoksen valaisimet on asennettu vitriinilasien takana olevaa tilaan. Niiden suuntaus kohti vitriinin takaseinää sekä horisonttiviivaa laajentavat tilan rajoja, sekä luovat vahvan, mutta seesteisen tunnelman. Valo-olosuhteet muuttuvat vuorokauden aikana. Teoksen valaistus on vahvempi aamun ja illan välisenä aikana, kun yleisilme rauhoittuu yön tunneiksi.

Aikasidonnaisuus tulee ilmi myös pidemmällä aikavälillä. Teos muuttaa olemustaan ajansaatossa, mielikuvamaisen vuodenaikojen kiertokulkuun. Keväällä valaistus on värimaailmaltaan kirkas ja utuinen, toistaen eri vihreän ja keltaisen sävyjä. Kesällä tunnelin valtaa puhdas ja aurinkoinen vaalea valo, joka korostaa tunnelin läpi kulkevaa horisonttiviivaa. Vuoden edetessä värien painopiste siirtyy syksyn moninaisista sävyistä kohti viileää talvea ja sen vaikuttavaa sinistä hetkeä.

PORI-SOUNDTRACK

Teoksen ollessa paikkasidonnainen, taitelijaryhmä näki, että porilaisuus on arvo, joka tulisi tuoda taidehankkeessa esiin. Porilaislähtöinen muusikko Tapani Rinne olikin audiovisuaalisen teoksen suunnittelussa mukana alkuvaiheista asti. Rinne muisteli, millaisia ääniä kuuli lapsuuden ja nuoruuden Porissa ja mietti, minkälainen äänimaisema on nykyajan kaupungissa eri vuodenaikoina. Näistä lähtökohdista muusikon päässä lähti soimaan Pori-soundtrack, joka toteutettiin puhaltimilla ja elektroniikalla.

Ennen tunnelissa kuului lähinnä junien kolina ja liiken-

Työryhmän jäsenet, vasemmalta Suvi Saastamoinen, Teo Rinne, Anssi Mäkinen ja Tapani Rinne. Kuva: Heli Nukki.

teen äänet, nyt ne saavat rinnalleen tunnelmallisen ambienssin. Äänen on tarkoitus johdattaa kuljija tunnelin laidoilta äänen lähteelle ja luoda yhdessä visuaalisen sommitelman kanssa ainutlaatuinen tilakokemus, jossa voi hetkeksi unohtaa ympäröivän maailman ja upota porilaiseen mielikuva-maisemaan. Teokseen on luotu neljä erilaista sävellystä, jotka vaihtuvat vuodenaikojen mukaan. Tämän lisäksi noin tunnin välein ääniraidassa tapahtuu kohotus, jolloin äänimaisema kasvaa tiiviiksi sinfoniaksi, jonka yhteydessä valaistuksen liike ja visuaalisuus voimistuu.

OIVALLUKSIA JA ONNISTUMISIA

Monimediaisen ja moniulotteisen teoksen laatiminen oli tekijöille haastava mutta kiinnostava. Projektin aikana tuli paljon uusia oivalluksia sekä opittavaa. Mukana oli alusta saakka erilaiset konkreettiset materiaali- ja valaistuskokeilut, virtuaalimallinnuksen ohella. Virtuaalimallilla oli helppo tarkastella tilan mittasuhteita, suunnitellun grafiikan sijoittelua, muotoa ja mittakaavaa. Demosävellyksillä päästiin nopeasti kiinni teoksen äänimaailmaan ja yhdistämällä musiikki virtuaalimalliin, oltiin jo pidemmällä teoksen kokonaisuuden hahmottamisessa. Valaistuksen suhteen pystyttiin tekemään

etukäteen mallinnuksia ja laskelmia, mutta vasta ensimmäisillä koevalaistuskierroilla saatiin kunnollinen alustava käsitys siitä, miten lasivitriinien taakse sijoitettu valaistus toimii ja piirtää tilan rajat.

Hankalinta teoksen suunnittelussa oli hahmottaa heijastavien lasipintojen sekä viivagrafiikassa käytetyn kalvon vaikutus kokonaisuuteen. Materiaaleilla tehtiin useampia testejä erilaisten valaistustilanteiden kanssa ensin studiossa ja myöhemmin paikan päällä. Silti suurikokoisen teoksen lopullista heijastavien pintojen peilaavuutta ja hienoja yksityiskoh-tia oli osittain mahdotonta kuvitella etukäteen. Toisaalta tämä yllättävyys oli myös yksi teoksen synnyttämisen parhaita anteja.

Valaistuksen ohjaus vaati useamman koevalaistuskerran paikan päällä valaisinten ja kalvojen asennuksen jälkeen. Valon värisävyt, niiden yhdistelmät, transiitot ja efektit oli käytävä huolellisesti läpi. Valon värin reagointi heijastaviin kalvoihin pystyttiin näkemään kokonaisuutena vasta asennettuna. Myös äänimaailman sointi tilassa ja valaistuksen värisävyjen ja liikkeen ohjelmointi musiikkiin vaati työskentelyä paikan päällä.

Teoksen suunnittelussa on ollut tärkeässä osassa koko pro-

Tunnelin keskivaiheilla lineaarinen muoto rikkoutuu kumpuilevaksi maisemaksi. Kuva: Henri Luoma.

Väritön valo korostaa horisonttilinjan värejä. Kuva: Henri Luoma.

jektin ajan myös turvallisuus, esteettömyys ja julkisen tilan vaatimat rajoitteet. Tietyntilainen hienovaraisuus on teoksessa läsnä, eikä tilasta haluttu uutta turhaa valo- ja ääniärsyketä muun kaupunkitilassa olevan valo- ja äänisaasteen lisäksi. Teoksen suunnittelussa vältettiin muun muassa häikäisyä ja välähdyksiä, sekä liian korkeita tai kovia pistemäisiä ääniä.

Reilun vuoden mittaisen prosessin jälkeen lopputulos on juuri mitä lähdettiin hakemaan ja samaan aikaan ilahduttavan yllättävä. Visio tilasta, jossa käyttäjien oma mielikuvitus, porilaiset muistot ja tarinat sekä tunnetilat pääsevät vapaasti virtaamaan ja heräämään, tuntuu nyt todelliselta. Toivomme, että teos on hyvä esimerkki siitä, miten taide kaupunkitilassa voi ratkoa monia käytännön ongelmia liittyen esimerkiksi turvallisuuteen ja valvontaan, sekä samalla luoda merkityksellistä ja kokemuksellista ympäristöä.

Seuraamme innolla, miten teos alkaa elämään omaa elämänsä ja ottaa paikkansa dynaamisena osana Porin kansallista kaupunkipuistoa. **vy**

Kirjoittajat:

Suvi Saastamoinen työskentelee maisemasuunnittelun ryhmäpäällikkönä ja toimii ympäristötaiteilijana ja julkisen taiteen sekä valaistuksen asiantuntijana Sitowise Oy:ssä.

Teo Rinne työskentelee suunnittelijana Sitowise Oy:n maisemasuunnitteluosastolla ja suorittaa maisema-arkkitehtuurin maisteriohjelmaa Aalto-yliopistossa.

Taideteoksen tiedot

Kohteen omistaja: Porin kaupunki

Taiteilijaryhmä:

SWart/Sitowise Oy: Anssi Mäkinen,
Suvi Saastamoinen ja
Teo Rinne

Äänimaisema: Tapani Rinne

Äänen miksaus: Pauli Saastamoinen

Kohteen rakentajat:

**Äänentoisto, valaisimet, ohjauslaitteet
ja ohjelmointi:**

Studiotec Oy

Sähköurakointi: Porin kaupunki

Ikkunakalvojen asennus: Grano Oy

Hämeensilta elokuussa 2021. Kuva Tommi Granholm.

Hiljaisuuden historiaa Hämeenkadulla

Historioitsija Peter Englundin mukaan melun suuri virhe ei ole siinä, että se riistää meiltä hiljaisuuden, vaan siinä että se vie meiltä kaikki pienet äänet.

teksti: TOMMI GRANHOLM

Jos Peter Englund olisi tamperelainen, hän olisi varmaan tyytyväinen kotikaupunkinsa pääkadun juuri valmistuneeseen remontiin. Viime kesänä Tampereen Hämeenkadulla oli päiväsaikaankin hetkiä, jolloin saattoi kuulla tuulen huminan, puheensorinan kadun toiselta puolelta, pulujen siipien suhinan tai jopa vaimeat virtausäänet Näsijärven vesien soljuessa Tammerkoskessa kohti 18 metriä alempana odottavaa Pyhäjärveä.

Hämeenkatu on Tampereen keskustan selkeä pääkatu. Useimmiten kun on puhuttu kadun hiljenemisestä, on tarkoitettu kadulla kulkijoiden vähenemistä ja liikkeiden sulke-misia. Niitä on tapahtunut Tampereella ja muissakin kaupungeissa monesta eri syystä. Nyt kuitenkin on havaittavissa hiljenemistä myös positiivisessa merkityksessä liittyen kadun äänimaailmaan.

Ääntä on vähemmän kuin ennen ja äänet ovat huomatta-vasti vaimeampia. Yksityisautoilu Hämeenkadulla on lope-tettu, vaikka katualueen leveyden puolesta tilaa olisi sillekin

voinut riittää. Nykyisellä jalankulkijoiden, kevyen liikenteen ja uudistetun joukkoliikenteen käytössä olevalla Hämeenka-dulla on paria vilkkainta tuntia lukuun ottamatta varsin vä-hän ääntä, jota voisi kuvailla meluksi.

HÄMEENKADUN MUUTOS JOUKKOLIIKENNEKADUKSI

Kesän 2021 taittuessa kohti loppuaan uutisoitiin eri tiedotus-välineissä Tampereen raitiotieliikenteen käynnistymisestä. Alkuvuoden koeliikennöinnin jälkeen ratikka aloitti viralli-sen liikennöinnin maanantaina 9. elokuuta.

Raitiotiestä haaveiltiin Tampereella jo viime vuosisadan alussa. Rakentamaan ei kuitenkaan silloin ryhdytty johtuen muun muassa varojen puutteesta ja raitiotien tarvearvioin-tien tuloksista. Raitiotieliikenteen arvostuksen nousu johti kuitenkin Tampereella ratikan rakentamistöiden käynnisty-miseen satakunta vuotta myöhemmin vuonna 2016.

Töiden alettua keskustan pääväylästä Hämeenkadusta tu-li kaupunkilaisille harmia aiheuttanut valtava työmaa. Leh-

mukset kaadettiin, jalankulkuväylät kavennettiin työmaa-aidoilla ahtaiksi ja bussitkin mutkittelivat pitkin kiertoteitä keskustan pikkukaduilla. Kun tiedettiin että työmaa valmistuu vasta vuonna 2021, tunsivat moni kuuluvansa vääryyttä kokevaan sukupolveen, joka menettää kotikaupunkinsa vuosikausiksi. Nyt töiden aiheuttama haitta on taaksejäänyttä elämää, ja kaupunkilaiset pääsevät näkemään valmiin raitiotien tarjoamat mahdollisuudet liikkumistapana ja vaikutukset keskustan viihtyvyyteen.

Jo ennen ratikka-aikaa Hämeenkadun ajoradat oli muutettu vain busseille ja takseille tarkoitetuiksi joukkoliikennekaistoiksi, ja ratikan myötä myös bussiliikenne väheni entistään. Kuluneena kesänä kaupunkilaiset ovat huomanneet tunnelman muutoksen verrattuna aikaan, jolloin katu oli autoilun valtasuoni.

Valokuviin on Hämeenkadustakin tallentunut menneiden aikojen maisema, entinen äänimaailma sen sijaan on enemmän muistikuvien varassa. Toki on olemassa valokuvia, joista hiljaisuuden tai meluisuudenkin voi aistia.

LIKENNEMELUN AIHEUTTAJAT

Kadun akustisessa maisemassa tapahtunutta muutosta osaa kuvata meluasioihin työssään vihkiytynyt ympäristötarkastaja Ari Elsilä Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksiköstä. Elsilä kertoo, että raitiotien valmistumisen jälkeen tehtävät melumittaukset ovat vasta meneillään Tampereella.

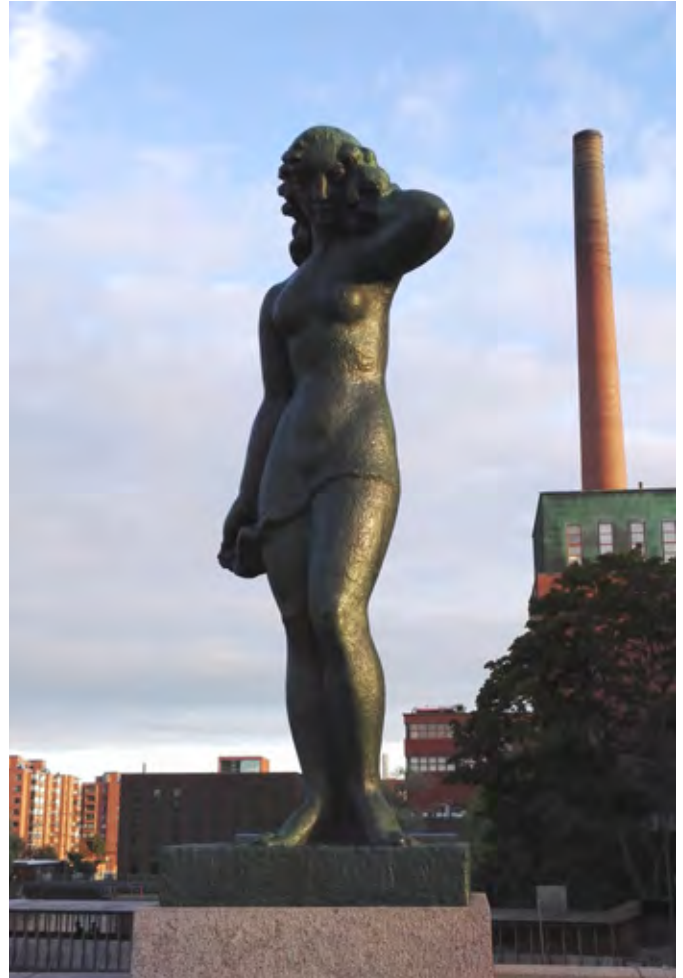
- Tampereella on mallinnettu liikennemelua kantakaupungin laajuisesti vuosina 2012, 2017 ja vuoden 2021 tilannetta mallinnetaan paraikaa.

Elsilä vahvistaa oikeaksi havainnon, jonka moni Hämeenkadun kulkija on tehnyt: jatkuvaa autoliikenteen rengasmelua ja liikenteen huminaa ei enää ole. Ratikoita, linja-autoja ja huoltoliikennettä kadulla kulkee, mutta uudella katupinnoitteella ei enää synny samaa ”räminää” kuin aiemmalla nupukivikadulla. Ratikoiden äänet aiheutuvat pääasiassa pyörien ja kiskon välisestä kontaktista. Muita melun lähteitä ovat moottori, jarrut ja apukoneet.

Tähänastisen kokemuksen perusteella niistäkään ei ole monillekaan kaupunkilaisille haittaa ollut – ympäristönsuojeluyksikköön ei ole tullut lainkaan meluvalituksia ratikan äänistä. Tampereen Raitiotie Oy teki kuitenkin elokuussa Pyynikintorin päätepysäkin lähellä muutoksia vaihteiden käyttötapaan lähitalojen asukkaiden kuultua häiritsevää kolinaa ratikan pyörien kulkiessa kiskoja vaihteiden läpi. Ongelma oli onneksi helposti ratkaistavissa.

Elsilän mukaan vuodelle 2040 laaditussa ennusteessa Hämeenkadun melun voimakkuus päiväajan keskiäänitasona arvioituna esimerkiksi Keskustorin kohdalla on noin viisi desibeliä alempi kuin vuoden 2012 tilanteessa. Vähämeluisia hetkiä on kuitenkin selvästi enemmän kuin ennen kadun muuttamista joukkoliikennekaduiksi.

Lyhytaikaisia melupiikkejä saattaa syntyä ratikan ajaessa kaarteeseen, mutta koeliikenteen aikaisissa melumittauksissa kaarrekirskuntaa ei kuitenkaan havaittu. Varsinaisen liikennöinnin käynnistyttyä suhteellisen voimakastakin kirskuntaa on ollut havaittavissa muutamissa jyrkimmissä ratakaarteissa. Kirskuntaa voidaan hillitä ajonopeuksia säätämällä ja

Suomen Neito (Wäinö Aaltonen, 1929) pitää kättä korvalla Hämeensillalla. Ainakaan liikennemelun takia ei enää tarvitsisi. Kuva Tommi Granholm.

kiskoja voitelemalla. Vaunuissa itsessään on laipanvoiteluun järjestelmät mutta toisinaan voitelua joudutaan tehostamaan myös suti ja purkki -menetelmällä, kerrotaan raitiotien kunnossapidosta. Mielenkiintoisia uusia työtehtäviä siis tarjolla kunnossapitäjille.

Maksiminopeudella 70 km/h ajettaessa ratikan melutaso oli koeliikenteen mittauksissa 84 desibelin tasoa 7,5 metrin etäisyydellä kiskoista. Mittaustulos kertoo, että Tampereen uudet vaunut ovat tuossa nopeudessa viitisen desibeliä hiljaisempia kuin esimerkiksi Helsingin raitiotiellä käytössä olevat vaunut.

Maksimivauhtia voidaan ajaa Tampereella vain yhdellä rataosuudella Hallila–Hervannan suunnalla, ja nopeuden laskeutumisessa äänet vaimenevat oleellisesti. Raitiovaunun kiihdytyksen ja pysähdysten tuoma melu ei mittausten ja analyysien perusteella merkittävästi lisää ympäristömelun keskiäänitasoa, yleistä häiritsevyyttä tai havaittavuutta.

Valtioneuvoston asetuksessa meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista hiljainen alue väestökeskittymässä on alue, jossa minkään melulähteen aiheuttama melutaso ei ylitä päivällä 50 desibeliä eikä yöllä (kello 22:00–07:00) 45 desibeliä. Hämeenkadulla käytettävillä ajonopeuk-

sillakin ohiajaviin vaunujen äänitaso on noin 70 desibelin luokkaa ja muitakin melulähteitä on, joten hiljaiseksi alueeksi katua ei kuitenkaan voida määritellä.

KATUPUISTA SILMÄNILOA

Katu- tai puistopuiden vaikutus melutasoon on Elsilän mukaan varsin vähäinen. Hän kääntääkin keskustelun puiden muihin mitattavissa oleviin vaikutuksiin ja ohjeistaa suunnittelijoita sijoittamaan puut siten että ilmakin pääsee kiertämään katutilassa tehokkaasti.

- Ilmatieteen laitoksen raporttien mukaan vilkkaasti liikennöidyn kadun varrella kasvillisuus voi hidastaa katukuilun tuulettumista ja huonontaa välillisesti ilmanlaatua. Ollisi hyvä välttää yhtenäisen latvustorakenteen muodostumista katutason yläpuolelle. Epäyhtenäinen rakenne mahdollistaa paremmin tuulettumisen. Nykytilanteessa, kun juuri istutetut uudet lehmukset ovat vasta muutaman metrin korkuisia, ei mahdollista tuulettumisongelmaakaan ole tiedossa vielä vuosiin.

ASKEL TAKAISINPÄIN, KOHTI HILJAISEMPAA KAUPUNKIA

Todellinen hiljaisuus oli historioitsija Englundin mukaan entisaikoinakin kaupungeissa harvinaista, mutta hän muistuttaa, että silloinkin kun kaupunki oli meluisa, meteli oli tasoltaan inhimillistä. Vain karnevaalityyppisissä tilaisuuksissa mässäiltiin kovilla äänillä. Laulun, musiikin ja jatkuvan rummuttamisen lisäksi soitettiin kelloja ja ammuttiin tykeillä. Niistä syntyi voimakkaita mutta luonteeltaan ohimeneviä äänipiikkejä, jatkuva melu on keksitty paljon myöhemmin. Kaupunkiympäristöjen nouseva äänentaso on erilaisten koneiden ja liikennevälineiden keksimisen seuraus ja kiusallinen tosiasia, jonka kanssa olemme oppineet elämään.

Tampereella Hämeenkadun äänien viimeaikainen hiljeneminen on seurausta autoilun rajoituksista keskustassa ja historiallisesta joukkoliikenneuudistuksesta. Pehmeämpi akustinen maisema saattaa jopa ajoittain muistuttaa vanhaa kaupunkien äänimaailmaa, ja on nyt merkittävä osa uuden Hämeenkadun tunnelmaa. Kun Tampereen ratikka kilauttaa kelloaan pari kertaa lähtiessään muutoin lähes äänettömästi pysäkiltä, voi melkein kuvitella olevansa eurooppalaisessa 1800-luvun kaupunkikeskustassa.

LAURI VIITA HÄMEENKADULLA

Tampere jatkaa Hämeenkadun ison remontin jälkeen, Lauri Viitaa lainaten ”leivän ja lemmen ja kunnian jahdisa” uusin eväin, joiden luulisi kaupunkilaisille ja turisteillekin kelpaavan. Viidan vuonna 1947 julkaisemassa Mylly-runossa ollaan Hämeenkadulla. Säkeet kertovat kadun hulinasta ja sodan jälkien näkymisestä. Runon tarhuri tuskin tarkoittaa viheralan ammattilaista, heitä kirvesmies Viita ei paheksunut, vaikkei luuta kaikkia lehtiä ehtinytkään lakaista. Kellot kumahtelivat ja rummut pärisivät noinakin aikoina – ainakin runoilijan ajatuksissa. **vy**

Ruotsalaisen historioitsijan Peter Englundin vuonna 2003 julkaisemassa kirjoitelmassa ”Hiljaisuuden historia” (suomentanut Timo Hämäläinen 2004) pohditaan äänimaailmoja eri aikakausina niin maalla kuin kaupungeissakin.

Englundin mukaan entisaikoina kaupungeissa saattoi kulkea äänikerrosten läpi kuin uimari vesikerrosten läpi. Karjamarkkinoiden kaakatus, hirnuminen, ammuminen, röhkeminen ja määkiminen muodostivat omat äänikerroksensa. Eri ammatteja harjoittavat käsityöläiset tuottivat ääntä Euroopan kaupungeissa: kujilta kuului työkalujen ääniä, kihinää kitinää ja kaapimista, ruukuntekijöiden dreijojen suhinaa. Hevoskavioiden kopse nupukiviin ja ihmisiä kuten laulu, puhe, mumina, kuiskaukset, ulvonta ja huuto kuuluivat toreilla, kaduilla ja kujilla. Ainoa voimakas, kaiken ylittävä ja kauas kantautunut ääni satoja vuosia sitten on ollut kirkonkellojen ääni

”Meidän äänimaailmallamme on vähän yhtymäkohtia esimerkiksi kaksisataa vuotta sitten vaikuttaneen äänimaailman kanssa äänimaisema ei vaikuta vain paljon kovemmalla, se vaikuttaa myös niin paljon enemmän siinä merkityksessä, että melu on kaapannut itselleen yhä suuremman alan. Sähkökoneitten valkoinen kohina, suihkukoneitten kaukainen jylinä ja autoliikenteen läheinen jauhanta, kaikki yhdessä tekevät akustisesta horisontistamme lyhyemmän, akustisesta maailmastamme yhä yksinkertaisemman, yhä latteamman, yhä köyhemmän.”

Peter Englund, Hiljaisuuden historia, WSOY 2004.

MYLLY

(Otteita runosta, kokoelmasta Betonimylläri 1947)

Oli täyttämä askeleen
päälaskimo Tampereen:
väli torin ja Tuulensuun
kiviseinän ja lehmuspuihin –
joka jäljiltä tarhurin
oli järkytys kaupungin.

Sävel korvassa aallon ja kuovin
kadun kulttuurikuilussa luovin. –
Mitä, oliko ollut suvi!
Vain kalpea, eloton lehti nyt,
jota luuta ei lakaista ehtinyt,
oli anturan ehtoohuvi.

Hämeenkatua itään ja länteen,
kyynärä pantuna pahaksi kylkeen,
tarmolla hylkeen
poljimme turraaksi järjen ja jänteen.

Astuimme hitaasti tarkassa tahdissa.
Lasiset auringot hiului ja häilyi
pääväylävahdissa.
Kellojen, rumpujen, jalkojen mahdissa,
leivän ja lemmen ja kunnian jahdissa
Tampere säilyi.

Buzz

DESIGN TANK PHOTO MATEO CASTEL

Produced in
Scandinavia

Warranty
Lifetime anti-rust warranty

Colours
200 RAL colours

vestre.com

Designer
Espen Voll, Tore Borgersen & Michael Olofsson

vestre

Linnunlaulu tiedottaa lajitovereita reviirin rajoista

Mitä monimuotoisempi ympäristö sitä moniäänisempi lintujen kuoro

Lintujen liverrys hivelee puistossa virkistäytyvän ihmisen mieltä, vaikka eivät linnut juuri meille laulakaan. Kysyimme lintuasiantuntijalta, miksi linnut ovat hyvä juttu.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Herttoniemen kartanon puisto Helsingissä on täynnä viserrystä keskellä kesää. Lintujen pesinnät ovat jo pitkällä, mutta moni nuorukainen kerjää vielä ruokaa emoiltaan. Kuusen oksalla meteliä pitää talitiaisen poikanen, jonka vaativat tviit tviit -äänet kiirehtivät ruuanhakua. Nurmikolla hyppii mustarastaita, hiekkatiellä patsastelee koiraspeippo.

Suojeluasiantuntija Apoo Salmela BirdLife Suomesta kertoo, että kaupunkien viheralueet ovat linnuille tärkeitä elinympäristöjä, jonne ne voivat perustaa reviirin ja josta löytää ruokaa.

Kaupungeissa elää paljon lajeja pikkulinnuista petolintuihin. Helsingin kaupungin luultavasti yleisin petolintu on kanahaukka.

– Sillä on kaupungissa pienemmät reviirit kuin maaseudulla. Tämä johtuu siitä, että kaupungissa on paljon ruokaa tarjolla, kuten puluja ja kaneja. Kanahaukka on kuitenkin yleinen vain Helsingissä, ei oikeastaan muissa kaupungeissa Suomessa.

Kaupunkivihreän rooli linnuston kirjossa korostuu mitä lähemmäs mennään Keski-Eurooppaa, jossa asutaan tiheästi ja jossa sopivia elinympäristöjä on linnuille harvemmassa.

– Kaupungeissa on lisäksi monipuolista ympäristöä: hoidettua puistoa, puolihoidettuja alueita, kaupunkimetsiä ja joutomaita. Erityisesti lintujen muuttoaikaan puistot voivat hetkellisesti olla aivan täynnä lintuja etsimässä ravintoa ennen rasittavaa muuttoa.

TUNNISTA ÄÄNESTÄ

Apoo Salmela vastaa työssään muun muassa erilaisten kannottojen valmistelusta lakiesityksiin liittyen. Hän jakaa aikansa valmistelutyön ja erilaisen linnuista viestimisen välille.

– Seuraamme tarkasti muun muassa luonnonsuojelulain uudistamista ja muita ajankohtaisia lainsäädäntöhankkeita. Annamme myös lausuntoja esimerkiksi uusista kansallispuistoista.

Salmela innostui itse linnuista jo opiskeluaikanaan.

– Se on sellainen hyvä lajiryhmä, jonka voi oppia tunte-

maan kokonaan Suomen osalta, eikä lintujen tarkkailuun tarvita mikroskooppia. Linnuissa viehättävät audiovisuaaliset ärsykkeet ja estetiikka.

Miksi linnun laulu on ihmisen korvaan niin miellyttävää?

– Se on hyvä kysymys. Luultavasti äänen vaihtelevuus koetaan viehättäväksi.

Kun lintuharrastus menee pidemmälle, voi alkaa tunnistaa lintuja niiden äänen perusteella.

– Joskus laji on jopa helpompi tunnistaa äänestä kuin ulkonäöstä, kuten kerttusten ryhmässä, jossa kaikki lajit ovat enemmän tai vähemmän pieniä ja ruskeita.

Apoo Salmela kertoo, että lähtökohtaisesti linnut laulavat, koska ne tiedottavat muille lajitovereilleen, että tässä on niiden reviiri. Muiden lajien edustajia siedetään paremmin, mutta laulu varoittaa omaa lajia siitä, että paikka on varattu.

KÄEN HIKKA

Suomi on pitkä maa, mutta Salmelan mukaan yleisesti puistoissa tavataan laululinnuista muun muassa: mustarastas, tikli, kottarainen, kirjosiippo, sinitiainen ja talitiainen.

Kun puhutaan laululinnuista, voidaan samassa merkityksessä käyttää sanoja pikkulintu tai varpuslintu, joihin kuuluvat kaikki linnut variksista peippoihin ja kertuista راستایی. Kukin tietysti laulaa äänellään.

Mustarastas on erityisesti hyötynyt talviruokinnasta. Salmela arvioi, että Herttoniemen kartanon puistossa on useita mustarastaita reviirejä. Varpunen taas on esimerkki linnusta, joka luultavasti ei tulisi lainkaan toimeen ilman ihmistä ja rakennettua ympäristöä.

– Oma lempilajini laulavista linnuista on sinirinta, joka pesii pohjoisessa, Lapissa. Sinirintaa sanotaankin Lapin satakieleksi, ja mielestäni se on taitavampi laulaja kuin satakieli.

Linnut eivät pelkäästään merkitse laululla reviiriään, vaan osaavat myös kutsua äänellä tai varoittaa. Yllättävää on se, että linnut voi joskus erottaa myös yksilöinä lauluäänien perusteella.

– Näin ainakin teoriassa. Muistan esimerkiksi yhden käen, jonka kukunnassa oli ikään kuin hikka. Kävelyretkellä kuului aina sama ääni, josta tiesi, että kyseessä on sama lintu.

Aapo Salmela kertoo, että lintuharrastaminen on kokonaisvaltaista retkeilyä ja lintujen havainnointia. Bongaus on tietyn lintulajin edustajan näkemisen tavoittelua.

LAJISTON KIRJOSTA

Jos miettii lintujen merkitystä ihmisen kannalta, lintujen katselijoita on paljon ja lintuharrastajiakin runsaasti.

– Voi sanoa, että kaikki meistä jollain tasolla seurailevat ympäristössä eläviä lintuja. Niillä on kuitenkin tärkeä merkitys myös monimuotoisuuden kannalta, sillä lintujen yleisyys ja lajisto kertovat monimuotoisuuden tilasta.

Helsingin kaupungissa alueet vaihtelevat valtavasti keskenään.

– On ihan eri asia puhua Kalasatamasta kuin Keskuspuiston monimuotoisuudesta. Se on kuitenkin hyvä, että meillä on vielä melko monipuolisesti viheralueita pääkaupunkiseudulla.

Salmela muistuttaa hyönteisten oloista ja merkityksestä.

– Hyönteiset ovat tärkeitä lintujen ravintolähteitä, ja vaikka aikuiset linnut söisivät muuta ruokaa, ne usein ruokkivat poikaset hyönteisillä. Monimuotoisuuden takia hyönteisten elinympäristöjen ylläpito on tärkeää.

Esimerkiksi monotonisen nurmikkomaton sijasta voisi suosia nykyistä enemmän niittyjä. Ylipäänsä ympäristön vaihtelevuus olisi tärkeää linnuston kannalta.

– Joskus voisi myös jättää jonkun kohdan hoitamatta, jolloin viheralueelle jäisi vähän metsäistä osaa tai jopa niin sanottua ryteikköä. Ne ovat lintujen turvapaikkoja. Samaten lahoppu viheralueella lisää monimuotoisuutta.

Jos haluaa kehittyä lintujen tunnistamisessa, hyvä tapa aloittaa on BirdLifen Sata lintulajia –haaste, jossa yritetään löytää sata lintulajia vuoden aikana. Jos sata lintua tuntuu liian haastavalta, verkkosivustolle on koottu tietopaketti, jonka perusteella voi aloittaa vaikka ensin kymmenestä lajihavainnosta.

Järripeippo on vetäytynyt voimakkaasti kohti pohjoista viime vuosikymmenten aikana. Kuva LUOMUS/Petteri Lehikoinen

Tiaisen poikanen vaatii lisää ruokaa suojausalla oksalla.

– Linturetkellä kannattaa pitää silmät ja korvat auki ja tyhjentää pää kaikesta muusta. Ainoa väline, jota oikeastaan tarvitsee, on kiikarit, joita voi ostaa parista kympestä ylöspäin. Tai vaikka lainata kaverilta, Aapo Salmela vinkkaa. **vy**

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

Lisätietoja: www.birdlife.fi/lintuharrastus/100lintulajia

Vähennetään melua paremmilla työmenetelmillä ja -välineillä

Melu on työpaikoilla usein alireagoitu ongelma. Selvitimme, miten melu voidaan kesyttää viheralalla.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Maailman kamppaillessa ilmaston lämpenemisen seurausten ja muiden haasteiden kanssa SoGreen haluaa yhdistää kaikki globaalit viheralan toimijat. Se on SoGreenin puheenjohtaja Henrik Bosin mukaan elintärkeää.

Työterveyslaitoksen (TTL) vanhempi asiantuntija Erkko Airo on työskennellyt äänen ja melun parissa monta vuosikymmentä. Hän sanoo, että meluun ei vielä kukaan osata riittävästi puuttua suomalaisilla työpaikoilla.

– Kuulovamma on yleisin tai toiseksi yleisin ammattitautityyppi vuodesta toiseen. Noin tuhannella suomalaisella epäillään vuosittain kuulovauriota työn vuoksi. Varmennettuja tapauksia on vähemmän, muutama sata.

Kuulovamma on pysyvä vamma, ja vaikka se ei tarkoita täyttä kuuroutumista, vaan kuulonalenemaa, se vaikuttaa monin tavoin ihmisen elämään. Kannattaa miettiä esimerkiksi sitä, millaisia hankaluuksia elämään voi tulla siitä, ettei

saa selvää toisten puheesta.

– Kuulon aleneminen vaikeuttaa sosiaalista kanssakäymistä, ja voi lisätä masennuksen ja ahdistuksen yleisyyttä. Alustavaa näyttöä kuulon huonontumisen yhteydestä muistisairauksiin on myös olemassa.

VELVOITE TOIMIA

Melu on määritelmällisesti ei toivottua tai haitallista ääntä.

– Tähän sisältyy toisaalta sekä objektiivinen tarkastelu, kuten mittaaminen, sekä subjektiivinen kokemus häiritsevästä äänestä, Airo kertoo.

Jos siis työntekijälle tulee työssään häiriökokemus, että työympäristössä on melua, kokemukseen kannattaa luottaa.

– Voi myös vaikka huomata, että työkaveri ei huomaa, kun itsellä on asiaa, siksi että tilanne on niin meluisa. Silloin kannattaa nostaa asia esiin työnantajan kanssa.

Airo lisää, että edellä kuvatun kaltaista tilannetta ei oike-

astaan pitäisi tulla.

– Terveystieteellisen melun osalta toimenpiteiden pitäisi perustua ennakoivaan riskin arviointiin.

Melunhallinnasta pitää melulle altistuttaessa olla työpaikkakohtaiset ohjeet, näin velvoittaa työsuojelulainsäädäntö.

– Työnantajilta ei kuitenkaan edellytetä täydellistä melutomuutta työpaikoilla, vaan on pyrittävä mahdollisimman alhaiseen melualtistukseen huomioiden käytettävissä olevat keinot. Eli velvoitetaan tekemään se, mikä melualtistuksen vähentämiseksi on mahdollista.

VAMMAN VAARA

Joskus hiljainenkin ääni voi olla melua, jos se on väärässä paikassa, kuten tippuvan vesihanauksen ääni yöllä.

– Objektiiviselta kannalta tulee olla huolissaan melun aiheuttamasta kuulovauriovaarasta, joka voi johtaa pysyvään vammautumiseen. Sen lisäksi melu lisää stressin kokemusta ja nostaa verenpainetta.

Tästä on lääketieteellisesti pätevää näyttöä, mutta sitä ei pystytä sanomaan, mikä on annos-vaste-suhde. Toisin sanoen paljonko melua siis tarvitaan aiheuttamaan näitä epätoivottuja terveysvaikutuksia. Kuulovaurion riskin osalta annos-vaste-suhde on määritetty.

Meluasetuksessa on nostettu tärkeäksi paitsi kuulovaurion estäminen, myös melu, joka haittaa työn turvallista tekemistä.

– Työntekijän tulee miettiä, onko omassa työssä tilanteita, joissa pitää kuulla esimerkiksi varoitussignaali, tai muu ääni, joka vaikuttaa työturvallisuuteen.

Meluasetus siis keskittyy työntekijöiden suojelemiseen terveyden ja turvallisuuden kannalta, ja velvoittaa työnantajia.

TORJU OIKEIN

Miten melua sitten torjutaan?

– Ensimmäiseksi pitää pyrkiä vähentämään melua, ettei se ”pääse ihmiseen asti”. Kuulonsuojaimet eivät siis ole melun torjuntaa, vaan eräänlainen laastari, joka ei vähennä melua. Välttömänä ratkaisuna ne kuitenkin toimivat, jos meluisia työvaiheita ei voi välttää.

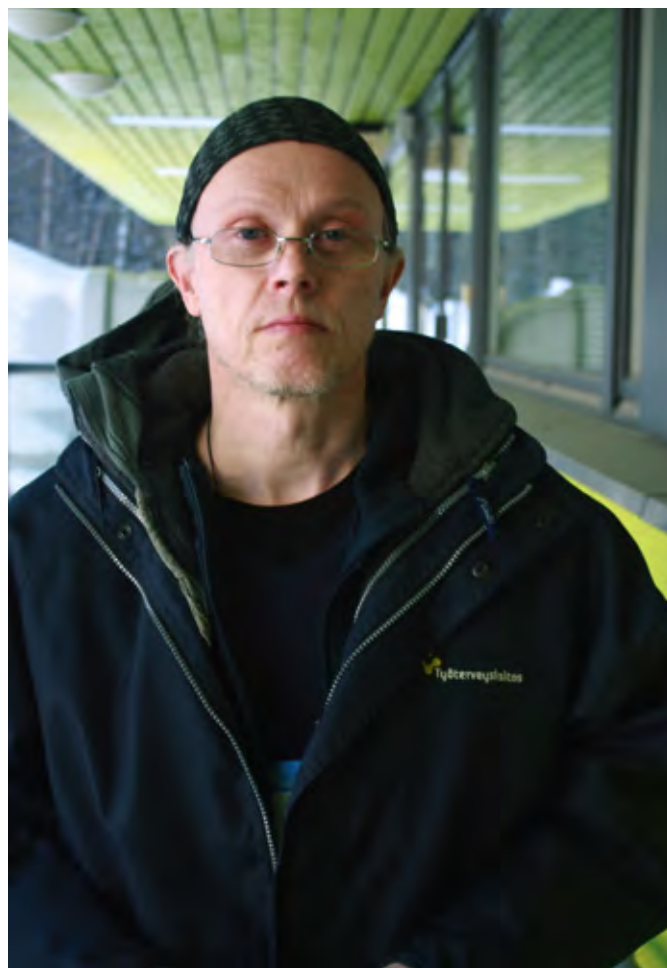
Airo korostaa parempien työmenetelmien kehittämistä melun torjumiseksi.

– Ei siis pitäisi lopettaa ajattelua siihen, että nyt me olemme suojautuneet melulta, kun suojaimet on hankittu, emme voi muuta tehdä. Yleensä voidaan: on työmenetelmiä, joilla työtehtävät voidaan tehdä vähemmän haitallisesti. Myös työvälineiden valintaan pitää kiinnittää huomiota. Kun hankitaan uusia välineitä, tai koneita, tulee valita vähemmän melua tuottava laite.

Kolmas keino torjua melua on eristää ihminen melun lähteestä kiinteällä rakenteella, kuten tehtaiden valvomoissa tehdään. Viheralalla työ on kuitenkin useimmiten liikkuvaa, ja kiinteä rakenne tulee harvoin kysymykseen.

– Toki esimerkiksi traktorin kaltaisissa isoissa koneissa ohjaamo voidaan eristää, ja niiden äänieristys onkin vuosien saatossa parantunut.

Suuremmissa koneissa on kyljessä lätkä, johon on merkitty koneen tuottaman melun määrä. Tosin kaikista suurim-

Vanhempi tutkija Erkki Airo sanoo, että yhteiskunnan tasolla melun vaarallisuus on jo ymmärretty. Kuulonsuojaimet siirrettiin henkilösuojainten riskiluokkaan kolme, eli haitta, jota vastaan suojain toimii, on vakava ja parantumaton.

missa maanrakennukseen tarkoitetuissa koneissa lätkän tiedot merkitsevät ympäristölle aiheutuvaa melua, eivätkä niinkään melua käyttäjän kannalta. Pienemmissä laitteissa meluarvo löytyy käyttöohjeista.

OSVIITTAA ARVOISTA

EU-direktiivin meluasetuksen raja-arvot tulivat voimaan vuonna 2006. Alempi toiminta-arvotaso päiväaltistuksessa on 80 desibeliä, ja sen ylittyessä tulee käyttää ehkäiseviä toimenpiteitä työntekijöiden kuulovaurioriskin estämiseksi. Tämä tarkoittaa käytännössä oikeutta hyvin istuviin kuulonsuojaimiin, sekä sitä, että on voitava käydä tarvittaessa kuulotestissä. Työntekijöille on myös kerrottava meluriskeistä ja oikeudesta kuulotesteihin.

Ylempi toiminta-arvo on 85 desibeliä. Jos työntekijä altistuu näin kovalle melulle, tulee työnantajan laatia meluntorjuntaohjelma ja järjestää kuulonseuranta terveystarkastuksissa.

Työntekijä velvoitetaan tällöin käyttämään kuulonsuojaimia, eli kyse ei ole suosituksesta vaan veloitteesta. Lisäksi työpaikoilla on merkittävä ne alueet, joissa 85 desibelin altistusta voi esiintyä, ja pääsyä näille alueille on rajoitettava.

Yli 87 desibelin rajaa ei saa ylittää, mutta toisin kuin toiminta-arvojen kanssa, tässä otetaan huomioon suojainten käyttö.

– Viheralalla suuri osa töistä on liikkuvaa, mutta pysyvämmillä suurilla työmailla on järkeä merkitä korkean meluallistuksen alueet, Airo sanoo.

HETKELLINEN MELU

Lisäksi meluasetuksessa on isommat arvot hetkellisiä äänitahtumia varten.

– Kuulovaurio voi syntyä kahdella tavalla: päivästä toiseen jatkuvalla melulle altistumisella pitkällä aikavälillä tai hetkellisellä melulla yhdellä kertaa, josta seuraa välitön vamma.

Sitä ei Airon mukaan tiedetä, kumpi aiheuttaa enemmän vammoja, pitkäkestoinen altistuminen vai äänipiikit. Jatkuvaan meluun osataan ehkä kiinnittää paremmin huomiota työelämässä.

– Ei melupiikkien jälkeenkään korvasta ala vuotaa verta, vaan ääni voi tehdä hetkellisesti kipeää, ja sellainen kokemus voi syntyä myös ilman että melusta aiheutuu pysyvää vammaa.

Meluasetuksen raja-arvot eivät tarkoita itsestään selvästi, että kaikki tämän suuruuselle melulle altistuvat saavat kuulovaurion, mutta se on mahdollista. Kun puhutaan 80 desibelin tason melusta, noin viisi prosenttia altistuneista saa kuulovaurion.

– Vaurion synty voi olla pienestä kiinni, kuten vaikka pään asennosta, eli kuinka esteettömästi ääniaalto pääsee korvaan voimakkaissa äänipiikeissä, joiden toiminta- ja raja-arvot ovat 135–140 desibeliä.

LEIKKURIT JA SAHAT

Viheralalla ruohonleikkuu on yksi työtehtävistä, joissa altistuu melulle.

– Lähtökohtaisesti koneet ja laitteet aiheuttavat melua. Kaikki koneet viheralallaan eivät todennäköisesti ole haitallisia, mutta ainakin ruohonleikkurit, siimaleikkurit ja rai-vaussahat voivat aiheuttaa merkittävää meluallistumista.

Esimerkiksi kun siimaleikkuria käyttää 15 minuuttia 100 desibelin melussa, aika riittää arvot ylittävälle altistukselle. Täytyy siis myös huomioida laskennallinen keskiäänitaso työpäivän aikana.

– Tilanteet ja työtehtävät vaihtelevat, mutta lopputulos voi meluallistuksen kannalta olla sama. Mitä korkeampi melutaso, sitä lyhyemmässä ajassa syntyy korkea altistumisriski.

Aina ei kuitenkaan tarvita varsinaista melun mittaamista.

– Myös arvio tilanteesta voi riittää. Jos itsestään selvästi työskennellään meluisissa olosuhteissa, mittaaminen voi olla tarpeetonta.

Erkko Airon mukaan alkuun melun vähentämisessä pääsee epäilystä. Jos korvakuulolta on meluisaa, niin luultavasti on. Meluallistuminen pitää meluasetuksen mukaan arvioida ja tarvittaessa mitata.

– Paljon meluavat ja paljon käytetyt koneet ja laitteet ovat merkittäviä. Sen lisäksi jonkin verran käytetyt ja meluavat voivat olla merkittäviä kuulovaurioriskin kannalta.

Airo muistuttaa, että yhteisellä työpaikalla, jossa on organisaation omia työntekijöitä ja ulkopuolisia urakan tekijöitä, vastuu meluallistuksesta on lopulta työn teettäjällä.

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

”

Pysyvämällä, suurilla työmailla on järkeä merkitä korkean meluallistuksen alueet.

Pienikin desibeliarvomuutos vaikuttaa suuresti melukuormitukseen. Tämä johtuu logaritmisesta asteikosta, joka kertoo miten äänen energiamäärä kuormittaa korvaa. Erkko Airo esittelee kupikuulonsuojaimia.

Myös korvatulppia saa omiin korviin räätälöitynä. Näissä korvatulppissa on lisäominaisuutena muusikkosuodatin, joka päästää korvaan saman äänimaiseman kuin ilman tulppia, mutta hiljaisempaan.

Ympäristötarkastaja Heta Narumo sanoo, että viheralueet torjuvat melua. Sen huomaa talvella, kun puissa ei ole lehtiä ja äänet kantautuvat voimakkaammin ympäristöön.

Ympäristömelun raja-arvoissa on hyvää ja huonoa

– Meluntorjunnan tärkein työväline on suunnittelu melua ennaltaehkäisevästi

Kaupunkien viranhaltijat toimivat välittäjälinkkinä kuntalaisten ja muiden tahojen välillä ympäristömeluasioissa. Kysymme, miten ympäristömelu näyttäytyy Hyvinkäällä ympäristötarkastajan näkökulmasta.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Vastuu ympäristömeluntorjunnasta jakautuu monelle taholle riippuen melulähteestä. Ensimmäisesti toiminnan aiheuttamasta melusta vastaa se, joka melun aiheuttaa. Kuntien ympäristö- ja ympäristöterveysviranomaiset valvovat sitä, ettei melu ylitä valtioneuvoston asettamia raja-arvoja.

Myös kuntien rakennusvalvonta, liikennesuunnittelu ja kaavoitus hoitavat osaltaan meluntorjuntaa. Melunlähteet huomioidaan kaupunkisuunnittelussa niin, että esimerkiksi asuntoalueita ei sijoiteta meluvyöhykkeille.

KUUNTELUA JA NEUVONTAA

Hyvinkäällä ympäristötarkastaja Heta Narumolle tulee yh-

teydenottoja kaupunkilaisilta erilaisesta häiritsevästä äänestä.

– Valvontayksikössämme työskentelee kolme henkeä, ja itse vastaan ympäristömeluasioista, mutta meille kaikille kuuluu paljon muitakin tehtäviä.

Narumo arvioi, että hänen työajastaan menee alle kymmenen prosenttia meluasioihin. Hän kuuntelee ja neuvoo asukkaita ja muita tahoja melukysymyksissä, valvoo meluntorjuntaa kenttäkäynneillä, antaa lausuntoja ja osallistuu kaupunkialueen suunnitteluun meluntorjunnan näkökulmasta.

Viimeksi puhelin pirahti melun tiimoilta, kun asukas valitti melusta rakennushankkeen yhteydessä.

– Henkilö asuu alueella, jonka lähellä on pienteollisuus-

alue. Yrityksen toimitilan laajentamisen aiheuttama melu kuului asuintaloon. Väliaikaista melua ei oikeastaan voida välttää rakentamisen yhteydessä, mutta sitä pyritään hillitsemään erilaisin teknisin ratkaisuin.

Narumon mielestä on silti hyödyllistä tietää, mitä kaupungissa tapahtuu.

– Lähtökohtaisestihan meluhaitat voidaan minimoida hyvällä suunnittelulla jo kaavoituksessa. Pihat ja parvekkeet voidaan myös suunnata pois päin liikenteen aiheuttamasta melusta, ja asunnoista saadaan rakennustekniikalla paremmin melua eristäviä.

Mikä merkitys viheralueilla on melun torjunnassa?

– Niillä on suuri merkitys ihan kaavamerkintöjä lukemattakin. Hyvinkäällä on viheralueiden säilyttämisessä ja suunnittelussa onnistuttu, ja ne koetaan tärkeiksi paikoiksi. Luontoa ja suojeltuja alueita on paljon keskusta-alueen lähelläkin. Vihreä lisää kaupungin vetovoimaa ja arvoa, ja auttaa vielä meluntorjunnassakin. Usein viherkaistoja on esimerkiksi käytetty asuinalueiden rajoilla suojana.

MITTAUS JA LÄHTEET

Tyypillisesti ympäristömelua aiheuttaa Hyvinkäällä maa-

Hyvinkään Hakakalliossa rakennustyömaan ja tien väliin on jätetty metsäkaistale erottamaan teollisuusaluetta ja asuntoaluetta toisistaan. Heta Narumo sanoo, että vihreä kaistale torjuu melua ja toimii myös näkösuojana.

nesten otto ja murskaus.

– Kaupungissa on monta lupaa maa-ainesten ottoon, esimerkiksi Kytäjällä ja Ridasjärvellä. Kallioaineksen otto ja murskaus aiheuttaa luonnollisesti melua, ja siitä myös valitaan. Meluhaittaa kuitenkin rajoitetaan etukäteen määräyksellä ja melun mittaamisella.

Heta Narumo ei ole itse mitannut kertaakaan melua työnsään.

– Yleensä toiminnanharjoittaja käyttää melun mittaamiseen erikoistunutta konsulttiyritystä.

On kohteita, joiden melutasoa mitataan säännöllisesti. Lähtökohtaisesti melun aiheuttaja maksaa siis mittauskulut. Tässä puhutaan erityisesti luvanvaraisista toimijoista. Tällöin melumittaukset tehdään ennalta laaditun, ympäristöviranomaisen hyväksymän mittaussuunnitelman mukaisesti.

– Se on myös sanottava, että maa-ainesten ottotoiminnassa osataan melko hyvin hillitä aiheutunutta meluhaittaa esimerkiksi murskauslaitteiston sijoittelulla. Tarvittaessa toiminnot suojataan melusteiden avulla.

Toisaalta kun melumittaus on tehty, ja todetaan, että melu ei ylitä valtioneuvoston päätöksen ohjearvoja häiriintyvissä kohteissa, asia jää usein siihen tai lisää toimenpiteitä ei ole helppo vaatia.

– Yrityksillä on tietysti omat päätavoitteensa ja tehtävänsä. Joissakin harvoissa tapauksissa kuitenkin toivoisi, että melulle voisi tehdä jotain, vaikka melutaso jäisikin ohjearvojen alle, sillä melu voidaan kuitenkin kokea kovin häiritsevä, Narumo pohtii.

Ohjearvoja melulle tarvitaan, jotta olisi joku vertailukohda ja jokin raja, johon suunnittelussa ja valvonnassa voidaan nojautua, mutta samalla tavallaan ”annetaan lupa” meluun ohjearvoon asti. Valtioneuvoston päätöksen asettamat ohjearvot melulle ovat asuinalueella päivisin 55 desibeliä ja yöllä 45 desibeliä uusilla alueilla keskimelutasona. Loma-asuinalueilla raja-arvot ovat kymmenen desibeliä pienemmät.

– Pidän melun mittaamista tärkeämpänä sitä, että puututaan ensisijaisesti melulähteeseen. Jos tiedetään, että melua syntyy ja mistä se aiheutuu, kannattaa suoraan pyrkiä vähentämään melua, eli mittausta ei välttämättä tarvita.

Kun ihminen soittaa ja valittaa liikenteen melusta tai vaikkapa junista, ympäristötarkastajan on taas todettava, että kaupunki ei voi asialle mitään.

– Pasilan ja Riihimäen välistä radanvälityskapasiteettia parannetaan, ja töiden yhteydessä Hyvinkään kohdalle ollaan lisäämässä melusuojausta. Yksittäisiä radan varren rakennuksia ei suojata, vaan laajempia alueita. Ratahankkeiden ja -alueiden melusuojauksesta vastaa Väylävirasto.

KAAVOITUS JA SELVITYKSET

Hyvinkäälläkin on tiedossa melualueet alueen meluselvityksen perusteella. Meluntorjuntasuunnitelma on laadittu vuonna 2003. Hyvinkäällä on kartoitettu myös hiljaisia alueita, joiden meluttomuus pyritään erityisesti säilyttämään. Hiljaiset alueet, sekä suhteellisen hiljaiset alueet tunnistettiin meluselvityksen yhteydessä, ja on merkitty meluntorjuntaohjelmaan.

– Hyvinkään hiljaisista alueista laajin on Kytäjä-Usmen

alue. Muita hiljaisia alueita on esimerkiksi Kaukasissa ja Ridasjärvellä. Sveitsinpuisto ja monet muut suhteellisen hiljaiset alueet ovat keskeisen sijaintinsa takia kaupunkilaisille tärkeitä virkistytymispaikkoja.

Narumon mielestä meluntorjunnan tärkein työväline on suunnittelu melua ennaltaehkäisevänä.

– Siksi kaavojen suunnitteluvaihe on niin tärkeä. Meluun on vaikea puuttua valmiiksi rakennetulla alueella.

Heta Narumo myöntää, että joskus meluntorjuntatyö on hankalaa ja turhauttavaa, sillä keinoja on rajallisesti käytössä.

– Vastaamme kuitenkin aina kaikkiin yhteydenottoihin ja kerromme vastuujaoista. Juuri liikenne infrastruktuurina on enimmäkseen kaupungin vaikutuskeinojen ulottumattomissa.

Jos toimija ei ole ympäristöluvituksen piirissä, tilanne voi olla kinkkinen. Pääsääntöisesti pyrimme rajoittamaan häiritsevää melun lähdettä keskustelun keinoin yksipuolisten määräysten sijaan.

Narumo tiivistää, että oleellista kaupunkien ja kuntien meluntorjunnassa lienee tietynlaisen tasapainon löytäminen.

– Meluntorjuntakin on erilaisten toimintojen yhteensovittamista ja kompromissien tekoa. Kaupunki tarvitsee niin julkista toimintaa, asukkaita kuin yrityksiä ja liikennettä. Me

olemme viranomaisina linkki kuntalaisten, valtion ja toiminnanharjoittajien välillä, jotta löydetään parhaat paikalliset toimintatavat meluhaittojen vähentämiseksi.

Ympäristötarkastaja lähettää vielä terveisiä viheralalle:

– Monialainen yhteistyö on oivain tervetullutta. Olisi kiinnostavaa kuulla moderneista meluntorjuntaratkaisuksista ja viheralan keinoista ja innovaatioista kaupunkiympäristön kehittämisessä. **vy**

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

Lisätietoja:

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992,

<https://www.finlex.fi/fi/>

Hyvinkään meluntorjuntaohjelma 2003 https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/julkaisuja-ja-raportteja/liitteet/meluntorjuntaohjelma_2003.pdf

”

Meluntorjunta on erilaisten toimintojen yhteensovittamista ja kompromissien tekoa.

Belrobotics
THE GRASS MASTERS

**MAAILMAN
SUURIN
JA TEHOKKAIN!**

Toiminta-alue jopa 75.000m²

**Hiljainen – ei melusaastetta, vain 52db
Latausaika tyhjästä täyteen 80 minuuttia**

raymo
ELECTRIC MOWING

Raymo 4WD 0-kääntösäde kauko-ohjattava leikkuri

Sähkö tai plug-in hybridi

Molemmat yhdessä koneessa – päästötön, alhainen melutaso tai pidennetty työskentelyaika... Valitse työhön sopiva voimanlähde ja vaihda tarvittaessa kesken päivää.

KYSY LISÄÄ!

J-TRADING

020 7458 600

www.j-trading.fi

Pensaiden muotoilu, puiden leikkaus ja kivien asetteleminen tehdään niin, että katse pääsee kulkemaan esteettä. Ōhori-puiston japanilaispuutarha, Fukuoka.

Aistit japanilaisessa puutarhassa

Katseen merkitys korostuu japanilaisessa puutarhassa, mutta myös muut aistit tulevat huomioiduksi.

teksti ja kuvat: MAARIA MATSUNAGA

Kaikki viisi aistia ovat läsnä japanilaisessa puutarhassa. Katse vaeltaa poluilla ja siirtyy yksityiskohdista kokonaisuuksiin. Korva herkistyy havainnoimaan luonnon ääniä. Käsi ottaa tukeaa puisesta kaiteesta, jalan alla tuntuu sora ja astin-
kivien rytmi. Jostakin leijuu kukkien vieno tuoksu. Vai oliko se sittenkin vasta valmistettu vihreä tee, joka nautiskellaan *wagashi*-makeisen kera puutarhaa ihaillessa?

KATSEEN EHDOKSILLA

Japanilainen puutarha on tehty ennen kaikkea katseltavaksi, oli kyse pienestä *tsuboniwa*-sisäpihpuutarhasta, zen-tempelien kuivista puutarhoista tai alati uusia näkymiä tarjoavista kävelypuutarhoista. Silmää johdatetaan poluin, puroin ja siltarakennelmin, mutta yhtä lailla kasvien, puiden ja kivien asettelulla. Pensaiden muotoilulla varmistetaan, etteivät ne peitä näkymiä vaan katse jatkaa luontevasti niiden yli. Samoin puut leikataan usein ilmaviksi, jolloin oksiston läpi näkee puun toiselle puolelle.

Ympäröivä maisema voidaan sisällyttää rakennettuun puutarhaan *shakkein* eli lainatun maiseman periaatteiden mukaisesti. Tällöin puutarha ikään kuin laajenee käsittämään myös edessä avautuvat vuorimaisemat. Vastaavasti suljetussa puutarhassa muurin toisella puolella kasvavat puut muodostavat vuodenaikojen mukaan elävän taustan puutarhamaisemalle.

Kävelypuutarha eli *chisen kaiyū* puolestaan on rakennettu niin, että polkua kulkiessa silmien eteen avautuu aina uusia näkymiä. Kävelypuutarhat tulivat muotiin Edo-kaudella (1603–1868). Ne sisältävät usein monia erilaisia puutarhoja, kuten lampipuutarhan, teepuutarhan ja kuivan *karesansui*-puutarhan. Usein niissä on myös rakennettuja kukkuloita, joiden huipulta katsellaan puutarhaa lintuperspektiivistä. Japanin kolmeksi kauneimmaksi puutarhaksi mainitut Kenrokuen, Kōrakuen ja Kairakuen edustavat tätä puutarhatyyliä.

Zen-temppeleiltä tutuissa kuivissa *karesansui*-puutarhoissa pääosassa on haravoitu hiekka tai sora, josta nousee sammalsaaria kivineen. Tällaisessa hyvin karsitussa ja minimalistisessa puutarhassa katse kiinnittää huomion valon luomiin vaikutelmiin ja soraan piirtyviin varjoihin. Katsetta täydentää mielikuvitus nähdessään saarekkeet kivineen valtameres-tä nousevina saarina tai pilviverhon puhkomina vuorenhuip-puina. Toisinaan kiven ympärille ympyröiksi harattu sora tuo mieleen pisaran putoamisen veden pintaan.

KUULO TULEE MUKAAN

Kuuloaisti täydentää näköaistin havainnoimaa puutarhaa. Kiehtovaa on, ettei äänen lähde useinkaan näe. Rakennus-ta reunustavalta kapealta *engawa*-terassilta avautuva vihreä puutarhamaisema on kuin elävä taulu, johon nyt lisätään ää-net: lehtien havina, lintujen lirkutus, mustien *karasu*-varis-ten raakunta. Kesähelteillä kuvan täyttää laulukaskaiden tau-koamaton huuto, johon saattaa yhdistyä tuulikellon vieno ki-lahdus viilentävän tuulenvireen sanansaattajana. Tuulikellon helähtävyyteen vaikuttaa muodon ja koon lisäksi materiaali, joka on tavallisesti valurautaa, posliinia tai lasia.

Oman lisänsä tuovat rakennetut äänenlähteet. Alun perin kauriiden ja villisikojen pelottimiksi tarkoitettu *shishiodoshi* tuottaa hienon kalahduksen, kun vedestä täyttynyt bambu-

Virtaava vesi viehättää sekä silmää että korvaa. Ryōanji, Kioto.

Rakennuksen myötäiseltä kapealta *engawa*-terassilta avautuu puutarhamaisema, johon yhdistyy luonnollinen äänimaisema. Varjot tuovat viileyttä, puiset lattiat ovat miellyttäviä istua ja kävellä. Kōmyōzenji, Dazaifu.

mekanismi kallistuu tyhjentyäkseen ja takaisin alkuasentoon palatessaan kalahtaa takanaan olevaan kiveen. Puhtaasti korvan iloksi on puolestaan Edo-kaudella suosiota saanut *suikinkutsu*, jossa maan sisään ylösalaisin piilotettuun ruukkuun valutettu vesi muodostaa melodioita osuessaan ruukun pohjalla olevaan veteen ja kaikuessaan seinämistä. Kuuntelemiseen käytetään bambuputkea.

Virtaavan veden äänet, kirkasvetiset purot ja rakennetut vesiputoukset toimivat puutarhassa mieltä rauhoittavina elementteinä. Katetulta terassilta tarkasteltu puutarha taas saa oman lisänsä sateesta. Perinteisessä japanilaisessa arkkitehtuurissa ei välttämättä käytetä lainkaan vesikouruja vaan sadeveden annetaan valua luonnollisesti katolta maahan, jolloin se muodostaa silmien eteen vesiverhon ja rentouttaa mieltä ropinallaan, lorinallaan ja suhinallaan. Sadevesi ohjautuu tällöin rakennuksen edessä olevaan, kiviharkoin tai kattotiilin reunustettuun ja koristekivillä päällystettyyn *amaochi*-salaajaan, jonka kautta se johdetaan viemäriin tai annetaan imeytyä maahan. Syöksytörvien sijaan voidaan käyttää myös koristeellisia sadeketjuja, joiden läpi vesi valuu tuottaen sekä esteettisen että korvaa kutkuttavan kokemuksen.

TUNTO TÄYDENTÄÄ

Tuntoaisti tulee aistikokemukseen mukaan säätilojen vaihtelun ja käytettyjen materiaalien muodossa. Muovin ja kylmien metallien sijaan suositaan luonnonmateriaaleja: puuta, bambua, kiveä, soraa ja hiekkaa. Valitettavasti myös betoni on löytänyt tiensä helppouden varjolla japanilaispuutarhoihin, mutta sen läsnäolo pikemminkin vain korostaa muiden materiaalien miellyttävyyttä.

Puutarhaa ei ehkä niinkään tunnustella käsin, mutta jalan alla eri materiaalit ja kulkemisen rytmi vaikuttaa aistikokemukseen. Temppeliin astuessa riisutaan kengät ja puisilla latioilla kuljetaan sukkasillaan tai paljain jaloin. Puutarhamaiseman ääreen istuudutaan rakennusta reunustavalle puiselle *engawa*-terassille tai ruoosta valmistetulle tatamilattialle. Molemmat ovat miellyttäviä materiaaleja istua ja käsil-

Kesäkuussa kukkivien gardenioiden voimakas tuoksu ohjaa kulkua. Ritsurin kōen, Shikoku.

lä nojata.

Kävelypuutarhoissa jalan alla tuntuvat erilaiset polkumateriaalit. Varsinkin laajoissa puutarhoissa tämä vaikuttaa kokemukseen hyvinkin paljon: jalka ei väsy sora- tai maapohjaisilla kävelypoluilla, eikä liioin kiviaskelmia edetessä. Mutta jalka huomaa heti, kun se astuu asvaltille tai betonipäällysteiselle polulle.

Oman lisänsä jalkapohjan tuntoaistimuksiin tuovat astin- kivet, joita pitkin kulku on luontevaa ja samalla sopivasti rytmitettyä. Jos joutuu ottamaan liian lyhyitä tai pitkiä askelia tai jos portaissa joutuu aina astumaan samalle jalalle, kulke- minen tuntuu raskaalta. Toisaalta luonnonkiviä pitkin puron toiselle puolelle hyppäileminen tuo keveyden tunteen.

HAJUAISTI OHJAA

Yleisesti ottaen japanilaisen puutarhan kukkaloisto kutkuttaa enemmän silmää kuin nenää. Japaninaprikoosien herkkä kukinta kevättalvella ja kukkivat kirsikkapuut tekevät muistijäljen silmän verkkokalvolle, eivät niinkään nenän hajureseptoreihin. Hortensiat ja kameliat eivät tuoksu lainkaan.

Mutta kun japaninsinisateet puhkeavat keväällä kukkaan, leviää japanilaiseen puutarhaan voimakas, imelä tuoksu. Japaninsinisateet kasvatetaan usein pergoloiden päällä tai tunteleina, jolloin jopa metrin pituisiksi venyvät kukkatertut pääsevät laskeutumaan aivan nenän tasalle. Tuoksu on huu- maava.

Laajaan kävelypuutarhaan sisältyy useita puutarhatyylejä. Ympäröivä vuoristo sulautuu rakennettuun puutarhaan lainatun maiseman periaatteiden mukaisesti. Kōrakuen, Okayama.

Kesäkuussa kukkivat gardeniat, joiden valkoisten kukintojen hienostunut, miellyttävä tuoksu ohjaa kulkua. Syksyllä kukkaistuksusta vastaa *Osmanthus fragrans*, jonka pikkuruisissa oransseissa tai valkoisissa kukissa on sitruksinen viivahde. Talvella vuorossa ovat tuoksuvaiset sazankakameliat.

Muutamien poikkeusten sijaan japanilaissa puutarhojen ominaistuoksu tulee pikemminkin puista, pensaista, sammalesta ja mullasta sekä käytetyistä materiaaleista, kuten sugipuusta, männystä ja bambusta. Toisinaan puutarhassa voi kasvaa myös teepensaita, joiden lehdistä leviää ympäristöön teeen tuoksu.

MAKUAISTI YHDISTÄÄ

Makuaistia ei tavallisesti yhdistetä puutarhoihin lainkaan, mutta japanilaisiin puutarhoihin se solahtaa luontevasti vihreän teen ja kasvimaailmasta muotonsa lainanneiden *wagashi*-makeisten muodossa.

Teepuutarhat ja teeseremonia kuuluvat olennaisesti yhteen. Teehuoneeseen kuljetaan vehreän *rōji*-puutarhan läpi astinkivien peittämää polkua pitkin, jolloin mieli valmistautuu seremoniaa varten. Vihreä *matcha*-tee valmistetaan tee-

taiteen oppien mukaisesti tatamilattialla istuen ja nautitaan puutarhamaisemia ihailen. Perinteisessä teepuutarhassa vältetään voimakkaan värisiä kukkia ja tuoksuja, jotka häiritsevät keskittymistä. Tyypillisiä kasveja ovat sen sijaan sammal, saniaiset ja ainavihannat kasvit. Lisäväriä tuovat herkäät japaninaprikoosit eli umepuut sekä japaninvaahterat.

Myös laajoihin kävelypuutarhoihin kuuluu yleensä teema-ja, jossa voi lepuuttaa jalkojaan ja antaa katseen levätä puutarhamaisemassa vihreää teetä ja makeisia nautiskellen. Pöydät ja penkit asetetaan niin, ettei puutarhanäkymille käännettä selkää, vaan keho ja mieli saa rentoutua puutarhaa katsellen. **W**

Kirjoittaja on vapaa puutarhatoimittaja.

Miltä kuulostaa tuulikellopuu?

Jämsään on aukeamassa Suomen ensimmäinen kaikille avoin aistipolku keskelle kaupunkia. Sen voi kulkea päästä päähän vaikka pyörätuolilla.

teksti ja kuvat: PÄIVI KETOLAINEN

”Pysähdy tähän ja katsele ympärillesi. Mitä kaunista näet? Millaisia luonnon ääniä kuulet?”

Kävelen pitkin Jämsän aistipolkua. Kädessäni on kortti, jossa on tekstiä ja perhosen kuva. Kortti pyytää seisautumaan ja hengittämään syvään. Ehkä näen täällä perhosen, vaikka eletään syyskesää.

Jämsän esteetön aistipolku on vielä kesken, mutta muuttamat pysähdyspisteet ovat jo valmiita. Polku seurailee keskustajaman läpi virtaavaa Jämsänjokea. Reitti ylittää siltoja ja päättyy lähelle maa-uimalaa. Pituutta reitillä on vähän yli neljä kilometriä. Toki sen voi kulkea lyhyissäkin pätkissä.

Polku on kokoluokassaan ainutlaatuinen hanke, jonka tarkoitus on tarjota elämyksiä kaikille aisteille esteettömästi. Reitin voi kulkea läpi vaikka pyörätuolilla.

– On hienoa, että tällainen kohde tulee lähelle Jämsän kaupungin keskustaa. Näin se on kaikille helppo saavuttaa, sanoo Noora Västinen, joka on antanut kokemuslausuntoja polun rakenteesta.

Polun suunnitteluun Jämsän kaupunki sai avustusta ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelmasta.

SEISAHDU JA AISTI

Pyörätuolilla liikkuva Västinen kulki aistipolun läpi jo suunnitteluvaiheessa. Näin hän havaitsi liian jyrkät rinteet ja töyssyt sekä muut esteet.

– Valokuvasin ongelmakohdat ja raportoin parannusehdotukset suunnittelijoille. Havaintojeni pohjalta polusta tehdään esteetön.

Ruusutarha, tuulikellopuu, köynnöskatos, tasapainorata ja paljon muuta. Aistipolun tärkeintä antia ovat luontoelämykset. Niitä rikastuttavat erilaiset laitteet ja rakenteet, jotka yhdistävät taidetta ja teknologiaa.

Polun varrella on 14 merkittyä pysähdyspistettä. Jokaisesta pisteestä varten on opastuskortti, jossa annetaan kulkijalle vinkki: katsele, kuuntele, kokeile, keskity. Pisteissä voi tuokutella kukkia ja yrttejä tai kuunnella lintujen laulua. Tasapainoa voi harjoitella sitä varten tehdyllä radalla.

– Polun tarkoitus on stimuloida kaikkia aisteja, selittää Jämsän kaupunginpuutarhuri Mia Järvinen ja silittää mustan kiviveistoksen pintaa.

Kyseessä on kuvataiteilija Seppo Uuranmäen *Kultainen leikkaus*, joka on ollut paikoillaan Jämsänjoen varressa vuosien ajan. Aistipolulla teosta voi tunnustella, kuten Järvinen nyt tekee. Voi kokea, miltä tuntuu viileä, sileä kivi ja sen kyljen kohokuviointi.

– Jämsänjoen varressa on ennestäänkin taidetta, puistoja ja erilaisia toimintoja, joita hyödynnämme aistipolulla. Ja monenlaista uuttakin valmistuu, kertoo Järvinen.

Kaikki ei valmistu kerralla. Projekti toteutetaan kaupungin talousarviovaroilla. Rakentaminen on kaiken kaikkiaan kolmevuotinen prosessi.

”KYLLÄ ME OSAAMME”

Maailmalta aistipolkuja (*Path of Senses*) löytyy, mutta Suomessa ei näin laajaa polkua ole ollut aiemmin olemassa. Aiemmat Suomen aistielämyskohteet ovat puutarhoja ja puistokoita tai metsäpolkuja.

Polkuidea sai alkunsa, kun Jämsän vt. kaupunginjohtaja Anna-Liisa Juurinen vieraili Teneriffalla Anagan luonnonpuistossa.

– Siellä oli toteutettu esteetön aistipolku. Olin sitä mieltä, että kyllä me Jämsässä osaamme tehdä sen paremmin.

Matkalta palattuaan Juurinen keskusteli asiasta kaupungininsinöörin kanssa. Niin suunnittelu pääsi alkuun.

Yksi tärkeä etappi polulla on Apteekkarin yrttitarha. Kyseessä on vanha yrttipelto, joka on palautettu uuteen kukoistukseen talkoovoimin pari vuosikymmentä sitten. Sen suunnitteli silloinen Keski-Suomen läänintäiteilijä Pertti Karjalainen. Yrttimaalla on hyötykasveja ja Karjalaisen kiviveistoksia. Yrttimaan alkuperäinen ajatus oli, että ohikulkija voi napata yrttimaalta tilliä, minttua tai sipulinvartta suuhunsa – tai viedä maustekasveja soppakattilaansa.

Noora Västinen katselee yrttimaalla syyskesän kukkia, mutta ne ovat hänen ulottumattomissaan.

– Aina ei muisteta, ettei pyörätuolista ylety maan tasalle. Toivottavasti kasveja istutetaan jatkossa eri korkeuksille niin, että niitä voi koskettaa, hän toteaa.

Yrttimaa on lähellä joen rantaa. Se miellyttää Noora Västistä. – Itselleni vesi on lempielementti. On mukavaa, että aistipolku kulkee pitkiä matkoja joen varrella.

Polun varrelle jää myös esiintymislava, jossa voi pitää vaikka lavatanssit. Noora Västinen, itsekin yhdeltä ammatiltaan pyörätuolitanssin opettaja, muistutti palautteessaan, että lavallekin pitää päästä esteettömästi.

ERIKOINEN TERVALEPPÄMETSÄ

Polku jatkuu. Se etenee kohti läheistä tervaleppämetsää. Otan opaskortin käteeni. ”Millaisia ääniä kuulet? Millaisia tunteita sinulle herää tämän kaltaisessa joenvarsimetsässä liikkeessasi?”

Noora Västisen mielestä esteetön aistipolku on tervetullut mahdollisuus päästä ulos lenkkeilemään. Hän on myös antanut kokemuskivinkit polun rakenteeseen.

Tervalepät on istutettu vanhalle pellolle 1960-luvulla. Nyt niistä on kasvanut komeita puita. Näin suuri tervalepämetsä on harvinainen kokonaisuus. Leppien alla kasvaa ei-niin-kaunista kasvillisuutta: elämänlankaa, palsamia ja vattukkoa. Polkutyön edistyessä ryönää tullaan raivaamaan, ja leppien sekaan istutetaan muitakin puulajeja.

Huomaan, että syyskesällä linnunlaulu on lakannut, mutta kevään koittaessa terve lepikko pursuaa jälleen elämää. Puihin on nikkaroitu jos jonkinmoisia linnunpönttöjä. Kesä tuo pönttöihin laulavat asukkaat.

TUULEN JA VALON LEIKKI

Etsiskelen tuulikellopuuta, mutta sitä ei vielä ole. Mia Järvinen kertoo, että se ei ole vielä valmis.

Vinkki tuulikelloihin tuli yleisöltä.

- Viime syksynä järjestettiin kilpailu, jonka avulla haettiin polun varrelle ideoita, hän kertoo.

Polun kokonaissuunnitelman on laatinut Vihersuunnittelu Sarastus Oy. Juuri Sarastuksen työryhmä piti tuulikellopuuta kaikkein parhaana kilpailuun tulleet ideana. Ehdotuksen teki Jenni Rantanen, joka perusteli ideansa seuraavasti: ”Tuulikelloista toteutettu puu, johon yhdistyisi valot. Tuu-

li saisi aikaan elävän taideteoksen, jossa yhdistyy valon liike ja tuulikellojen muodostamat erilaiset äänet.”

Evästyksenä kokonaisuudelle Rantanen lisäsi ekologisuu-den ja kierrätysajatuksen. Valot toimisivat aurinkoenergialla ja itse tuulikellot voisi valmistaa Kaipolan tehtaalta jäävästä romumetallista.

- Silloin teoksella olisi erityinen merkitys, Rantanen painotti.

Ideakilpailun aikaanhan paikkakunnalla oli meneillään paperitehtaan lakkautus. Suru satojen työpaikkojen menetyksestä vaikutti Rantasenkin ideaan.

LIIKU JA ILAHDU

Esteetön aistipolku tarjoaa työkalun yhtä lailla terveydenhuollon tarpeisiin kuin jokaiselle puiston kulkijalle.

- Polkua voidaan käyttää esimerkiksi toimintaterapian tukena, sanoo polun suunnitellut Raisa Heino Vihersuunnittelu Sarastuksesta.

Aistipolku voisi olla kaupungin ikioma mindfulness-puisto, jossa on paikkoja ja harjoitteita rauhoittumiseen ja tietoisuuden läsnäolon tueksi. Puita voi halata, ja joen rannan laiturilla voi vaikka onkia. Omenapuut, kukkapelto ja hyönteisho-

tellit houkuttelevat luokseen pörriäisiä.

- Varmasti aistipolku toimii jatkossa myös koulujen opetuskäytössä ja kulttuuriympäristönäkin.

Neljä kilometriä on melkoinen matka. Osa polusta sijaitsee puistomaisella taajama-alueella. Viimeinen polun osa sijoittuu luonnontilaisempaan Hiidennotkoon. Tällä alueella tuodaan esille luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja lisäämisen tärkeyttä. Mesiangervo-, horsma- ja nokkospusikot ovat monille eliölajeille elintärkeitä paikkoja.

Raisa Heinon mielestä aistipolun suunnittelu on ollut äärimmäisen mielenkiintoinen projekti.

- Se on laajentanut omaakin näkemystä viheralueiden ja luonnon hyvinvoinnillisista mahdollisuuksista.

LAMPAAT TÖIHIN?

Raisa Heino pohti jo suunnitelmavaiheessa valmiin polun kunnossapitoa. Mikään alue ei säily siistinä vailla hoitoa.

- Varsinkin tuleva ruusupuisto ja perhospuutarha ovat niin työläitä, että kannattaa harkita puutarhurin palkkaamista tai työn ulkoistamista osaavalle yritykselle.

Heino on huomannut, että lopulta kuntalaisten vaatimukset eivät ole isoja. Ne eivät ole edes aina kalliita toteuttaa.

- Pienillä asioilla on iso merkitys. Ihan jo istumapenkki mukavassa paikassa tuo iloa.

Yleisöltä tuli toive myös kesälampaista.

- Mikä ettei? Mikä olisikaan parempi piste i:n päälle kuin

Jämsän aistipolku

- Kolmevuotinen projekti, joka valmistuu 2023
- Suunnittelu alkoi 2020 ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -avustuksen turvin
- Suunnittelun kustannukset: noin 30 000 euroa, josta 60 prosenttia hankeavustusta
- Rakentaminen toteutuu kaupungin budjettivaroin.

elävät lampaat aistipolun varrella, Heino lupaa.

Heino uskoo, että esteetön aistipolku tuo sinne myös matkailijoita.

- Keskellä kaupunkia sijaitseva helppokulkuinen polku on helppo saavuttaa vaikka kauppareissulla.

Kokemusasiantuntija Noora Västinen toivoo, että polku pidetään kunnossa lumien sulamisesta uuden lumen tuloon. Se tarkoittaa esimerkiksi jäätikköpaikkojen hiekoitusta.

Talvella polun valloittavat hiihtäjät, sillä osa polusta toimii latupohjana. Harvassa paikassa hiihtoladulle pääsee kaupungin keskustassa joen vartta pitkin. Aisteja hivelevä kokemus sekkin on. **VY**

Kirjoittaja on jämsäläinen freelancer-toimittaja.

Jämsän kaupunginpuutarhuri Mia Järvinen kertoo, että aistipolkuun yhdistyy useita entuudestaan tuttuja elementtejä. Kuten tämä *Kultainen leikkaus* -taideteos.

Tuoksuvaa ja vuorovaikutteista viherympäristöä

Viheralueet rakennetuista puistoista taajamametsiin voivat olla monella tavalla vaikuttavia ja ihmiselle hyväksi. Tuoksut linkittävät meidät muistoihin, ja maiseman syvyyden kokemus auttaa jopa toipumaan sairauksista, mutta miten vuorovaikutteisuus tähän liittyy?

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen ylipuutarhuri Pertti Pehkonen sanoo, että kaikista tärkeintä viherympäristöjen suunnittelussa on vuorovaikutteisuus eri toimijoiden kesken.

– Se on työlästä, mutta ainoa keino saada onnistuneita pitkäjänteisiä tuloksia viherympäristöjä suunniteltaessa. Jos puistossa asuisi vain kasveja ja hyönteisiä, tilanne olisi toinen, mutta kaupungeissa ihminen on keskeinen vihreän ympäristön käyttäjä.

Vuoropuhelun ja -vaikutteisuuden ajatus sopii myös ihmisen ja luontoympäristön välille. Aistit välittävät meille tietoa.

– Tuoksuvat kasvit välittävät kukkiessaan usein vahvoja muistoja. Itselleni esimerkiksi on tullut vahva tuoksumuisto Intian Delhiin, vaikka matkasta oli kauan aikaa.

Kasvit kukkivat hetken, eikä tuoksu aina kantaudu ihmisen nenään asti, tuulesta riippuen, mutta tuoksut ovat merkittävä osa viherympäristöä.

– Tuoksuja kannattaa käyttää puutarhoja suunniteltaessa, ja ne ovat vahva psykologinen vaikuttaja. Toisaalta ne ovat myös haastava elementti, sillä niitä on vaikea lokeroida ja hahmottaa. Usein ihmiset kuvaavatkin tuoksuja vertaamalla, kuten että tämä tuoksuu ihan kuin syreeni.

VIHREÄ ON MERKITYKSIÄ

Pertti Pehkonen teki aikanaan puutarhatieteen pro gradu –opinnäytetyön viherympäristön merkityksestä ihmiselle, ja tutkimus oli ensimmäisten joukossa Suomessa.

– Vuonna 1999 tutkimussuuntaus puutarhan merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille (*Human Issues in Horticulture, HIH*) oli vielä uusi tieteenala, ja meillä oli innostavia opettajia. Kiinnostuin näkökulmasta, jonka mukaan puutarha ei ole vain istutuksia, vaan merkitsee eri asioita ihmisille.

Pehkonen oli mukana myös Viherympäristöliiton *Karhula Kauniiksi* -projektissa, kun työskenteli samaan aikaan Viherympäristöliitossa. Pro gradu oli osa tuota projektia.

– Tutkimme sitä, miten voitaisiin kuntavetoisesti parantaa fyysistä elinympäristöä. Lopputyössäni tutkin asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekomekanismia ja sitä, mitkä tekijät olivat niiden ympäristön parantamisen takana.

Yhtenä pihojen kohentamisen taustatekijänä ja motivaattorina oli esimerkiksi se, että asukkaat olivat mökkeilijöitä. Heillä oli siis jo kokemusta lähiympäristön kohennuksesta.

– Tässä tuli siis esiin se, että arvot ja kokemukset vaikuttivat haluun tehdä elinympäristöstä viihtyisämpää. Karhulan malli levisi muillekin paikkakunnille.

Ylipuutarhuri Pertti Pehkonen sanoo tuoksujen olevan myös ihmisille merkityksellisiä, mutta samalla vaikeita hahmottaa.

RIKASTA LUONTOA

Viimeisten vuosikymmenten aikana maailma on monella tavalla muuttunut ja myös kehittynyt parempaan. Viherympäristöjen merkitystä ihmisen hyvinvoinnille ymmärretään entistä paremmin.

– Itsellä maisema-arkkitehtuurin ja ympäristöpolitiikan opiskelu on tuonut lisää ymmärrystä viheralaa ja siihen, millaisia näkökulmia viherympäristöihin voi olla. Suurin oma oivallus liittyy monimuotoisuuden merkityksen tajuamiseen.

Monimuotoisuus takaa elämisen ehdot myös ihmisille, ja viheralalla tarkoitus on niveltää ihmisten eläminen luonnon kanssa.

– Jokaisen tulisi joskus pysähtyä miettimään, mitä maailmankuvaa välittää valintojensa pohjalta. Siinä mielessä filosofinen ote sopisi myös viheralalle, ja sitä toivoisi lisää.

Pehkonen uskoo, että vuorovaikutteisuus sekä monialaisuus turvaa pääsääntöisesti viheralueiden suunnittelun lopputuloksen onnistumisen.

– Poliittisesta keskustelusta saadaan myös eväitä viheralueiden suunnitteluun, mutta asiantuntijoilla on oma vastuunsa tuoda mahdollisuudet esiin. Suomessa on jo olemassa hyviä vuorovaikutuksen välineitä viheralueiden suunnittelijoiden ja kansalaisten välille. Sähköpostin lähettäminen ei riitä, vaan tarvitaan monisuuntaista vuorovaikutusta.

Miten siis luoda eri tavoin vaikuttavaa viherympäristöä myös tuleville sukupolville: vuorovaikutuksen haaste, johon viherala pystyy vastaamaan. **W**

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

Aistien puutarhassa kysytään, mitä haistat. Henry Väre kehottaa kokeilemaan tuoksujen tunnistamista sokkona, avustajan kera.

Tuoksuva kasvi houkuttelee pölyttäjiä ja rikastuttaa viheralueita

Kasvit ovat kehittäneet tuoksut evoluution seurauksena tehostaakseen lisääntymistään, mutta tuoksusta on hyötyä ja iloa myös ihmisille.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Työssään Luomuksen yli-intendenttinä Henry Väre vastaa putkilokasvikokoelman hoidosta ja siitä, että se on kunnossa tulevillekin sukupolville. Tämänhetkinen erityinen kiinnostuksen kohde on Afrikan saniaisten evoluutio.

Väre taustoittaa, että tuoksut ovat syntyneet vähitellen pölytysbiologian evoluution kautta.

– Kasvit, jotka tuoksuvat aluksi miedosti, houkuttivat hyönteisiä, ja kasvien siementuotto parani. Osa tuotti yhä enemmän tuoksuja, mikä joidenkin lajien kohdalla on johtanut niin pitkälle menevään erikoistumiseen, että vain yksi hyönteislaji pölyttää kasvin kukkia.

Näin kasvi on maksimoinut etunsa, sillä haluttu hyönteinen pölyttää silloin vain oikeita kukkia, eikä pörrää muiden lajien kukissa. Esimerkki tällaisesta yhden hyönteislajin kas-

vista on tähtikämmekkä (*Angraecum sesquipedale*).

KAASUA ILMASSA

Entä miten tuoksu syntyy käytännössä?

– Kaiken takana on geeni, jonka ansiosta kasvi voi tuottaa erilaisia tuoksuyhdisteitä. Niistä tärkeimmät ovat eteerisiä öljyjä, joiden synty perustuu sekundaarimetaboliaan eli kasvin ei-välttämättömään aineenvaihduntaan.

Tuoksu on siis kasvin toissijainen aineenvaihduntatuote.

– Tuoksuvat aineet syntyvät kukissa, jotka erittävät tuoksuja molekyylejä. Tuoksussa pitää aina olla jokin haihtuva eli kaasuntuva yhdiste mukana, jotta ilma kantaa tuoksua.

Tarkoitus on houkutella paikalle pölyttävä hyönteinen, mutta vielä ei tiedetä tarkalleen, mitkä kaikki molekyylit ovat oleellisia, jotta hyönteinen lentää paikalle.

– Kukissa on melko varmasti tuoksuvia yhdisteitä, joita hyönteiset aistivat, mutta ihmiset eivät. Emme voi siis tietää, mitä kaikkea hyönteiset haistavat tai maistavat, mutta ehkä tässä on tulevaisuuden tutkimusaihe.

Väre sanoo, että tuoksuvilla kasveilla on varmasti paikkansa rakennetussa ympäristössä, joka yhä tiivistyy, kun samalla kärsimme luontokadosta.

– Suomessa on vielä paljon luontoa verrattuna rakennettuun ympäristöön, mutta erittäin tiiviisti rakennetuissa maisissa ja kaupungeissa esimerkiksi Keski-Euroopassa kaupunkipuistojen ja viheralueiden merkitys biodiversiteetin kannalta on valtava, ja sitä myötä myös tuoksujen merkitys kasvaa.

Samalla Henry Väre muistuttaa, että vihreät ja kukkivat kasvit ovat myös ihmisiä varten, eikä saisi aliarvioida ihmisten ympäristökokemusta.

– Mitä monimuotoisempaa ympäristöä kaupungeissa on, sitä enemmän ihmiset oppivat arvostaan kasveja ja omaa elinympäristöään. Uskon, että nuoret sukupolvet ovat vanhempiä sukupolvia enemmän tietoisia viherympäristön merkityksestä.

MASSOISTA VAIHTELUUN

Ihminen on periaatteessa vaikuttanut kasvimaailman tuoksuihin kehnolla tavalla: tarjolla on yhä vähemmän tuoksuvia koristekasveja.

– Uusissa ruusuissa ei välttämättä ole tuoksua ollenkaan, kuten ei myöskään neilikoissa. Tämä tarkoittaa sitä, että kasvilajikkeiden lisääntyminen on heikompaa kuin luonnonkasvien.

Väreeseen mukaan meillä on paljon vanhoja ruusulajikkeita, syreenejä ja puita, kuten raita, pihlaja ja tuomi, jotka tuoksuvat ja menestyvät suomalaisessa ilmastossa, ja joiden määrää voisi hyvin lisätä viheralueilla. Muita hyviä esimerkkejä ovat monet köynnökset, kuten tuoksuköynnöskuusama.

– Lähtökohtaisesti ihmiset pitävät kasveista ja monipuolisesta viherympäristöstä kaupungeissa. Perhoset ja kimalaiset suosivat tuoksuvia kasvilajeja, joten viheralueiden monimuotoisuuteen voidaan vaikuttaa helposti valitsemalla tarkoituksenmukaisiin paikkoihin tuoksuvia lajeja.

Kaupunki ei ole monen hyönteisen ensisijainen ympäristö, vaan pölyttäjät viihtyvät luonnonmukaisissa ympäristöissä. Kasvivalinnoilla voidaan kuitenkin saada hyönteisiä myös kaupunkieihin, niin kuin esimerkiksi Helsinkiin on saatu mesipistiäisiä, kuten kimalaisia.

– Välttämällä liiallisia massaistutuksia, ja istuttamalla monipuolisesti erikokoisia ja eri aikoina kukkivia kasveja, voidaan vaikuttaa merkittävästi viheralueen monimuotoisuuteen. Samalla varmistetaan, että jos joku lajike ei kestä ääreviä sääolosuhteita, aina on niitä lajikkeita, jotka pärjäävät.

NENÄT KÄYTTÖÖN

Henry Väre nostaa esiin viherkattojen mahdollisuudet kaupungeissa.

– Rakennusten katot ovat kasveille monella tapaa haastava ympäristö esimerkiksi tuulen ja kuivuuden takia. Silti katollekin löytyy sopivia kasvilajeja, kuten esimerkiksi maksaruohot, jotka myös houkuttavat hyönteisiä.

Yli-intendentti Henry Väre sanoo, että hänen mielikasvinsa on sielikkö, monivuotinen varpu, joka kasvaa tunturi-Lapissa ja kukkii hehkuvasti. – Viihdyn tuntureilla niiden kiireettömässä hiljaisuudessa tutkimassa kasveja suurennuslasin avulla.

Viherkatto paitsi lisää vihreää ja biodiversiteettiä, myös toimii hulevesien hillitsijänä.

– Tuoksusta ja niiden merkityksestä puhutaan liian harvoin, mutta ammatti- ja harrastepuutarhurit ymmärtävät tuoksujen arvon monimuotoisuuden ja viihtyisyyden lisääjänä. Ilmastonmuutokseen varautuminen on tuonut mukanaan ymmärrystä myös monimuotoisuuden tärkeydelle.

Väre sanoo, että vasta kun ihmisillä on riittävästi tietoa tuoksujen merkityksestä, tuoksuvia kasveja osataan arvostaa enemmän.

– Esimerkiksi Helsingin Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa on aistipuutarhaosa, jonne voi mennä haistelemaan erilaisia tuoksuja ja vaikka koskettamaan kasveja.

Ensin kannattaa yrittää hoksata tuoksu, tuntuuko se ylipäänsä. Voi käännellä päätä ja ”ottaa jälkeä”, vähän kuin koiraa. Kun tuoksun on havainnut, kannattaa mennä rohkeasti lähemmäs, ja työntää nenä likelle kukkaa. Näin varmistuu, tuliko havaittu tuoksu juuri tästä kukasta.

– Yleisesti ottaen hyvä tuoksuva puistoympäristö voi olla luonnonmukainen, mutta myös edustaa tyylipuutarhaa. Tärkeintä on, että pohjalla on ajatus, joka näkyy. Eli kasvit on mietitty asiantuntemuksella, ja mukana on visio maisemasta pitkällä tähtäimellä. **vy**

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

Linnunlaulua kaupungin melusssa

teksti: ANU RIIKONEN

Linnut ovat hyvin kuuluva ja näkyvä osa kaupunkiluontoa. Liikenteen ja teollisuuden melu häiritsee lintujen välistä kommunikaatiota: kutsu- ja varoitussääniä on vaikeampi erottaa taustamelusta. Meluisassa paikassa lintujen on keskittyttävä seuraamaan tarkemmin petoja ja muita vaaroja ympäristössään, kun muiden lintujen varoitukset kuuluvat huonosti. Ruokailuun jää vähemmän aikaa. Miten linnut kaupungissa pärjäävät melun kanssa?

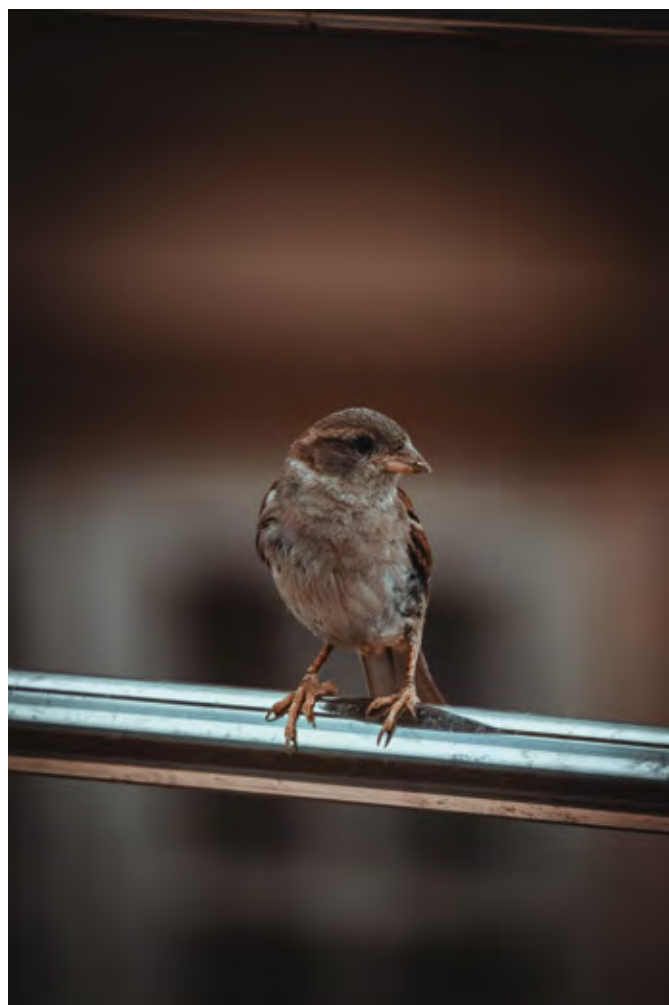
Kaupunkien lintulajistoa, lintujen määrä, lajirunsautta, melunsietoa ja mielisimpiä elin- ja ruokailuympäristöjä on tutkittu suhteellisen paljon vuosien mittaan. Erityisesti pikkulinnut ovat pääasiassa toivottuja vieraita kaupungin puistoissa ja pihhoilla, vaikka puluja ja varislintuja ei aina naapureiksi halutakaan.

MONENLAISIA LAJEJA JA YMPÄRISTÖJÄ

Kaupunkilintujen elinympäristönä viheralueiden kasvillisuus ja säilynyt luonnonympäristö on hyvin tärkeää, sekä pesä- ja piilopaikkojen tarjoajana että ruoan lähteenä. Sellaisia lintulajeja on, jotka viihtyvät kaupungissa sen tarjoamien keinotekoisien ympäristöjen vuoksi. Esimerkiksi haarapääskyn pesä on yleensä rakennuksessa, sillan alla tai muussa rakenteessa, ja västäräkit metsästävät mielellään hyönteisiä terrasseilla ja rakennusten katoilla.

Kaupungin lintulajisto on tutkimuksien mukaan yleensä monimuotoisimmillaan suurilla yhtenäisillä viheralueilla ja erityisesti silloin, kun tällainen runsaskasvinen alue koostuu erilaisista elinympäristöistä, kuten metsistä, avoimista alueista ja rannoista. Suuret, puustoiset ja keskiosistaan hiljaiset alueet ovat erityisen arvokkaita metsien lajeille. Pienemmät ja rauhattomat viheralueet vetävät puoleensa enemmän tavallisempia kaupunkilintuja.

Monille muille eliöryhmille viheralueiden koon ja yhtenäisyyden lisäksi niiden muodostama verkosto on usein hyvin tärkeä; omalta reviiriltä on päästävä turvallisesti naapuriin. Tutkimuksissa tämä ei ole näyttäytynyt linnuille kovin tärkeänä, mikä onkin ymmärrettävää, sillä siivillä on suh-

kuva: Pexels

teellisen helppo liikkua kaupungin erilaisten kulkuesteiden yli.

HAASTAVA TUTKITTAVA

Kaupungissa meluisuus liittyy moniin muihinkin ympäristön piirteisiin, kuten vähäiseen puustoon, runsaisiin rakennuksiin ja luonnosta poikkeavaan ruokatarjontaan. Linnut ovat lisäksi tietenkin siivekkäinä laajalla alueella liikkuvia. Tutkimuksissa onkin haastavaa erottaa, miten kaikista kaupunkiympäristön piirteistä nimenomaan melu vaikuttaa lintuihin.

Pikkulinnun elämässä yksi suurimpia vaaroja on päätyä pedon suuhun. Niiden elinpiirin valinnassa saaliiksi jou-

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

tumisen riski onkin yksi määräävimmistä tekijöistä. Kaupungissa toisaalta petoja voi olla vähän, mutta niiden lähestymistä voi olla vaikea havaita melun vuoksi. Se voikin olla yksi seikka, joka vähentää pikkulintujen viihtymistä muuten joskus hyvinkin runsasruokaisissa kaupunkiympäristöissä. Toisaalta tutkimuksissa on jopa arveltu, että kaikkein kaupungistuneimmat lintulajit ovat jo alkaneet sopeutua taustameluun.

MELU HAITTAA, MUTTA PÄRJÄÄJIÄKIN LÖYTYY

Lintujen vaivaton liikkuminen tekee niistä joustavia. Jos mukava ruokailupensaikko tien varressa on päivällä liian meluisa kaupungistuneimmallekin linnulle, niin siellä voi käydä aterioimassa aamuyön hiljaisina tunteina, ja viettää meluisin ruuhka-aika muualla. Liikkuvuus ja sopeutuminen kaupungin päivärytmiin tietenkin hankaloittaa lintujen havainnointia, ja kaupunkilinnustosta voi muodostua liiankin ankea kuva.

Laajat ja yhtenäiset viheralueet ovat kiistatta tärkeitä linnuille. Pienempiäkään viheralueita ei silti kannata ylenkatsoa, sillä vaikka ne eivät pesintäreviiriksi ehkä kelpaakaan, niin ne voivat palvella hyvänä ruoka-aittana. Marjovan pensaan tai runsaasti hyönteisiä houkuttavan puun sijainti erillään laajemmista viheralueista ei tee siitä linnuille hyödytöntä. **vy**

Tarkastellut artikkelit:

Carral-Murrieta, C. O., García-Arroyo, M., Marín-Gómez, O. H., Sosa-López, J. R., & MacGregor-Fors, I. (2020). Noisy environments: untangling the role of anthropogenic noise on bird species richness in a Neotropical city. *Avian Research*, 11(1), 1-7.

Zorzal, R. R., Diniz, P., de Oliveira, R., & Duca, C. (2021). Drivers of avian diversity in urban greenspaces in the Atlantic Forest. *Urban Forestry & Urban Greening*, 59, 126908.

Kirjoittaja on MMT.

BETONIKIVIÄ

**Kotimaista kiveä
kaikenkokoisiin pihoihin.**

Pihakiveyksen ja laatoituksen asiantuntija

BETONILAATTA OY

➔ www.betonilaatta.fi

BETONIKIVIÄ

**UUTUUS
MUURIKIVI
SILEÄ**

Muurikiviä on kolmea eri kokoa:
280x250x280 mm
390x250x280 mm
420x300x70 mm

HB
www.hb-betoni.fi

BETONIKIVIÄ

**AKQ®
GARDEN**

UUTUUS

Muoto on vapaa – vaikka pyöreä

Suunnittele oma mallisi – päästä luovuutesi valloilleen uusilla muodoilla ja astu uuteen veikeään maailmaan.

**RB RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

Elina Ahosen Kolo-teos Aatoksen-
puistossa on tarkoitettu koettavak-
si. Kuva: Hanna-Kaisa Hämäläinen.

Kehä Vihreä – Jyväskylän keskuspuisto

Jyväskylässä on viime vuosina edistetty aktiivisesti Kehä Vihreän kehittämistä. Se on kaupungin keskuspuisto, mutta muodoltaan erityyppinen kuin millaisiksi keskuspuistot yleensä mielletään. Kehä Vihreä kehystää kaupungin ydinkeskustaa, ja jos sen kiertää ympäri kertyy matkaa noin 10 kilometriä.

teksti: MERVI VALLINKOSKI

Kehä Vihreän synty ajoittuu 15 vuoden taakse. Tuolloin Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta ja Korpilahti olivat vielä erillisiä kuntia. Nämä kunnat laativat yhteistyössä esiselvitystä seudulle mahdollisesti perustettavasta kansallisesta kaupunkipuistosta. Esiselvityksessä käytiin läpi laajan maantieteellisen kokonaisuuden näkökulmasta mahdollisuuksia kansallisen kaupunkipuiston perustamiseen.

Kansallisen kaupunkipuiston statusta ei Jyväskylään ole päätetty hakea. Esiselvityksen pohjalta kuitenkin kirkastui visio Kehä Vihreästä, joka muodostaa potentiaalisen kansallisen kaupunkipuiston ydinalueen. Periaate Kehä Vihreän kehittämistä kirjattiin ensimmäiseen kaupunginvaltuuston hyväksymään viherpolitiikkaan vuonna 2012. Sen jälkeen Kehä Vihreä on saanut myös kaavallisen statuksen Jyväskylän kaupungin yleiskaavan kehittämismerkintänä. Kokonaisvaltaisen kehittämistyön tavoitteet ja askelmat hahmottuivat vuonna 2017 valmistuneessa Kehä Vihreän toimenpideohjelmassa.

Nykyään Kehä Vihreä on kaupungin toimijoiden keskuudessa jo tunnettu käsite, ja muun muassa matkailu on nostanut Kehä Vihreää esille omissa verkostoissaan ja matkailuneuvonnassa. Kehä Vihreän kehittämisessä on tunnistettu viime vuosina nimenomaan tarve panostaa alueen markkinointiin ja opastukseen, ja Kehä Vihreä onkin tullut tutuksi yhä useammalle jyvaskyläläiselle.

FAKTA KEHÄ VIHREÄSTÄ

Kehä Vihreä on kokonaisuus, johon kuuluu monia hyvin vaikiintuneita ja myös historiallisesti merkittäviä viheralueita. Kehä Vihreän konseptin kautta nämä erilliset osa-alueet on nivottu yhteen ja yksi alueen kehittämisen keskeisimpiä tavoitteita on sen jatkuvuuden ja yhtenäisyyden parantaminen.

Kehä Vihreällä on esimerkiksi viisi valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä: Seminaarinmäen vanha kampusalue, Äylän ja Seminaarinmäen asuinalueet, Jyväskylän Harju ja Vesilinna, Viitaniemen puutarhakaupunginosa sekä Taulumäen kirkko ja vanha hautausmaa ympäristöineen. Maisemiltaan Kehä Vihreä tarjoaa paljon vaihtelua, tähän

luo oivan perustan Jyväskylän keskustan maisemarakenteen erityispiirteet: Sisä-Suomen reunamuodostuma, Tourojen jokilaakso sekä Tuomiojärvi ja Jyväsjärvi ranta-alueineen.

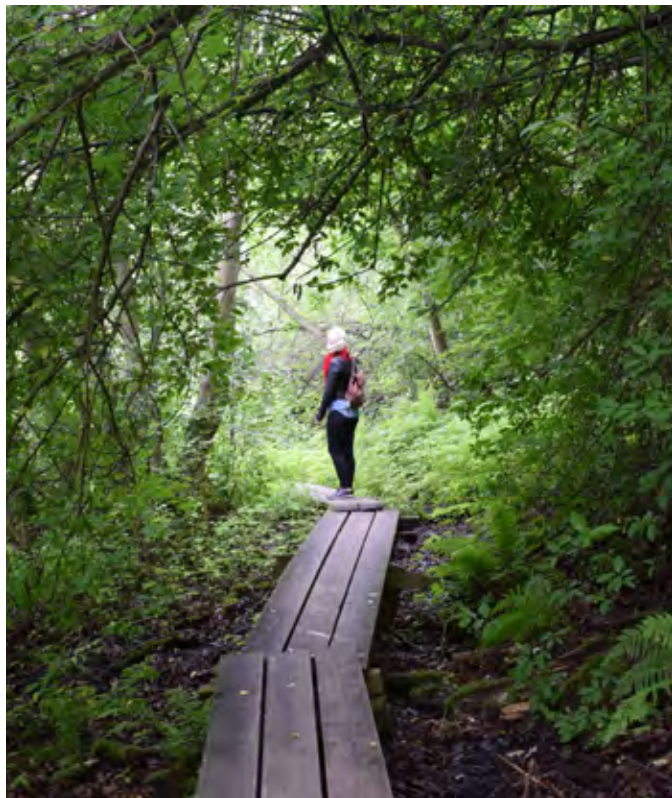
Kehä Vihreä on noin 175 hehtaarin laajuinen. Siihen sisältyy myös yksityisiä alueita – merkittävimpinä kulttuurihistoriallisesti tärkeät asuin- ja yliopistoalueet. Näiden kehittämistä ohjaa alueiden asemakaavat, joiden pohjalta toteutuu alueiden suojelutavoitteet. Muun muassa Suomen Yliopisto-kiinteistöjen hallinnoima Seminaarinmäki on yksi Kehä Vihreän helmistä – se on myös ehdolla Suomen ensimmäiseksi Euroopan kulttuuriperintötunnuksen saajaksi. Ehkä osin Kehä Vihreänkin nosteessa on yliopistokin satsaamassa viherympäristöihinsä entistä enemmän: huonosti tunnettu kasvitieteellinen puutarha on heräämässä ruususen unestaan ja Seminaarinmäen puistoja ja puutarha-alueita on kunnostettu merkittävässä määrin viime vuosina.

Kehä Vihreän merkitys tulee korostumaan tulevaisuudessa entisestään myös lähivirkistysalueena. Tällä hetkellä 300 metrin etäisyydellä Kehä Vihreästä asuu lähes 25000 jyvaskyläläistä, ja kilometrin säteellä asuu jo lähes joka kolmas jyvaskyläläinen. Täydennysrakentamisen ollessa ohjenuora

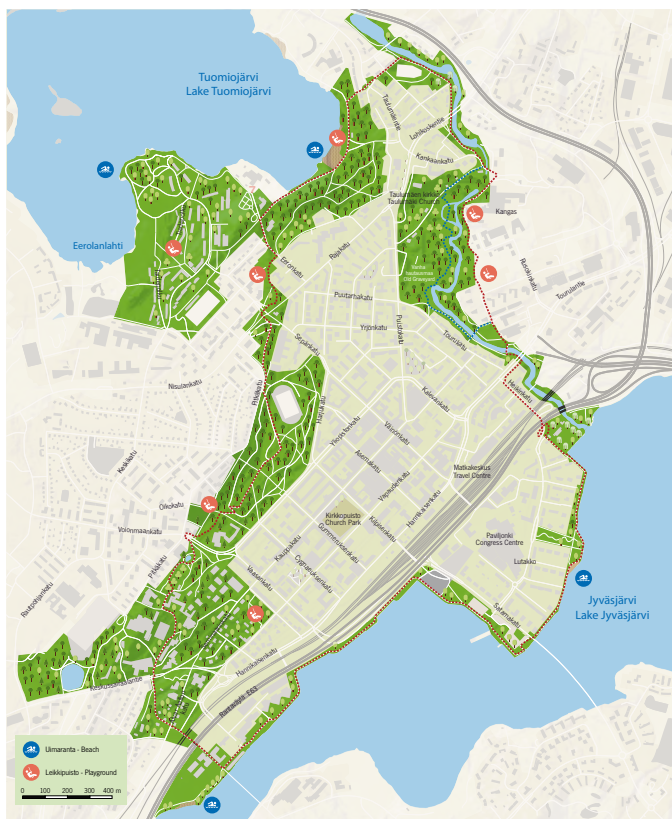

Kehä Vihreällä järjestettiin vuonna 2017 Tanssiva ja laulava Kehä Vihreä -niminen tapahtuma. Kuvassa tanssiryhmä ja yleisöä Harjulla. Kuva: Touho

Tourujoen luontopolulla voi kokea viidakkomaista tunnelmaa aivan kivenheiton päästä keskustasta. Kuva: Mervi Vallinkoski.

Kehä Vihreän infokartta. Kuva: Suomen City-opas Oy.

myös Jyväskylän maankäytön linjauksissa, tulee Kehä Vihreän rooli säilyvänä ja kehitettävänä virkistysalueena entistään korostumaan. Lisääntyvä käyttöpaine aiheuttaa haasteita muun muassa alueen kunnossapidolle.

KEHITTÄMISEN PERIAATTEITA

Kehä Vihreällä on kaupungin budjetissa ollut jo muutaman vuoden ajan oma momenttinsa. Lisäksi isompia hankkeita on investointiohjelmissa omina nimikkeinään, yhtenä suurimmista mainittakoon vuonna 2022 käynnistyvä Tourujoen yli kuusi miljoonaa euroa maksava kunnostus. Kaupunki on sijoittanut ja sijoittaa tulevaisuudessakin Kehä Vihreän toimenpiteisiin.

Kehittämistoimien myötä Kehä Vihreästä halutaan tehdä sen visioon kirjattujen kolmen sanan mukaisesti entistä elämyksellisempi, elvyttävämpi ja aktiivisempi. Elämyksellisyttä parannetaan muun muassa taiteen ja valaistuksen avulla. Jyväskylän *Valon Kaupunki* -tavoitteet ovat itsestään selvyytenä kehittämistoimien ydintä. Kehä Vihreälle on myös laadittu erillinen taidekonsepti, jossa muun muassa valotaide on yksi koko Kehä Vihreän läpileikkaavista teemoista.

Viime vuosina Kehä Vihreälle on toteutunut lukuisia taideteoksia, joiden tavoitteena on ollut elävöittää erityisesti haasteellisempien osa-alueiden ilmettä ja toiminnallisuutta sekä myös parantaa Kehä Vihreän pääreitien orientoituvuutta. Orientoituvuuden parantamista linjaa myös erillinen opastuskonsepti, jossa perinteisten opasteiden rinnalla on korostettu myös muiden ympäristön elementtien merkitystä.

Vision mukaisella elvyttävyydellä tarkoitetaan ylipäättään Kehä Vihreän merkitystä vihreänä alueena ja viheryhteytenä, joka tarjoaa ihmisille lähiluontokokemuksia ja mahdollisuuden virkistäytyä viherympäristössä. Viime vuonna valmistuneessa kasvillisuuskonseptissa kiteytettiin ”vehreyksen” periaatteita, joita edistetään eri puolilla Kehä Vihreää tehtävissä toiminnaissa. Ensi vuosi on nimetty erityiseksi kasvillisuuden teemavuodeksi, minkä myötä kasvillisuuskonseptin toimenpiteet saavat lentävän lähdön.

Kehä Vihreää halutaan kehittää toiminnoiltaan monipuolisempaan suuntaan. Alueelta on tunnistettu erityisiä aktiviteettialueita, joille ”pöhinä” keskittyy. Näitä ovat muun muassa Hippoksen liikuntakeskittymä, Harjun alue, Tuomiojärven uimaranta ympäristöineen, Kankaan puistoalueet sekä Jyväsjärven rantaraitti ja satama. Näihin kohteisiin liittyy myös suurimmat lähivuosien investoinnit: Kankaan kosken ja rantapuistojen rakentaminen osana Tourujoen kunnostusta, satamaympäristön kehittäminen tai Hippoksen liikuntapuiston toteuttaminen.

YHTEINEN JA KOKEILEVA KEHÄ VIHREÄ

Kehä Vihreän kehittämisen periaatteisiin on kirjattu vahvasti ajatus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Asukkaat halutaan alueen kehittämiseen monella tapaa mukaan. Luonnollisesti kohteiden suunnitteluvaiheessa panostetaan osallisuuden esimerkiksi yhteissuunnittelua mahdollistamalla, kyseilyitä järjestämällä tai asukaskävelyin.

Kehä Vihreällä on järjestetty vuodesta 2016 alkaen vuosittain erilaisia yleisötahtumia ja -tempauksia. Tästä on pik-

kuhijaa muotoutunut perinne eli Kehä Vihreälle nimetään joka vuosi tietty teema, jonka ympärille tapahtumat rakentuvat. Vuonna 2021 on toteutettu Kehä Vihreä Liikkeessä -liikuntatapahtumien sarja, ja huolimatta koronasta useita liikunnallisia tilaisuuksia järjestettiin myös lähitapahtumina. Edellisinä vuosina teemoina ovat olleet mm. ruoka, arkkitehtuuri, luonto sekä tanssi ja laulu – ja vuonna 2022 teema on jo edellä mainittu kasvillisuus.

Eri tahojen esittämiin ideoihin ja aloitteisiin pyritään vastaamaan nopeasti – ja tietenkin hyviä ideoita halutaan vähintäänkin kokeilla. Vuosien varrella Kehä Vihreällä on eri tahojen aloitteesta muun muassa toteutettu Sepänkeitaan yhteisötaideteos, Harju Open -talvimaatapahtuma, Lasten Ryytimaa sekä Villiyrtti-puisto. Näistä viimeksi mainittu eli villiyrttipuisto on avattu juuri kuluvana vuonna, ja mielenkiinnolla seuraamme tulevana vuosina, kuinka eri villiyrttien menestyminen alueella onnistuu ja minkälaisia kunnossapitotoimia puisto vaatii.

TUTUSTU KEHÄ VIHREÄÄN!

Kehä Vihreä tarjoaa Jyväskylässä vierailevalle reitin, jota kulkemalla pääsee tutustumaan moniin upeisiin ja erilaisiin kohteisiin kaupungissamme. Kehä Vihreän infokartta on saatavilla Jyväskylä-infosta paperisena ja se löytyy myös verkkosivuilta. Lisäksi voi ladata älypuhelimensa Citynomadi-sovelluksen, josta löytyy Kehä Vihreän reittiopastus niin suomen- että englanninkielisenä. Reitille voi startata esimerkiksi Harjulta tai Jyväskylän satamasta. Tervetuloa Jyväskylän Kehä Vihreälle!

Kirjoittaja on toiminut Jyväskylän kaupungin maisema-arkkitehtina vuodesta 2000 alkaen. Maaliskuussa 2021 Vallinkoski on siirtynyt hoitamaan yleiskaavapäällikön toimeen.

GreenGPS -katutaideteos Eeronkadulla johdattaa Kehä Vihreällä kulkijaa. Taideteos on Jukka Silokunnaan käsialaa. Kuva: Jukka Silokunnas.

**Kierrätä
kaikkia
7 jätelajia**

**Jätelaki
koskee myös
pieniä*
taloyhtiöitä**

**Muovi-
pakkausten, bio-
ja metallijätteen
keräys
pakolliseksi**

* alkaen 5 huoneiston asuinkiinteistöistä

Molok mukautuu uuteen jätelakiin

Meiltä saat kätevät ratkaisut

- olemassa oleviin Molok-jätepisteisiin
- uudistettaviin / uusiin kohteisiin

Me autamme sinua – ota yhteyttä oman alueesi Molok-asiantuntijaan
www.molok.fi

Uudesta jätelaista ja ratkaisuista lisää blogissa
www.molok.com/fi/blogi/ajantasainen-jatelaki

Paikoin varsin määssä maastossa kulkevat pitkospuut on uusittu työllisyyshankkeena.

Kokkolan Laajalahdessa viihdytään ympäri vuoden

teksti ja kuvat: SINI SANGI

Kymmenen kilometriä Kokkolan keskustasta sijaitseva Laajalahti vetää käyttäjiä puoleensa ympäri vuoden. Alue on ollut vuosikymmeniä ulkoilijoiden ja uimareiden suosiossa ja viime vuosina käyttäjämäärät ovat lisääntyneet runsaasti. Kesällä 2021 Laajalahdessa toiminut kesäkioski ja alueella liikennöinyt retkibussi lisäsivät käyttäjämääriä entisestään.

Alueen vaihteleva ja omalaatuinen luonto, rauhallinen sijainti, merellisyys ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet kiinnostavat. Toimintojen sijoittuminen pienelle alueelle ja hyvä saavutettavuus tekevät Laajalahdesta erityisen suosittuun kohteen lapsiperheiden parissa.

DYYNILUONTOA JA LINTUKOSTEIKKOJA

Laajalahden upein maamerkki on sen hiekkadyynit. Dyynien harjanne kohoo avoimen hiekk-alueen ylle ja muodostaa näyttävän kontrastin muuten melko tasaiseen maastoprofiiliin. Kuivat hiekkakankaat kasvavat paikoin käppyräisiä mäntyjä. Laajalahden dyynit ja avohietikot lukeutuvat valtakunnallisesti arvokkaisiin tuuli- ja rantakerrostumiin ja alue on luokiteltu myös tärkeäksi pohjavesialueeksi.

Vanhoista ilmakuvista voidaan todeta, että vielä 1950-luvulla Laajalahden hiekkainen niemennokka oli täysin avointa ja puustoa oli nähtävillä vain dyynimuodostuman suojaosien puolella. Pikkuhiljaa vuonna 1969 Öjanjärven patoamisesta johtuen niemi on alkanut metsittyä rantavoimien heikentymisen ja vesien rehevöitymisen myötä.

Laajalahden lintukosteikko on Natura 2000 -aluetta ja lajistoltaan maakunnan edustavimpia. Lintutornit ja ruovikon keskellä sijaitseva lintupiilo tarjoavat hyvät mahdollisuudet lintujen tarkkailulle. Natura 2000 -alue vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella luonnonsuojelualueeksi.

YMPÄRIVUOTINEN KÄYTTÖ

Sulan maan aikaan matala ja hienohiekkainen uimaranta vetää väkeä viihtymään vesilajien parissa. Matalat lahdemat, kanavat ja saaristoalue tarjoavat monipuoliset melonta- ja suppailumahdollisuudet kaiken tasoisille harrastajille. Hiekkaisen niemen pienet laguunit tarjoavat rauhallisia piilopaikkoja uimarannan hälinälle. Rannan jyrkät männyt kutsuvat riippumattoilemaan.

Matala ja suojaisa vesialue jäätyy nopeasti ja tarjoaa upean mahdollisuuden erilaisille talvisille lajeille, kuten retkiluisteluun, pilkkimiseen, hiihtoon ja potkukelkkailuun. Perheen pienimmät hyödyntävät dyynikumpareita pulkkamäkinä ja vähälumiseen aikaan myös retkeilyreitit ovat käytettävissä. Laajalahden on tehty myös talvikävelyreittejä.

3,5 kilometrin pituisen luontopolun varrella sijaitsee kaksi lintutornia ja lintupiilo. Luontopolku kulkee rantalehdossa Natura 2000 -alueen laitamilla. Luontoreitin tulipaikka on

tällä hetkellä sijoitettu metsäkankaalle, jossa oli ennen myös laavu. Toinen tulipaikka, jossa on myös polttopuuhuolto, sijaitsee uimarannan yhteydessä. Luontopolun pitkokset on uusittu vuonna 2017 työllisyys Hankkeena. Luontopolku ja rakenteet ovat Metsähallituksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti kaupungin hoidossa.

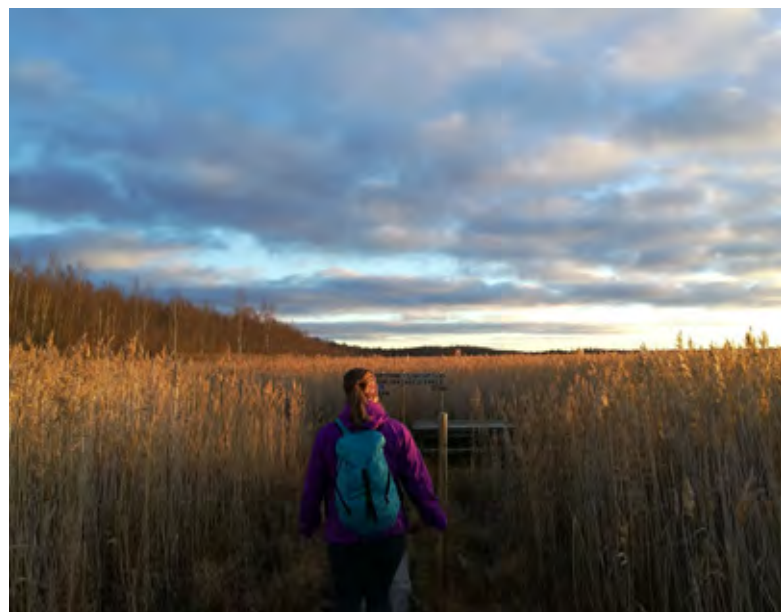
Alueen kenties suosituin palvelu on harrastajien ylläpitämä 18-väylän frisbeegolfrata, joka vetää kaiken ikäisiä käyttäjiä. Myös geokätköilijät ovat löytäneet tiensä Laajalahden maastoihin. Laajalahden läpi kulkee maastopyöräilijöiden suosimia epävirallisia ajoreittejä. Lisäksi helppokulkuiset metsät tarjoavat runsaasti marjoja ja sienä.

METSÄN TUNTU

Kokkolan ulkoilualueet ja reitistöt tarjoavat mahdollisuuden monipuoliseen retkeilyyn ja virkistytymiseen luontokohteissa. Kohteen voi valita omien mieltymystensä mukaan välikyviä vesien ääreltä tai kuusimetsän siimeksestä. Kohteita kunnossapitää Kokkolan kaupunki yhteistyössä paikallisten seurojen ja harrastajaryhmien kanssa.

Laajalahden kunnossapitovastuu jakautuu Kokkolan kaupungin ja Metsähallituksen kesken. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on myös yksityistä maanomistusta. Kunnossapitotoimenpiteet keskittyvät lähinnä uimarannalle ja luontopolulle ja niiden rakenteisiin. Laajalahdessa on aiemmin ollut hiihtolatuja, mutta viime vuonna latuverkostoa muutettiin talvikävelyreiteiksi. Tarkoituksena on lisätä talvikävelymahdollisuuksia.

Kaupunki omistaa Kokkolan Laajalahdessa 104 hehtaaria →

Laajalahden luontopolku kulkee dyyniluonnon, rantalepikoiden ja ruovikoiden läpi.

metsä-, kitu- ja joutomaata. Erityisesti rannan puustot ja hiekkat ovat arvokkaita ympäristöjä, joissa metsänhoitoa ei harjoiteta vaan niiden mahdolliset toimenpiteet tähtäävät vain arvokkaiden kohteiden säilyttämiseen. Pääasiallinen puulaji on mänty, sekapuuna esiintyy kuusta, koivuja, haapaa ja pihlajaa. Rantaviivassa jonkin verran harmaa- ja tervaleppää.

Laajalahden metsien yleisilmeen halutaan pysyvän puustoisena, luonnonmukaisen kaltaisena hoidettuna ja ulkoilijoilla säilyvän ”metsän tuntu”. Metsämaasta täysin metsänhoidon ulkopuolella, rauhoitettuna ja suojeltuna, on noin viidennes. Tämä sisältää vanhahkoa metsää kasvavat dyynimuodostelmat sekä Natura-alueeseen rajautuvat metsäkuviot. Koko Laajalahden alueella suojelun ja rauhoituksen piirissä on 29 prosenttia.

LAAJALAHTI KEHITTYY HANKKEEN VOIMIN

Laajalahti nukkui ruususen unta vuodesta 1990, kun Öjanjärven rannoilla todettiin järvisyyhyä. Kahvilatoiminta lopui ja uimarit siirtyivät muualle. Rannan vanhat rakenteet alkoivat pikkuhiljaa tulla tiensä päähän ja alue hiljeni lähinnä retkeilijöiden ja lintubongareiden käyttöön.

Vuonna 2019 harrastajien talkootyönä rakentama frisbeegolfrata nosti alueen käyttöasteen uudelle tasolle. Asiaan vaikutti myös Covid-19 pandemia, joka lisäsi ulkoliikuntapaikkojen käyttöä. Laajalahden uimaranta ja ulkoilualueet alkoivat taas kiinnostaa.

Laajalahteen haettiin vuodelle 2021 ELY-keskuksen avustusta lähivirkistysalueiden ja viheralueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen. Myönnettyllä avustusrahalla on tarkoitus kehittää Laajalahden retkeilyrakenteita, opastusta ja reittejä vastaamaan nykypäivän tarpeita ja kasvanutta käyttö määrää.

Laajalahden kehittämistyön alkuun tehtiin asukaskysely, johon vastasi yli 600 käyttäjää. Kyselyssä nousi useassa vastauksessa esille, että käyttäjät toivovat Laajalahden säilyvän luonnonmukaisena ja mahdollisimman vähän muokat-

tuna ympäristönä. Kesäajan käyttö ylitti hieman talvikäytön, mutta erotus ei ollut suuri. Eniten käyttöä oli luontopolulla, uimarannalla, lintutorneilla ja nuotiopaikoilla. Myös frisbeegolf, maastopyöräily ja pulkkamäki vetivät käyttäjiä. Kehittämiskohteissa esille nousi edellä mainittujen lisäksi talvikävelyreitit ja vessat. Myös opasteiden ja parkkialueen kehittämistä toivottiin.

Hankkeen päätavoitteena on vastata Laajalahden kasvaneeseen käyttäjämäärään rakenteiden, reitistöjen, opasteiden, pysäköinnin ja muiden palveluiden kestävä kehittäminen myötä. Tavoitteena on lisätä ympärivuotista käyttöä esimerkiksi uuden talvipolun myötä. Luontopolun linjauksia muutetaan paikoitellen kulutuksen ja käytön ohjaamiseksi.

Valtavan suuren suosion saanut Laajalahden frisbeegolf-rata kulkee osin kulutusherkässä maastossa, ja radalle tehdään muutostöitä luonnon suojaamiseksi. Hankkeella pyritään opastuksilla ja ohjeistuksilla lisäksi yhteensovittamaan alueen eri toiminnot – kuten retkeily, pyöräily, frisbeegolf, ratsastus ja vesillä liikkuminen – turvallisesti ja kestävästi.

Hankkeesta erillisinä töinä toteutetaan raivaus- ja liikennejärjestelytoimenpiteitä vuosina 2021 ja 2022. Rannan ja isojen dyynien välissä sijaitseva hiekka-alue palautetaan avoimeksi raivaus- ja ennallistamistöillä. Käyttöä ohjataan kulutuksesta hyötyville ja sitä kestäville alueille.

Laajalahtea halutaan tulevaisuudessa kehittää monipuolisena, viihtyisenä ja ympärivuotisena luontokohteena. Kävijämäärät ja luonnon sietokyky tulee sovittaa kestävä tasolle säilyttäen Laajalahden luonnon ominaispiirteet. Luontokohteiden käyttäjämäärät tulevat luultavasti vain kasvamaan tulevaisuudessa ja tämä on hyvä huomioida retkeilyn palveluverkkoa kehittäessä. Luonnonympäristöille on selvä kestävä tilaus. **W**

Kirjoittaja on Kokkolan kaupunginpuutarhuri ja aktiivinen retkeilijä.

Mataluutensa vuoksi nopeasti jäätyvä Laajalahti rantametsineen houkuttelee monenlaisiin talvisiin harrastuksiin.

Meriluonnon ihailuun löytyy lukuisia rauhallisia oleskelupaikkoja aivan rannan tuntumasta.

AVANT® 423

Vahva peruskone hyvällä teho-painosuhteella

Avant 423 on malliston edullisin dieselmootorilla varustettu kuormaaaja. Se on oikea valinta silloin kun 550 kg nostoteho riittää, mutta halutaan monipuolinen kone pihan hoitoon, puutarhaan, mökille, hevostallille, maatalouteen yms. Noin 1.000 kg omapaino mahdollistaa työskentelyn painorajoitetuissa tiloissa sekä helpon siirrettävyyden peräkärryllä. Lisävarusteena saatavan teleskooppipuomin avulla nostokorkeus on peräti 2,75 m. Tarvittaessa 423 voidaan varustaa erikoiskapeilla renkailla, jolloin kokonaisleveys on vain 93 cm ja kone mahtuu kulkemaan 1 m leveästä ovesta.

alk. 19.653 € alv 0%

1030-1080 kg

550 kg

16 kW/22 hp

12 km/h

Avant kuormaaajat ja työlaitteet

Avant Tecno Oy
Puh. (03) 347 8800 | myynti@avant.fi
Ylötie 1, 33470 Ylöjärvi

AVANT.FI

Kasvikatoista koteja ketojen hyönteisille ja hämähäkeille

Kun rakennuksen katto tehdään bitumista tai pellistä, on lopputuloksena autiomaatakin köyhempi ympäristö. Autiomaan sijaan katto voidaan peittää kasvillisuudella ja parhaimmillaan luoda monimuotoisuutta pursuileva, harvinaisiakin lajeja tukeva, elinympäristö. Kasvikatto ei kuitenkaan automaattisesti ole erityinen monimuotoisuuden keidas, vaan sillä, millaiseksi katto suunnitellaan, on suuri merkitys.

teksti ja kuvat: KUKKA KYRÖ

Kasvikatot, eli viherkatot, yleistyvät ilahduttavasti Suomessakin. Usein kasvikaton rakentamista motivoivat hulevesien hallinta ja esteettiset syyt. Sen sijaan vähemmälle huomiolle voi jäädä, että kasvikatto luo aina elinympäristön kasveille ja eläimille. Elinympäristönäkökulma olisi kuitenkin tärkeää huomioida katon suunnittelussa, sillä parhaimmillaan kasvikaton avulla voidaan auttaa harvinaistuvaa niittyjen ja paahdeympäristöjen kasvi- ja eläinlajistoa. Pahimmillaan katto taas houkuttelee lentäviä tai muutoin ilmateitse leviäviä lajeja, mutta onkin elinympäristönä heikkolaatuinen, eikä tarjoa niille edellytyksiä säilyä pidemmällä aikavälillä.

Väitöskirjassani tutkin kaupunkien kasvikattoja hyönteisten ja hämähäkkien elinympäristönä ja selvitin, millaiset kasvikatot tukevat parhaiten monimuotoisia ötökkäyhteisöjä. Keskityin työssäni kattoihin, joiden kasvualusta on ohut, muutamasta sentistä noin kolmeen kymmeneen senttimetriin, ja kasvillisuus on suunniteltu sellaiseksi, että se pärjää ilman säännöllistä kastelua tai lannoitusta. Keräsin tutkimusaineistoni pääkaupunkiseudulta ja tein lisäksi yhteistyötä sveitsiläisten viherkattotutkijoiden kanssa. Heidän kanssaan selvitin kasvikattojen ominaisuuksien ja kattoja ympäröivän maiseman merkitystä kovakuoriaisille Sveitsissä, Baselissa.

Tutkimieni kasvikattojen hyönteis- ja hämähäkilajisto koostui sekä yleisistä jokapaikanlajeista että erityisesti kuivissa, avoimissa elinympäristöissä viihtyvistä lajeista. Suomalaisilla katoilla lajisto oli melko niukkaa, mutta sveitsiläisiltä katoilta löytyi myös harvinaisia ja uhanalaisiakin lajeja. Mahdollinen selitys tähän saattaa löytyä kattojen suunnittelusta. Sveitsiläisistä katoista suuri osa oli suunniteltu tukemaan paikallisia, lajistoltaan arvokkaita kuivia ja avoimia ympäristöjä. Suomalaisilla kasvikatoilla tämä lähestymistapa taas on ollut harvinaisempi.

MILLAINEN KASVIKATOSTA TULISI,
JOS JOUKKO HYÖNTEISIÄ JA HÄMÄHÄKKEJÄ PÄÄSISI
SUUNNITTELEMAAN SEN?

Kun kasvikattoa lähtee suunnittelemaan ötökkänäkökulmasta, on ensiksi hyvä miettiä kattoa ympäröivää maisemaa, sillä suuri osa lajistosta saapuu katolle jostain lähistöllä olevasta maantason elinympäristöstä. Jos maanpinnalla on eko-

logisesti arvokkaita avoimia ympäristöjä, kuten niittyjä tai kallioketoja, kannattaa katon kasvillisuus suunnitella muistuttamaan niitä. Mikäli kattoa ympäröivät yksipuoliset nurmikot, ei maanpinnalta ole syytä ottaa mallia, vaan tällöinkin katolle kannattaa istuttaa monimuotoista kasvillisuutta, ja mahdollisuuksien mukaan lähteä muokkaamaan myös lähiympäristön nurmikoita kasvilajistoltaan monimuotoisemmiksi. Lisäksi rakennuspaikan maan käyttäminen katolla voi auttaa paikallista, juuri kyseiseen maaperään ja sen siemenpankista itävään kasvillisuuteen sopeutunutta lajistoa.

Monimuotoinen kasvillisuus mahdollistaa myös monimuotoisen ötökkäyhteisön asettumisen katolle. Kuivuutta kestävä maksaruohot ovat käteviä kattokasveja ja tarjoavat kukkiessaan pölyttäjäille ravintoa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta maksaruoho-sammal-kattojen laaja suosio on kuitenkin harmillista, sillä Suomen luonnosta löytyy lukuisia muitakin kuiviin ympäristöihin sopeutuneita kasveja, joilla on aivan yhtä hyvät edellytykset menestyä katoilla. Katto, jolla kasvaa vain yhtä tai muutamaa maksaruohoa ja sammaleita, on hyönteislajistoltaankin todennäköisesti yksipuolisempi kuin katto, jonka kasvillisuus on monipuolinen ja koostuu myös muista luonnonkukista ja heinistä.

Elävien kasvien lisäksi myös kuolleilla kasveilla on merkitystä, kun katsotaan kattoa ötökkäperspektiivistä. Kuolleista kasveista kerääntyvä karike tarjoaa suojaa ja ravintoa ja auttaa myös kasvualustaa säilymään kosteana. Niittykatto ei siis kaipaa säännöllistä manikyyriä, vaikka kuivat kasvinrangat eivät aina miellytä ihmissilmää. Paahdeympäristöksi suunnitellulla katolla taas on tärkeää huolehtia, että sieltä löytyy myös kasvittomia ja karikkeettomia paljaan maan alueita niille tarvitseville niveljalkaisille.

Seuraava ötököitä kiinnostava kysymys liittyy katon kokoon. Onko katto pieni, ehkä vain kymmenien neliömetrien kokoinen, vai suuri, eli useita satoja, mahdollisesti tuhansia neliöitä? Isolle katolle mahtuu monimuotoisuuden kannalta tärkeää elinympäristön sisäistä vaihtelua. Vaihtelua voi luoda vaikkapa kasaamalla kasvialustasta paksuja kumpuja ja jättämällä toisaalle ohuemman kasvialustan alueita. Näin autetaan myös kasvillisuutta säilymään monimuotoisena, sillä eri kasvilajit menestyvät eripaksuisissa kasvialustoissa. Myös kasvialustan koostumusta voi vaihdella, jolloin eri-

Lahopuun, kivien ja hiekkapitoisten paljaan maan alueiden avulla voidaan parantaa kasvikaton arvoa hyönteisten ja hämähäkkien elinympäristönä.

lasiin kasvualustan ominaisuuksiin sopeutuneet lajit voivat löytää mieluisiaan ympäristöjä katolta.

Pienellä katolla katonsisäisen vaihtelun sijaan voi panostaa yhtenäisen, laadukkaan elinympäristön luomiseen. Pienelläkin katolla voi elää monimuotoinen hyönteis- ja hämähäkkiyhteisö, mutta se on ympäristönä todennäköisesti suurta kattoa epävakaampi ja alttiimpi häiriöille, kuten kuivuudelle. Siksi pikkuinen katto on järkevintä suunnitella aktiivisesti liikkuville, lentäville lajeille, kuten mesipistiäisille ja muille pölyttäjähyönteisille.

Pölyttäjät on tietenkin syytä huomioida myös suurella katolla. Niiden haaveena on katto, jolta löytyy runsaasti eri aikaa kukkivia mesikasveja. Tällainen katto tarjoaa pölyttäjille ravintoa keväästä läpi kesän aina syksyn tuloon saakka. Erakomehiläiset ilahtuvat myös, jos katolle lisää niille pesäpaikkoja, eli kolopesijöille lahoppuuta ja maahan pesänsä kaivaville lajeille hiekkaisia, kasvittomia alueita. Perhoset taas tarjoavat katon suunnittelijalle kiinnostavia haasteita, sillä toukan elinympäristö voi erota suuresti aikuisen perhosen, ja kenties ihmisenkin, mieltymyksistä. Nokkosperhosen toukalle pitäisi olla kunnon nokkospusikko, mutta pelkkä nokkoskatto ei auta aikuista nokkosperhosta, joka kaipaa mesikasveja.

Lahopuusta ja paljaan maan alueista hyötyvät muutkin kuin mehiläiset. Luonnossa elää pitkä liuta ötököitä, jotka tarvitsevat lahoppuuta. Lisäksi rungon alla, pitkään kosteana säilyvässä kasvialustassa, elää oma lajistonsa. Mikäli katon kantavuus sen sallii, voi kattoelinympäristöä rikastaa myös kivien ja sorakasojen avulla. Ne tarjoavat piilopaikkoja ja keraavat lämpöä – ja sitähän monet ötökät rakastavat.

Katon korkeudella vaikuttaa olevan melko vähän merkitystä ötököille, sillä katoille pääsevät joka tapauksessa vain

lajit, jotka lentävät tai leviävät muutoin ilmateitse. Matalat katot tarjoavat kuitenkin korkeita kattoja paremman tilaisuuden kytkeä katto suoraan maanpintaan kasviseinän tai -rampin avulla. Tällöin myös lentokyvyttömille lajeille tarjoutuu mahdollisuus hyödyntää kattoja.

MIKSI KASVIKATOLLA KANNATTAA VAALIA ÖTÖKÖITÄ?

Ajatus ötökkäparatiisiksi suunnitellusta katosta ei herätä kaikissa suurissa riemunkiljahduksia. Miksi sellaista pitäisi tavoitella? Tarvitaanko ötököitä edes kaupungeissa? Valitettavasti kiinnitämme huomionamme hyönteisiin ja muihin selkärangattomiin eliöihin usein vain silloin, kun niistä on meille harmia. Sen sijaan niiden kauneus, huikea monimuotoisuus, kiehtovat, monimutkaiset käyttäytymismallit, ja se korvaamattoman arvokas työ, jota ne tekevät ekosysteemien toiminnan eteen, jäävät meiltä liian usein huomaamatta. Pölyttäjien merkitys ruuantuotannolle onneksi jo ymmärretään, mutta ötökät tekevät paljon muutakin. Ne osallistuvat ravinteiden kierrätykseen ja maaperän muokkaamiseen, ja niillä on valtavan tärkeä rooli luonnon ravintoverkoissa. Ilman ötököitä ei olisi västäräkkejä, pääskyjä, lepakoita tai siilejä. Ötököiden vaalimisen pitäisikin olla viheralueiden – ja kasvikatosten – suunnittelun kulmakiviä myös kaupungeissa. **vy**

Lisätietoja: Vegetated roofs as habitats for arthropods in urban areas. Kukka Kyrö. 2021. Faculty of Biological and Environmental Sciences. University of Helsinki. <http://ethesis.helsinki.fi/>.

Kirjoittaja on ekologi, joka työskentelee suunnittelijana Metsähallituksen Luontopalveluissa ja tekee ötököiden vaalimiseen tähtääviä luonnonhoidon suunnitelmia.

Ajankohtaista lainsäädännöstä

Uuden luonnonsuojelulain valmistelu on loppusuoralla

Luonnonsuojelulaki on yksi tärkeimmistä keinoista turvata Suomen luonnon monimuotoisuutta. Hallituksen esitys uudeksi luonnonsuojelulaiksi on valmistelun loppuvaiheessa. Sen lausuntokierros päättyi syyskuun alussa, ja esitys on tarkoitus viimeistellä syksyn aikana.

teksti: PASI KALLIO, kuvat: YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Monimuotoisuuden turvaamisen eteen on tehty Suomessa paljon työtä, mutta toimenpiteet eivät ole olleet riittävän tehokkaita. Suomen luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on edelleen heikkenevä – uhanalaisten lajien määrällä mitattuna heikkeneminen on jopa nopeutunut. Myös ilmastonmuutos entisestään nopeuttaa ja voimistaa monia luonnossa tapahtuvia kielteisiä muutoksia.

Luonnonsuojelun toimintaympäristössä on muutoinkin tapahtunut merkittäviä muutoksia. Muu lainsäädäntö, ohjauskeinot ja hallinto ovat muuttuneet nykyisen luonnonsuojelulain voimassaolon aikana. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää uusia toimia sekä luonnon suojeluun ja hoitoon, että käytön kestävyys turvaamiseen.

Yli 20 vuotta vanha luonnonsuojelulaki päivitetään, jotta se turvaisi entistä paremmin lajeja, luontotyyppejä sekä luonnon tarjoamia tärkeitä palveluja. Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi luonnonsuojelulaki. Uudistuksella toteutetaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa.

UUDISTUKSEN VALMISTELU POHJAA TIETEELLISEEN TIETOON JA AVOIMEEN VUOROVAIKUTUKSEEN

Hallitusohjelman mukaisesti luonnonsuojelulakia uudistetaan arviointien perusteella. Työ käynnistyi vuoden 2019 lopussa, jolloin ympäristöministeriö asetti hankkeen luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi.

Hanke sisälsi luonnonsuojelulain ja -asetuksen uudistamisen lisäksi projektit luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyyn lainsäädännön uudistamiseksi sekä ekologisen kompensaation kehittämiseksi.

Rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva lakiehdotus on jo valmis, ja se annettaneen eduskunnalle alkusyksystä. Ekologista kompensatiota koskevassa työryhmässä on puolestaan selvitetty kompensaation toteuttamisen lähtökohtia, ja se on tuottanut säännösehdotukset luonnonsuojelulakia koskevaan ehdotukseen.

Luonnonsuojelulain valmistelua on tehty ympäristöministeriön johdolla laajapohjaisissa projektiryhmissä, joissa on ollut jäseniä muun muassa ministeriöistä, viranomaisista, yliopistoista ja tutkimuslaitoksista sekä erilaisista sidosryhmistä, kuten elinkeinoelämästä ja ympäristöyhdistyksistä.

Uudistuksen valmistelussa hyödynnettiin myös laajasti tutkimuksia ja selvityksiä. Tieteellisen taustan vahvistamiseksi ympäristöministeriö kokosi tiedoneuvontahanke SOFIN kanssa tutkijaryhmän, joka arvioi tehtyjen säännösehdotusten vaikutuksia projektiryhmän työn tukena.

Myös kansalaiset ja muut sidosryhmät ovat voineet osallistua ja vaikuttaa lain valmisteluun esimerkiksi verkkokokouksissa. Uuden luonnonsuojelulain valmistelussa on muutoinkin pyritty avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen, sillä luonnonsuojelulaki koskee kaikkia.

Lausuntokierroksella ja siitä saatavalla palautteella onkin valmistelussa tärkeä merkitys, jotta luonnonsuojelulaita muodostuisi tehokas, toimiva ja oikeudenmukainen kokonaisuus.

Uuden luonnonsuojelulain valmistelu jatkuu syksyllä lausuntokierroksen jälkeen. Lopullinen hallituksen esitys uudeksi luonnonsuojelulaksi on tarkoitus jättää eduskunnalle tammikuussa 2022.

UUEDELLA LUONNONSUOJELULAILLA ON MONIA TAVOITTEITA

Voimassa olevaa luonnonsuojelulakia ja sen mahdollisia muutostarpeita lähestyttiin valmistelussa läpileikkaavien teemojen kautta: ilmastonmuutos, lajien suojelun parantaminen, luontotyyppisuojelun parantaminen, luontotiedon hallinta sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja kannustimet. Lisäksi haluttiin selvittää erikseen ekologista kompensatiota monimuotoisuuden turvaamisen uutena välineenä. Näiden teemojen kautta on muodostettu kuva lainsäädännön tarpeista ja tehty uusia ehdotuksia sääntelyn kehittämiseksi.

Uusi luonnonsuojelulaki pohjautuisi voimassa olevan lain rakenteen varaan, mutta sääntelyä pyritään ajantasaistamaan ja myös vahvistamaan. Lain avulla on tarkoitus parantaa lajien ja luontotyyppien suojelua, tehostaa niiden seurantaa sekä lisätä keinoja, jotka kannustaisivat luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja sen kestävään käyttöön.

Uusina avauksina luonnonsuojelulakiin ehdotetaan muun muassa luontotyyppien suojelukeinojen laajentamista ja vahvistamista, luontotiedon kehittämistä, ekologisen kompensaation hyödyntämistä sekä ilmastonmuutoksen tunnistamista

osana monimuotoisuuden turvaamista. Esimerkiksi uhanalaiset luontotyytit määriteltäisiin jatkossa asetuksessa, ja niiden oikeudellista vaikuttavuutta pyrittäisiin vahvistamaan. Näiden ohella laissa säädettäisiin nykyistä selkeämmin myös luonnonsuojelun hallinnosta sekä eliölajien vaihdantaa, maahantuontia ja maastavientiä koskevista säännöksistä.

Ekologista kompensatiota koskevilla säännöksillä asetettaisiin yhtäältä velvoite suojelusta poikkeamisesta aiheutuvan heikennyksen hyvittämiseen, mutta mahdollistettaisiin myös luonnonarvojen tuottaminen ja luotaisiin pelisäännöt heikentämisen vapaaehtoiselle hyvittämiseksi. Hyvittämismahdollisuus koskisi niitä luonnonsuojelulaista myönnettäviä poikkeuksia suojeltujen luontotyyppiesiintymien ja eliölajien esiintymispaikkojen suojelusta sekä suojelualueiden lakkauttamista. Tavoitteena on hidastaa rauhoitettujen lajien ja harvinaisimpien luontotyyppien katoa. Ekologinen kompensatio on viimeisijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. **W**

Lisätietoja luonnonsuojelulain uudistuksesta: ym.fi/lsuudistus ja Pasi Kallio (pasi.kallio@gov.fi).

Kirjoittaja työskentelee ympäristöministeriön luontoympäristöosastolla lainsäädäntöneuvoksena ja toimii luonnonsuojelulain uudistuksen sihteeristössä.

APURAHOJA

Nikolai ja Ljudmila Borisoffin Puutarhasäätiö sr. tukee puutarha-alaan liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä, alan edistämistä harrastavia henkilöitä ja laitoksia sekä puutarha-alan jatko-opintoja suorittavia henkilöitä. Tavoite on, että apurahan myöntämisellä olisi laajempaa, puutarhaviljelystä edistävää merkitystä. Pelkkiä matka-apurahoja ei myönnetä.

Hakumenettely

Hakemus tehdään säätiön hakulomakkeella, jota voi tulostaa kotisivuiltamme. Säätiö ilmoittaa myöntämistään apurahoista ja stipendeistä helmikuun loppuun mennessä. Täytetty hakemus tulee olla perille toimitettuna 15. marraskuuta mennessä osoitteessa:

Nikolai ja Ljudmila Borisoffin Puutarhasäätiö sr.
c/o Puutarhaliitto ry, Katarina Lassheikki,
Viljatie 4 C, 00700 Helsinki
(Tietoturvasyistä hakemuksia ei pidä lähettää sähköpostitse.)

Lisätietoja:

Asiamies Katarina Lassheikki, puh. 040 55 20 267
Varapuheenjohtaja Sven Engblom, puh. 0400 530 182
www.puutarhasaatio.fi

Loviisassa puiden juuristoalue käsiteltiin ilmalapiolla säteittäin. Metsämaassa kasvavien puunjuurien on todettu kasvavan erityisesti vanhojen, lahonneiden juurien jättämissä kanavissa, joissa maan huokostilavuus ja eloperäisen aineksen määrä ovat korkeita. Loviisassa kanaviin on lisätty biohiili-sepeliseos ja päälle kerros uutta kasvualustaa.

Maan rakenteen parantaminen ilmalapiolla

teksti ja kuvat: EMILIA MARILA

Ilmalapio ei nimestään huolimatta ole lapio. Suutin mahdollistaa tarkan kohdentamisen halutulle alueella.

Paineilma ei riko puun hienojuuria, mutta kastelusta on syytä huolehtia kaikissa työn vaiheissa.

Puiden kasvualustoja voidaan kunnostaa ja maata kaivaa juuristoalueella puiden juuria vahingoittamatta. Ilmalapion avulla maa-aines puhalletaan paineilmalla pois juurten ympäriltä. Menetelmä mahdollistaa kasvualustan vaihdon ja maan rakenteen parantamisen sekä pienet rakentamisen aikaiset kaivuut puiden juuristoalueella.

Loviisan keskustaa halkovien puistojen lehmukset ovat 120–170-vuotiaita, ja ne ovat osa valtakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista ympäristöä. Kokonsa ja ikänsä puolesta ne ovat merkittäviä ekosysteemipalveluiden tuottajia, unohtamatta puiden arvoa itsessään.

Puiden juuristoalue oli tiivistynyt aikojen saatossa ja sen pieneliötoiminta oli köyhää. Lähtökohta- ja kunnostustar kastelujen perusteella juuristolle päätettiin tarjota paremmat kasvuolosuhteet.

HELLÄVARAISTA KASVUALUSTAN KUNNOSTUSTA

Tiivistyneen kasvualustan kunnostustyöhön ryhdyttiin paineilmalapion (Air Spade) avulla heinäkuussa 2021. Paineilmalla toimiva maankaivuuväline on maailmalla yhä yleisemmin käytetty menetelmä puiden juuristoalueen kunnostuksessa ja maankaivuussa. Ilmalapion käyttö edellyttää puiden biologian ja hoidon ymmärrystä. Puille on syytä teettää kuntoarviointi ja hoitosuunnitelma ennen työn aloitusta.

Loviisassa puiden juuristoalueen maan pintakerros puhallettiin irti noin 15–20 senttimetrin syvyydeltä – kerroksesta, jossa puiden ravinteiden- ja vedenotosta vastaavat hienojuuret kasvavat. Ilmalapio rikkoo maan rakenteen ja irrottaa ruohovartisen aluskavillisuuden vaurioittamatta puun juuria, kun maaperä on kasteltu hyvin ennen käsittelyä.

Irrotetun maan tilalle lisättiin maanparannusaineeksi sepeä ja biohiiltä. Sepeli estää tiivistymistä uudelleen, ja biohiili parantaa maan vesi-, happi- ja mikrobitoimintaa juurten kasvuun suotuisiksi.

Samalla noin parinkymmenen vuonna 2016 liian syvälle istutetun lehmuksen juurenniskat puhallettiin näkyville. Juurenniskan hautaaminen maan alle jo istutusvaiheessa on yksi yleisimmistä syistä puiden huonolle ja jurovalle kasvuunlähdölle.

TERVE JUURISTO VARJEELE KOKO PUUN TERVEYTTÄ

Hyvien kasvuolosuhteiden tarjoaminen puille tiivistyvässä kaupunkirakenteessa voi olla haastavaa, mutta olemassa olevien kaupunkipuiden säilyttämiseen ja hoitoon panostaminen kannattaa. Uusien puiden istuttaminen ja hoito on kallista ja aikaa vievää. Uudet puut korvaavat vanhat puut ehkä vasta 100 vuoden päästä esimerkiksi ekosysteemipalveluiden tuotannossa.

Yksi tärkeistä puiden hyvinvointiin, pitkäikäisyyteen ja vakauteen liittyvistä tekijöistä on kasvualusta ja sen riittävä ko-

ko. Rakennettujen ympäristöjen puiden juuriston huonokuntoisuuden syitä ovat pääsääntöisesti rakentamisen yhteydessä tehty maantäyttö puun juuristoalueella ja katkaistut juuret, joiden haavapinnat tarjoavat hyvän kasvualustan lahottajille, sekä tiivistynyt maa.

Tiivistyneessä maassa ravinteiden- ja vedenotosta vastaavien hienojuurten kasvu ja uusiutumiskyky on heikkoa. Ah- taassa kasvutilassa kasvavat tai vahingoittuneet juuret eivät kykyne toimittamaan puun tarvitsemia ravinteita. Juuriston heikko kunto johtaa koko puun huonokuntoisuuteen, sillä se ei rakennusaineiden puutteessa kykene korjaamaan maan- päällisten osien pintavaurioita tai torjumaan taudinaiheutta- jia.

MAAN RAKENNE JA HUOKOSTEN MERKITYS PUUN JUURISTOLLE

Maaperä ja kasvualusta tarjoavat alustan puun ankkuroitu- miselle sekä ravinteiden- ja vedenotolle. Puille suotuisa kas- vualusta koostuu kiviaineksesta (noin 45 prosenttia tilavuus- desta) ja orgaanisesta aineksesta (noin viisi prosenttia, mää- rä vaihtelee suuresti). Maapartikkeleiden väliin jää huoko- sia, joissa on vettä ja happea sekä muita kaasuja. Huokosten osuus on noin puolet maan tilavuudesta. Maan huokostila- vuus onkin yksi tärkeistä maan kasvukuntoa indikoivista te- kijöistä. Maan tiivistyessä huokokset painuvat kasaan, minkä vuoksi maasta puuttuu kasvien kasvuun tärkeä tekijä – hap- pi. Tiiviissä maassa myös kosteusolosuhteet muuttuvat joko liian märäksi tai kuiviksi.

Hapettomassa ja liian märässä maassa olosuhteet muuttu- vat epäsuotuisiksi myös kariketta hajottaville ja maan raken- netta parantaville pieneliöille sekä puita ravinteiden- ja ve- denotossa auttaville mykorritsoille. Pieneliöiden puuttumi- nen vaikuttaa kasvien saatavilla olevien ravinteiden määrään. Liian tiiviissä maassa onkin moni asia pielessä kasvien kas- vun kannalta.

Puun juuriston hyvinvointia edistäisi, jos juuristoalueel- la kasvaisi helppohoitoista maanpeitekasvillisuutta. Ravinne- ja pieneliötoimintaa puolestaan parantaisi, jos maanpäällistä kariketta ei kerättäisi pois, vaan se päätyisi maata muokkaa- vien hajottajien avulla takaisin ravinnekiertoon. Maanpääl- listen toimenpiteiden ansioista kasvualusta ei tiivistyisi niin helposti ja siinä olisi sopiva huokostilavuus. Rakennetuissa ympäristöissä myös koneilla ajo ja liikenteen tärinä edesaut- tavat maan tiivistymistä.

PAINEILMAN MAHDOLLISUUDET MAANRAKENNUSTÖISSÄ

Puiden juuristoalueelle kohdistuvaa kaivamista on aina syy- tä välttää ja juuriston suojaaminen maankaivu- ja täyttötöis- sä tulisi olla lähtökohta jo suunnitteluvaiheessa. Jos juuris- toaluetta on välttämätöntä kaivaa, on ilmalapio käytettäväs- sä olevista vaihtoehtoista puun kannalta paras. Paineilma ei myöskään vahingoita maakaapeleita tai muita kiinteitä osia ja rakenteita. Laajemmissa kaivuuoperaatioissa imuauton käyttö nopeuttaa ja helpottaa työtä.

Kirjoittaja on arboristi, joka työn ohella opiskelee maatalous- ja metsätieteitä.

EPLUG-hanke – LUMOa ja KESYä

Euroopan laajuinen urbaanin lähivihreän hanke starttasi tammikuussa 2021. European Platform for Urban Greening (EPLUG) -hankkeessa on neljän vuoden aikana tarkoitus rakentaa eurooppalainen alusta, tietojen, taitojen ja elinikäisen oppimisen ekosysteemi. Luonnon monimuotoisuuden parantaminen, ilmastomuutokseen sopeutuminen ja hyvinvoinnin huomioiminen kaupunkiympäristöissä ovat hankkeen keskeisiä teemoja.

teksti: KAISA KOSKELIN

Hankkeessa ovat Suomen lisäksi mukana Espanja, Tanska, Romania, Tšekki ja Alankomaat. Hanketta hallinnoi Yuverta Alankomaista, pääyhteistyökumppaninaan ELCA (European Landscape Contractors Association). Suomen tiimiä johtaa Ahlmanin koulun Säätiö sr ja yrittäjäkumppanina on VRJ Group, jotka toimivat työparina Suomessa. Hanke saa rahoituksen European Erasmus+ KA3 -ohjelmasta.

European Platform for Urban Greening (EPLUG) on yksi seitsemästä Platforms of Centres of Vocational Excellence -alustasta, jotka on valittu mukaan EU:ssa vuonna 2020.

MIKÄ ON EPLUG?

Hankkeen lähtökohtana on yhteistyö oppilaitosten, työelämän ja tilaajien kanssa, jolloin alan koulutustarjontaa sovitetaan vastaamaan paikallisia tarpeita. Tärkeänä näkökulmana on myös kasvattaa ja kehittää viheralan ammattilaisten asiantuntemusta. Jokainen partneri muodostaa tulevaisuudessa urbaanin lähivihreän ammatillisen huipputaustan keskuksen, jossa annetaan täydennyskoulutusta alan opetta-

jille, ammattilaisille ja opiskelijoille.

Hanke kokoaa yhteiseurooppalaisen alustan viherympäristöjä koskevan ammattitaidon kehittämiseksi sekä mahdollistaa opiskelijoiden, opettajien, työnantajien ja työntekijöiden kansainväliset vaihdot keskuksien välillä. Hollannin Houteniniin perustetaan vertikaaliseen vihreään eli viherseiniin keskittyvä keskus.

Haasteet, asiantuntemus ja ilmastovyöhykkeet vaihtelevat alueittain. EPLUG pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin yhdistämällä voimat ja jakamalla hyviä käytäntöjä – kuten suomalaisia KESY kriteerejä – jolloin kaikki maat voivat oppia toistensa ratkaisuksista. Konkreettisia ratkaisuja voivat olla esimerkiksi erilaiset luontopohjaiset ratkaisut ja rakennettuun ympäristöön integroitu kasvillisuus: kasvikatot ja viherseinät, syötävät puutarhat, sadepuutarhat, hulevesien hyödyntäminen, niityt, monimuotoiset viherrakenteet sekä näiden rakentaminen ja kunnossapito.

MITÄ ON TEHTY TÄHÄN MENNESSÄ?

Hankkeen kick off -tilaisuus pidettiin Teamsin välityksellä tammikuun 2021 alussa. Hanke on jaettu useaan työpaket-

Kansainvälinen EPLUG-hankeväki vierailulla Ahlmannilla ja Tampereella syyskuussa 2021. Kuva: Vera Loimuvirta.

tiin. Ensimmäisessä työpaketissa toteutettiin kyselytutkimus ja haastatteluja viheralan yrityksille, oppilaitokselle ja muille sidosryhmille. Kyselyn tuloksia ja niiden pohjalta syntyneitä tärkeimpiä tarpeita ja kehitysehdotuksia vertailtiin koko hankeryhmän voimin toisessa etätapaamisessa kesäkuun alussa.

Jokaisella hankkeen partnerilla on ollut yllättävän samankaltaisia tarpeita: Viheralan arvostusta tulisi lisätä, koulutusten sisältöjä ei tunneta riittävästi työelämässä, urbaaneissa kaupunkiympäristöissä ei huomioida luonnon monimuotoisuutta riittävästi ja luontopohjaisia ratkaisuja rakennetaan jopa ilman selkeää tavoitetta. Rakentamisen ja kunnossapidon kokemuksista, onnistumisista ja epäonnistumisista tietoa on vähän eikä sitä kerätä tai jaeta riittävästi opiksi muille.

Ennen ensimmäisen työpaketin kyselyn tuloksia, oli monella maalla ideoita ja kiire alkaa pilotoimaan luonnon monimuotoisuutta käsitteleviä koulutuksia. Kiire ehkä siksi, että tiedämme ja koemme ilmastonmuutoksen vaikutukset, mutta konkreettisia toimia tehdään kuitenkin melko vähän. Tanskassa, Suomessa ja Romaniassa alkaa koulutuksia ja kursseja jo tämän vuoden aikana.

MITÄ TÄSTÄ ETEENPÄIN?

Ahlmanilla aloitetaan marraskuussa LUMOTarhurin koulutus, jossa kuka vain voi suorittaa luonnonmonimuotoisuutta

tukeva puutarhanhoito -tutkinnon osan. Viheralan opiskelijat ja ammattilaiset saavat kaipaamaansa tietoa luontopohjaisista ratkaisuista, kaupunkiekologiasta ja monialaisesta yhteistyöstä. On myös erittäin tärkeää oppia rakentamisen ja kunnossapidon hyvistä käytänteistä sekä mahdollisuuksista biodiversiteetin näkökulmasta.

Hankeväki matkusti Tampereelle syyskuussa, jossa tavattiin ensimmäisen kerran kasvitutusten ja tutustuttiin paremmin. Oppilaitosten ja yritysten edustajat opiskelivat yhdessä, miten luodaan oppimisen tuloksia ja laaditaan opetus suunnitelmia. Lisäksi jalostettiin koko hankkeen työpajojen ideoita ja jatkosuunnitelmia. Hankeväki kiersi Tampereella puistoissa ja taajamametsissä tutustumassa suomalaisen urbaaniin lähivihreään.

Lisätiedot:

kaisa.koskelin@ahlman.fi

platformforurbangreening.eu

paja.ahlman.fi /lahivihrea

Facebook @platformforurbangreening

LinkedIn @platformforurbangreening

Instagram @platformforurbangreening

Kirjoittaja työskentelee projektipäällikkönä Ahlmanin hanketiimissä.

**PYYDÄ
SYYSTARJOUS!**

**TILAA SÄÄNKESTÄVÄT JA
KORKEALAATUISET
ATECH-RUUKUT JA MUUT
VIHERSISUSTUSTUOTTEET
KAUDELLE 2022**

ATECH-VALIKOIMASSA:
useita erilaisia ruukumalleja, ampeleita,
parvekelaatikoita sekä
kaupunkikalusteita,
myös mittatilaustuotteina.

➔ Korkealaatuiset materiaalit
takaavat kestävyys.

➔ Laaja värivalikoima.

Ota yhteyttä ja tilaa!
minna.kivisto@schetelig.com
p. 040 721 3927

 SCHETELIG
LUOMME KASVUA

asiakaspalvelu@schetelig.com • p. 09 8520 6222 • www.schetelig.com • /ScheteligViheralue

PIHA & PUISTO

-näyttelystä innostusta arkeen

Viher- ja ympäristörakentajat ry järjesti PIHA & PUISTO -näyttelyn 27.–28.08.2021 yhteistyössä Marketanpuiston ystävät ry:n kanssa. Näyttely kokosi viheralan ammattilaisia ja uteliaita kävijöitä tutustumaan alan tarjontaan ja toimintaan

teksti ja kuvat: PAULIINA MERTA

Saavuin kauniiseen Marketanpuistoon hieman kello kymmenen jälkeen. Näytteilleasettajat viimeistelivät vielä kiireisinä näyttelyosastojaan, kun ensimmäiset näyttelyvieraat alkoivat ilmaantua paikalle. Näyttelyalue oli sovitettu hienosti Marketanpuiston puitteisiin ja alue oli kuin luotu viheralan toimijoiden esittelyyn. Näyttelytunnelmaan oli helppo virittäytyä, kun eri pisteitä pääsi kiertämään kuulutusten ja esittelyiden säestäessä taustakaiuttimista. Kierrellessä teki yhtäkkiä mieli ostaa kotiin uudet tyylikkää taimilaatikot, perustaa oma niitty, asennuttaa muutama viherkatto tai ainakin ostaa uusi ruohonleikkuri.

Viherala näyttäytyi tapahtumassa koko laajuudessaan aina pihavalaistusten viimeistelyä istutusten pohjamateriaalien moninaiseen kirjoon. Lisäsyvyyttä näyttelyyn toivat tuote-esittelyt sekä tasatunnein järjestettävät, asiantuntijoiden pitämät lyhytluennot ja tietoiskut. Luentoja kuultiin muun muassa viherkattojen tilaamisesta, erilaisten kasvualustojen käytöstä ja pölyttäjien huomioimisesta kunnossapidossa. Tarpeeksi napakat puheenvuorot mahdollistivat sen, että kuulijoilla oli aikaa kysyä kysymyksiä ja kierrellä näyttelyaluetta eri ohjelmanumeroiden välissä. Lisäksi päivän aikana pääsi virkistäytymään esimerkiksi Hatsapurien ja täytettyjen munkkien merkeissä.

Lapsille mielenkiintoa toivat eri leikkivälineiden valmistajien tuotteet, joita pääsi kokeilemaan paikan päällä. Keppihevostarata osoittautui myös suosituksi perheen pienimpien keskuudessa.

PIHA & PUISTO -näyttelyn parasta antia olivat monipuolisuus ja viihtyisyys ympäristö sekä innostunut ilmapiiri. Alue tarjosi mielenkiintoisia kohteita ja tuotteita niin uusille kävijöille kuin viheralan kokeneillekin konkareille.

MARKETANPUISTOLLE GREEN FLAG AWARD

Näyttelyn yhteydessä julkistettiin vuoden 2021 Green Flag Award (GFA) -tunnusten saajat. Ensimmäistä kertaa tunnus myönnettiin Mikkelin Naisvuoren puistolle ja Marketanpuistolle yhdessä Axxell Överbyn kampuksen kanssa. Lisäk-

Märta Angervuori ja Heidi Wirtanen tuulettavat Marketanpuiston Green Flag Award-tunnuksen kunniaksi.

si tunnuksen uusijoita oli kahdeksan eli tänä vuonna saatiin Suomeen yhteensä kymmenen GFA-tunnusta.

Marketanpuistolle myönnettyä tunnusta juhlittiin konkreettisesti, kun näyttelyvieraat pääsivät kohottamaan uuden vihreän lipun salkoon. Marketanpuisto on tunnuksensa ansainnut. Puistossa on pysyvästi esillä yli 70 viheralan toimijan töitä ja niihin on mahdollista tutustua ympäri vuoden.

Marketanpuisto tarjosi hyvät puitteet PIHA & PUISTO -näyttelylle.

Marketanpuisto on toteutettu yhteistyössä ammattioppilaitos Axxell Utbildning Ab:n Överbyn kampuksen kanssa. Opiskelijoille puisto toimii tärkeänä oppimisympäristönä. Marketanpuiston saama GFA-tunnus ei kuitenkaan ollut itsestäänselvyys.

- Hakuprosessi oli melko työläs, emmekä olisi selvinneet materiaalien kokoamisesta ilman Hämeen ammattikorkeakoulun hortonomiopiskelijoita, kertoo Marketanpuiston ystävät ry:n toiminnanjohtaja Märta Angervuori.

Rakennetun ympäristöhallinnoinnin moduuliin osallistuneet opiskelijat keräsivät kurssillaan kattavasti tietoa puiston kestävästä rakennusmenetelmästä, käyttötavoista ja siellä hyödynnetyistä tuotteista.

- Green Flag Award on ennen kaikkea hieno tunnustus puiston eteen tehdystä työstä ja se kannustaa jatkamaan ja kehittämään toimintaamme myös tulevaisuudessa, toteaa Angervuori hymyssä suin.

TAPAHTUMILLE ON KYSYNTÄÄ

Näytteilleasettajille PIHA & PUISTO oli pitkän tauon jälkeen tärkeä tilaisuus esitellä omia tuotteita sekä kertoa yrityksen toiminnasta. Paikalle tuotujen koneiden ja taimien lomasta pystyi havaitsemaan puistossa pysyvästi esillä olevat tuotteet, jotka osaltaan täydensivät näyttelyn luomaa kokonaisuutta.

Näyttelyosastojen joukosta ensimmäisenä silmään osui viherkattoja ja erilaisista kierrätysmateriaaleista läpäiseviä päällysteitä valmistavan EG-Trading Oy:n osasto. Tämän perheyriksen myyntijohtajana toimiva Niina Wennäkoski kertoo monipuolisista tuotteista innostuneesti ja ammattitaitoisesti. Näyttelykokemusta Wennäkoskella on myös paljon.

- Näyttelyihin on aina mukava päästä tapaamaan ihmisiä ja esittelemään tuotteita. PIHA & PUISTO -näyttely on ollut minulle erittäin myönteinen kokemus ja kävijöitä on ollut yllättävän paljon, Wennäkoski toteaa.

Samoilla linjoilla ovat myös Vitrean yrittäjä Anu Hyttinen sekä Viher-Aitan toimitusjohtaja Satu Hormio.

- Olisin toivonut vielä enemmänkin kävijöitä, mutta on ihanaa, että tapahtumia taas järjestetään, Hormio sanoo.

Jyri Uimonen Taimistoviljelijät ry:stä kertoi torstaina näyt-

telyn rakennuspäivänä vallinneesta säästä.

- Rakennuspäivänä vettä tuli vielä aivan kaatamalla ja maa on edelleen erittäin märkää. Onneksi sää kuitenkin vähän parani nyt varsinaiselle näyttelypäivälle. Ulkoilmatapahtumien järjestämisessä on aina riskinsä, kun sää voi olla mitä vaan. Hienoa, että tapahtuma kuitenkin pystyttiin järjestämään.

Näyttelyssä kävi viikonlopun aikana yhteensä noin 2500 kävijää, joten kasvuvaraa löytyy vielä. PIHA & PUISTO järjestettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa ja tapahtuma selvästi vielä haki muotoaan. Näytteilleasettajia oli löytänyt jo kiitettävästi paikalle, mutta suurempikin kävijämäärä olisi ollut toivottavissa. Sää ja vallitseva COVID-19-tilanne varmasti vaikuttivat osaltaan ihmisten liikkumiseen.

Perjantai-iltapäivänä näyttelyvieraksi paikalle saapunut Jarkko Keskitalo jäi kaipaamaan hieman vauhdikkaampaa tunnelmaa.

- Ihmisiä ja näytteilleasettajia oli paljon vähemmän kuin odotin. Sää ja tapahtuman uutuus ovat varmasti karsineet osan kävijöistä.

PIHA & PUISTO -näyttely koettiin hieman pienestä koostaan huolimatta hyödylliseksi ja tärkeäksi tapahtumaksi.

- On hyvä päästä näkemään ulos tarkoitetut tuotteet sellaisessa ympäristössä, jossa ne tulevat oikeastikin olemaan. Sisämessuilla ja tietokoneen ruudulta ei pysty koskaan täydellisesti sanomaan miltä tuotteet tulevat ulkotiloissa näyttämään, toteaa Maisema-aulassa toimiva suunnitteluhortonomi Jaana Hakola.

KATSE TULEVAAN

Viimeisten näyttelykävijöiden kulkiessa pois päin, mietin päivän kulkua. Näyttelystä jäi itselleni erittäin hyvä ja innostunut olo. Tunnelma ja kävijämäärä vaihtelivat päivän mittaan paljon. Aamun vilkkaus ei kestänyt aivan viimeisiin tunteihin asti. Näyttelyalue näytti kuitenkin miellyttävän monia, ja paikalle ilmaantui varsinaisten kävijöiden lisäksi paljon kiinnostuneita ja uteliaita ulkoilijoita.

Näyttelytoiminta on yrityksille tuotteiden esittelyn ohella tärkeä tilaisuus päästä kuulemaan kävijöiden mielipiteitä ja ajatuksia tuotteisiin liittyen. Näyttelyalueella nähtyjen tuotteiden kirjo oli laaja, mutta yhdistäviä tekijöitä olivat esimerkiksi kierrätysmateriaalien hyödyntäminen ja uusien innovaatioiden kehittäminen.

Erityisen hienoa oli nähdä miten kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen aiheuttamat haasteet on otettu viheralalla pohdintaan. Kestävää materiaalien käyttöä sekä vaihteleviin ilmasto-oloihin kehitettyjä tuotteita oli nähtävissä lähes jokaisella näyttelyosastolla. Niistä oltiin asiaankuuluvasti myös ylpeitä. Kävijöille näyttely tarjosi laajan katsauksen viheralan toimintaan sekä myös pilkahduksen tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja tavoitteisiin. **VY**

Kirjoittaja opiskelee ympäristötieteitä ja toimii Viherympäristöliitossa osa-aikaisena toimistoassistenttina.

Vuoden maisemasuunnittelija on
Monica
Elander-Heino.

Kuva: Pekka Rousi

Maisemasuunnittelijat ry juhli 60-vuotista taivalta

teksti: PAULA FINER

Maisemasuunnittelijat ry (MAS) on vuonna 1961 perustettu maisemasuunnittelijoiden yhteistyöjärjestö. Yhdistyksen tavoitteena on ylläpitää ja kehittää suunnittelijoiden ammattitaitoa sekä kehittää ammattimais- ta maisemasuunnittelua. Maisemasuunnittelijat ry on Viher- ympäristöliiton jäsenjärjestö. Tänä vuonna yhdistys juhli 60-vuotista taivaltaan.

Yhdistyksen 60-vuotisjuhlallisuuDET järjestettiin Hatan- pään kartanolla Tampereella 13.8.2021. Sopivien tilojen an- siosta juhlat pystyttiin järjestämään vallitsevasta pandemia- tilanteesta huolimatta. Juhlat sujuivat pääosin aurinkoisessa säässä kauniin puiston ja upeassa kukassa olevan ruusutar- han ympäröimänä. Juhlissa oli paikalla yhteensä 53 yhdistyk- sen jäsentä ja kumppaniyrityksen edustajaa. Ulkotilat laajen- sivat juhlatilaa entisestään.

Juhlaa vietettiin aluksi vapaasti seurustellen. Virallisen osuuden avasi puheenjohtaja Kaisa Koskelinin puhe. Juhlissa julkaistiin Eeva Blombergin koostama yhdistyksen historiik- ki. Blomberg kertoi juhlayleisölle mukaansatempaavasti sekä maisemasuunnittelijoiden historiasta että historiikin koosta- misprosessista.

Laulava hortonomi Essi Mäkinen viihdytti vieraita upeilla esityksillään. Illan muusta musiikkitarjonnasta huolehti Pa- si Vainionperä yhteineen. Maisemasuunnittelijat ry:n ny- kyinen hallitus ja yrityskumppanit esittäytyivät juhlavieraille. Juhlissa myös palkittiin ansioituneita yhdistyksen jäseniä.

UUODEN 2021 MAISEMASUUNNITTELIJA ON VALITTU

Yhtenä palkittavista julkistettiin vuoden maisemasuunnitte- lijän valinta. Vuoden maisemasuunnittelijan valitsevat vuo- sittain Viherympäristöliiton jäsenjärjestöjen jäsenet. Vuoden 2021 maisemasuunnittelija on Monica Elander-Heino.

Hän on kokenut maisemasuunnittelija, jolla on yli kol- menkymmenen vuoden kokemus erityyppisten viheraluei- den yleis- ja rakennussuunnittelusta. Hän on ollut osalli- sena laatimassa useiden puistojen ja historiallisten kohtei- den suunnitelmia muun muassa Helsingin kaupungille. Vii- me vuosien suunnittelutehtävät ovat painottuneet erilaisten puistosuunnittelutehtävien lisäksi katu- ja tieympäristösuun- nitteluun Helsingin uusissa kasvupisteissä, kuten Pasilassa ja Sompasaaressa. Muina suunnittelukohteina mainittakoon historiallisten arvokiinteistöjen puutarhat, erilaiset urheilu- puistot, teollisuusalueiden maisemasuunnittelutehtävät sekä hautausmaiden suunnittelu.

Suurin osa suunnittelutehtävistä on ollut monialaisia hankkeita, jotka ovat käsittäneet useiden toimialojen suun- nittelutehtäviä. Monica Elander-Heino on koulutukseltaan suunnitteluhortonomi, valmistunut Lepaan puutarhaoppilai- toksesta vuonna 1990.

Vuoden Maisemasuunnittelija -äänestyksessä annettiin yhteensä 237 ääntä, joista Monica Elander-Heino sai kahdek- san prosenttia. Paljon Onnea Monica!

ENTISIÄ PUHEENJOHTAJIA MUISTETTIIN

Muita palkittavia olivat yhdistyksen entiset puheenjohtajat ja muut yhdistyksen toimintaan vuosien varrella aktiivisesti vaikuttaneet jäsenet. Palkinnon saivat: Reijo Huppunen, puheenjohtaja vuosina 1980–1984, Liisa Alanko, puheenjohtajana vuosina 1990–1996, Heimo Kaukolinna, puheenjohtajana vuonna 1997, Aino-Kaisa Nuotio, puheenjohtaja vuosina 1998–2007, Arja Paula, puheenjohtaja vuosina 2008–2012 sekä Eeva Blomberg, puheenjohtaja vuosina 2013–2017.

Lisäksi palkittiin Hanna Hentinen, joka on toiminut yhdistyksen hallituksissa yhteensä 18 vuotta.

MAISEMASUUNNITTELUN TULEVAISUUS NÄYTTÄÄ VALOISALTA

60 vuoden aikana maisemasuunnittelu työkenttänä on ottanut jättiharppauksia eteenpäin ja alan arvostus on kasvanut aivan uudenlaisiin mittasuhteisiin verrattuna yhdistyksen alkuaikoihin. Maisemasuunnittelijat ry jatkaa edelleen väsymätöntä työtään alan edistämiseksi ja laadukkaan maisemasuunnittelun tunnettuuden lisäämiseksi.

Tässä työssä korvaamattomina tekijöinä ovat yhdistyksen osaava jäsenistö yritysjäsenineen, laaja yhteistyökumppaniverkosto ja tietenkin aktiivisesti toimiva hallitus valovoimaisen puheenjohtajansa johdolla. Kaisa Koskelin on toiminut yhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 2018 alkaen. **vy**

Kirjoittaja on Maisemasuunnittelijat ry:n hallituksen jäsen.

Maisemasuunnittelijat ry:n nykyisen hallituksen jäseniä ottamassa vieraista vastaan Hatanpään kartanolla 13.8.2021. Vasemmalta Päivi Sundberg, Paula Finér, Karolina Lindén, Jenna Pelttari, Kaisa Koskelin, Henna Väisänen ja Eija Grönqvist. Hallitusta onnittelemassa oikealla puutarhaneuvos Seppo Närhi. Kuva: Joonas Jarkko.

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

KUNTAA

MAANKATTEITA JA VIHHERKATTOJA

MAISEMARAKENTAMISEN ERIKOISTUOTTEITA

- **Barrikade**-kivipinnoitteet
- **Organic-Lock**-stabiloidut kivituhkakulkuväylät
- **Melos**-turva-alustat

Fidecol
pitää pintasi

www.fidecol.fi

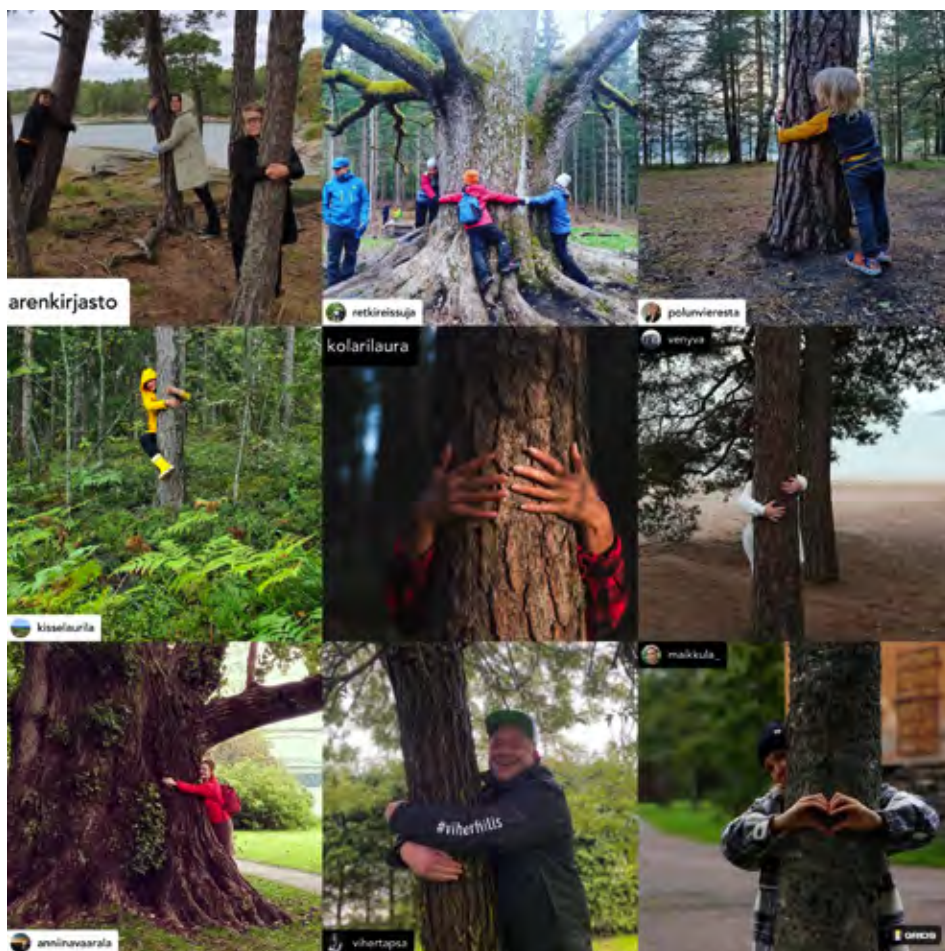
Puh: 03 525 9002

Rutistuksia lähivihreän puolesta

Kuudetta kertaa järjestetty Puunhalausviikko 23.–29.8.2021 kannusti ihmisiä halaamaan puita ja osoittamaan, että he arvostavat omaa lähiympäristöään, kuten puistoja, metsiä ja luontopolkuja.

teksti: TIIA NASKALI

Puunhalausviikko
23.–29.8.2021

- Teema: Puiden monimuotoiset verkostot
- Järjestäjät: Viherympäristöliitto ry, Maa- ja kotitalousnaiset ja Luonnonvarakeskus
- Kumppanit: Suomen luonnon päivä
- Mediaseuranta: 21 juttua, kaksi tv-haastattelua (MTV3, Yle Uutiset Uusimaa) ja kaksi radio-haastattelua (YLE Suomi, Radio Pooki)
- Puunhalausviikon sivut: 6 650 yksilöityä sivukatselua viikon aikana (vyl.fi-sivujen kolmanneksi suosituin sivusto vuonna 2021)
- Instagram (@puunhalausviikko): yhteensä 3 590 #puunhalausviikko-julkaisua

Vuoden 2021 teemana oli puiden monimuotoiset verkostot. Viikon aikana esiteltiin muun muassa puiden ekologisia verkostoja, viheralueiden verkostoja, kuten kansallisia kaupunkipuistoja ja niiden ominaispuita, sekä puiden parissa työskenteleviä viheralan ammattilaisia. Lisäksi annettiin vinkkejä, miten lähiympäristön puiden kuntoa voi tarkkailla, milloin pitää olla huolissaan ja keneltä kysyä apua. Myös aiempien vuosien materiaaleja, kuten monimuotoisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä artikkeleita ja juttuja, luettiin sekä jaettiin somessa viikon aikana.

Puunhalausviikko kiinnosti myös mediaa. Kampanja oli esillä sekä valtakunnallisessa mediassa, kuten Ylellä ja MTV3:lla, että pienemmissä paikallislehdissä ja -radioissa. Yhteydenottoja tuli selkeästi enemmän kuin edellisenä vuonna. Halailut eivät enää ihmetytä ja kampanjan taustalla olevat teemat pääsivät hyvin jutuissa esille.

Sosiaalisessa mediassa #puunhalausviikko-kuvia ja tarinoita jaettiin ahkerasti. Puita halattiin omalla pihalla, puistossa, lähimetsässä, retkellä, yhdessä perheen, ystävien, työkavereiden ja oppilasryhmien kanssa sekä yksin omassa rauhassa.

Puunhalausviikko on ainoa vuosittain järjestettävä selvästi viheralaa laajemmalle kohderyhmälle suunnattu kampanja, jossa Viherympäristöliitto on mukana. Tempauksen tarkoituksena on lisätä kansalaisten tietoisuutta viheralueista, viheralasta ja alan ammattilaisten työstä sekä kasvattaa arvostusta lähivihreää kohtaan. **vy**

Lisätietoja: vyl.fi/puunhalausviikko

Kirjoittaja toimii Viherympäristöliitto ry:ssä koordinaattorina, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa Puunhalausviikon suunnittelu.

Historian pauloissa

Suomen Puutarhasuunnittelijat ry (SPS) perustettiin 5.5.1961 Lepaalla. Perustajina olivat vastavalmistuneet ensimmäiset suunnittelulinjan käyneet hortonomit ja hortonomeiksi opiskelevat. Ensimmäiset hortonomit valmistuivat Lepaan puutarhaopistosta vuonna 1915. Kesti kuitenkin 46 vuotta ennen kuin viljelyhortonomin rinnalle saatiin suunnitteluhortonomi. Siihen aikaan Suomessa ei valmistunut myöskään maisema-arkkitehtejä. Heidän koulutuksensa alkoi vasta 1989.

Ensimmäisessä yhdistyksen vuosikokouksessa 1962 sovittiin, että jäsenet kirjoittavat aktiivisesti lehtiin alansa kysymyksistä ja ongelmista. Päätettiin julkaista ilmoitus Apu-lehdessä ja jäsenluetteloilmoitus Harvialan Taimiuutisissa. Seuraavana vuonna avattiin yhdistykselle tili, alettiin lähettää jäsenille postia sekä tehtiin ensimmäiset puistoretket. Seuraavina vuosina laadittiin suunnittelusopimuskäytäntö ja suunnittelun palkkionmaksutaulukko. Yhdistyksen täyttäessä 10 vuotta oli saatu aikaan logo, tarpeelliset lomakkeet ja osallistuttu ensimmäistä kertaa Puutarhamessuille omalla osastolla. Yhdistyksen täyttäessä 25 vuotta mietittiin, että olisi kiva tehdä historiikki – kukaan ei ilmoittautunut tekijäksi.

Yhteistyö viheralan muiden yhdistysten kanssa oli itsestään selvää alusta asti. Suunnittelun palkkioperusteiden laatimisessa saatiin apua Suomen Puutarha-arkkitehdeiltä. Puutarharakentajien ja Hortonomien yhdistyksen kanssa järjestettiin yhteisiä koulutustilaisuuksia.

Viheralalla koettiin, että Puutarhaliitto oli liikaa viljelijöiden puolella eikä viheralan kasvavaa merkitystä otettu tosissaan.

Viheralan järjestöjen perustaman Vihervaliokunnan tärkeimpänä tavoitteena oli vuonna 1971 saada vihersuunnittelu mukaan rakennuslainsäädäntöön. Maisemavaliokunta perustettiin viheralan painostuksen tuloksena Puutarhaliittoon 1972. Maisemavaliokuntaan saatiin kokopäivätoiminen maisemakonsulentti vuonna 1980. Viheralan näkyvyys ja arvostus kasvoivat, järjestettiin Vihervuosia ja vuonna 1992 perustettiin Viherympäristöliitto.

SPS:n vanhat pöytäkirjat ja jäsentiedotteet ovat paikoitellen hauskaa luettavaa. Esimerkki vuodelta 1971: *”Keskusteltiin suunnitelmien hinnoittelusta ja oltiin sitä mieltä, että suunnitelmaa ei milloinkaan saisi esittää asiakkaille ’ilmaisina’, vaan hinnoittelu laskuissa olisi tehtävä vähintään ohjetaksojen mukaan ja myös kulut selvästi eroteltuna. Ja tärkeintä on se, että*

suunnittelija saa työstään täyden korvauksen. Tärkeintä on aina ja kaikissa tilanteissa selvittää tilaajalle tai välittävälle liikkeelle, mitä kaikkea kunnon suunnitelman tulee sisältää. Näillä keinoin päästäisiin vähitellen eroon luonnollista tietä pois niistä surkeista ’tupakkiaski’- tai voipaperipiirroksista, joita vielä eräiden alamme ammattiliikkeiden palvelupisteiden toimihenkilöt laativat.”

Yhdistyksellä on ollut suuri merkitys julkaisujen tuottajana. 1960-luvulla viheralan suomenkielinen kirjallisuus rajoittui kotipuutarhureille suunnattuihin oppaisiin. SPS laati 1970-luvulla ideapiirroksia ja työselityksiä, joita myytiin jäsenille ja puutarhaoppilaitoksiin. Ne olivatkin osa puutarhureiden opetusta 1980-luvun alussa. Niitä hyödynsi myös Anssi Kranila kirjoittaessaan viheralan ensimmäistä oppikirjaa, *Viher-rakentamisen peruskurssi* (1984). 1980-luvulla tehtiin piirustusmerkkisuosituksia ja -ehdotuksia. Myöhemmin yhdistyksen edustajat ovat antaneet panoksensa Viherympäristöliiton julkaisuihin.

”Yhdessä olemme enemmän”

Yhdistyksen räätälöimät koulutukset ovat olleet ajan hermolla. Aluksi ne olivat vuosikokousten yhteydessä pidettyjä esitelmä. 1980-luvulla alkoivat useampipäiväiset koulutustilaisuudet. Koulutukset olivat vähävaraisella yhdistykselle taloudellinen välttämättömyys. Kurssien rinnalle ovat tulleet opintomatkat ja työmaapäivät, kumppanipäivät, asuntomesujen ammatilaispäivät sekä somekanavat. Toiminta on kiihtävästi monipuolistunut.

Yhdistyksen nimi on vaihtunut 60 vuodessa kaksi kertaa. Suomen Puutarhasuunnittelijat muutti nimensä Viheralue-suunnittelijat ry:ksi vuonna 1999 ja vuonna 2012 nimi muutui Maisemasuunnittelijat ry:ksi.

Eniten minua kuitenkin ilahdutti Maisemasuunnittelijat ry:n historiikka tehdessä yhdistyksen toiminnan punainen lanka. Toistuvasti on kysytty: *Miksi yhdistys on olemassa? Mitä hyötyä yhdistyksen jäsenille siitä on? Mitä jäsenet toivovat? Mitä voisimme kehittää alaa ja tehdä yhteistyötä muiden kanssa?* Yhdessä olemme enemmän

Onnea 60-vuotiaalle yhdistykselle, Maisemasuunnittelijat ry:lle!

Juhani Nylund on poissa

teksti: TAPIO FURUHOLM

Porin kaupunginpuutarhuri ja ansioitunut puutarha-alan järjestövaikuttaja Juhani Nylund on poissa. Jussi, kuten häntä pääosin kutsuttiin, oli syntynyt Porissa 6.2.1942. Nylund siirtyi elämän jälkeisiin puutarhoihin 3.8.2021.

Juhani omisti elämänsä Porin kaupungin puutarhalle ja viheralueiden kehittämiseksi. Hänen lapsuudenkotinsakin oli Porin kuudennessa kaupunginosassa, aivan vanhan puutarhan tuntumassa. Valmistuttuaan Lepaan puutarhaopistolta hortonomiksi, Nylund teki vuosikymmenien uran Porin kaupungin palveluksessa eri tehtävissä. Vuonna 1997 silloinen viherrakennuspäällikkö valittiin Porin kaupunginpuutarhuriksi. Sitä tehtävää hän hoiti eläkkeelle jäämiseensä asti, vuoteen 2005.

Juhani Nylundin käden jälki näkyy ja tuntuu meidän, eri ikäluokkien elämässä. Nuorena harjoittelijana hän oli 1950-luvun lopulla raivaamassa yhtä Suomen tunnetuinta puistoa, Kirjurinluotoa. Kirjurinluodosta on vuosikymmenien aikana kehitetty viihtyisä alue, jota porilaiset kutsuvat olohuoneekseen. Vuodesta 1966 alkaen Pori jazzfestivaali on pidetty Kirjurinluodolla.

Kokemäenjoen sivuhaarat halkovat luotojen aluetta, jonka suunnittelussa ja kehittämisessä Juhani Nylundilla oli merkittävä rooli. Suunnittelu ja alueiden rakentaminen olivat hänelle rakkaita asioita. Jussi osallistui myös lukuisiin suunnittelukilpailuihin yhdessä kollegansa kanssa, ja myös

menestyi niissä. Taitavalla piirtäjällä oli kysyntää niin yhteiskunnan rakentamisessa kuin järjestöelämässäkin. Lahjakkuus ulottui myös puutöihin, joiden laatu oli korkea.

Yksi mieluisista töistä oli ylistetyn Pelle Hermannin leikkipuiston rakentaminen Kirjurinluodon huomaan. Jo nyt useat sukupolvet ovat voineet nauttia ennakkoluulottomasti toteutetusta Pelle Hermannista.

Puutarha-alan järjestöissä Juhani Nylund teki ison työn. Hän oli Puutarhasuunnittelijoiden liiton hallituksessa toistakymmentä vuotta ja puheenjohtajana vuosina 1976–1979. Satakunnan Puutarhaseura ry:ssä hän toimi sekä puheenjohtajana että sihteerinä. Hänet kutsuttiin seuran kunniajäseneksi. Vuonna 2019 ilmes-

tyneen seuran satavuotishistoriikin tekemiseen hän osallistui aktiivisesti. Puutarhaliitto antoi hänelle kultaisen ansiomerkkinsä ja myös Pori-Seura palkitsi Nylundin.

Samaan aikaan Juhani Nylundin kanssa vuonna 1958 Porin kaupungilla aloittanut puutarhuri Pertti Kohvakka muistaa lämmöllä työtoveriaan ja ystäväänsä.

– Yksi hänen erikoisuuksiaan oli poikkeuksellisen laaja ja hyvä kasvituntemus. Nuorina miehinä vähän kilpailtiin, kumpi hallitsee kasvit nopeammin ja paremmin.

Pertti Kohvakka sanoo Juhani Nylundin olleen päättäväinen ja määrätietoinen puutarha-alan ammattilainen, jonka laadukas käden jälki näkyy nyt ja tulevaisuudessa. **VY**

Juhani Nylund. Kuva: Juhani Nylundin kotialbumi.

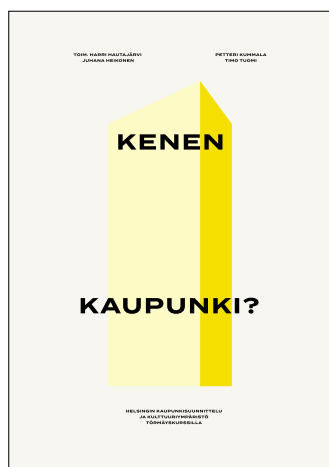
Koonnut Hanna Tajakka

Tässä kirjallisuuskatsauksessa esitellään muun muassa uusi viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus, opas vähähiiliseen rakentamiseen ja tietopaketti lähiluonnon vaikutuksista. Kantaa otavassa pamlettijulkaisussa arvioidaan kaupunkisuunnittelun onnistumista Helsingissä. Viime aikoina on julkaistu mielenkiintoisia historiikkeja. Tällä pastalla esitellään viherrakentajien ja maisemasuunnittelijoiden ammattikuntien sekä Kuopion puutarhaseuran taipaleista kootut historiikit. Historian siipien havinaa on myös Puu-Käpylä 100-vuotista olemassaoloa kunnioittavassa teoksessa. Uudet ohjekortit tutustuttavat allianssihankkeiden maailmaan ja päivitetty MaaRYL on julkaistu nykyvaatimusten mukaan verkkoaineistona.

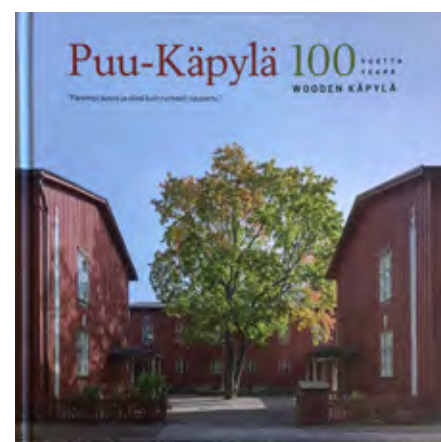
Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisu on tarkoitettu valtakunnalliseksi viheralueiden kunnossapidon yleiseksi työselostukseksi ja laatuvaatimusasiakirjaksi. VKT on hyvän kunnossapidon kuvaus, joka sisältää kunnossapitohankkeesta toiseen samansisältöisinä toistuvat laadunmääritykset. Julkaisussa esitetään hoidon lisäksi laatuvaatimukset kunnossapitohankkeen tilaamiselle, suunnittelulle, valvonnan ja omaisuuden hallinnalle. Lisäksi julkaisussa esitetään yleiset laatuvaatimukset talvihoidolle, puhtaanapidolle, kasvillisuuden hoidolle, rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoidolle, huolto- ja informaatiojärjestelmien hoidolle ja käytölle sekä laatua ylläpitävälle korjaustyölle ja käyttöjärjestelmien hoidolle ja käytölle. VKT korvaa vuonna 2014 julkaistun Viheralueiden hoito VHT '14 -julkaisun.

Toimittaja: Hanna Tajakka.
Julkaisija: Viherympäristöliitto ry. 2021. 211 s.
Myynti: Viherympäristöliitto ry:n verkkokauppa
<https://kauppa.vyl.fi/>.
Hinta: 75,00 €.

Kenen kaupunki? – Helsingin kaupunkisuunnittelu ja kulttuuriympäristö törmäyskurssilla -pamfletissa arvioidaan kriittisesti Helsingin kaupunkisuunnittelua, esitellään uhanalaisia kulttuuriympäristöjä ja tehdään parannusehdotuksia. 19 kirjoittajaa pohtii muun muassa, miksi Helsingissä halutaan rakentaa puistoihin, suojeltuihin kulttuuriympäristöihin, kaduille ja aukioille tai miksi virkistysalueita muutetaan rakennusmaaksi, vaikka niitä tarvittaisiin lisää, kun pääkaupungin väkilukua halutaan kasvattaa. Kirjoittajat perään kuuluttavat yhteisen edun huomiointia ja yleisen viihtyvyyden, ympäristöterveyden, ilmastokestävyyden ja kulttuuriympäristön vaalimista.

Toimittaneet: Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen, Petteri Kummala ja Timo Tuomi.
Julkaisijat: Docomomo Suomi Finland, ICOMO-Sin Suomen osasto, Rakennustaiteen Seura, Rakennusperintö-SAFA. 2021. 168 s.
Jakelu: Vapaasti ladattavissa linkistä <https://icomos.fi/kenen-kaupunki/>

Puu-Käpylä 100 vuotta on kuvaus satavuotiaasta Puu-Käpylästä, sen historiasta ja ainutlaatuisesta arkkitehtuurista. Kuuden kirjoittajan artikkelit valottavat asuntoalueen syntyä ja olemukseen vaikuttaneista arkkitehtonisista suuntauksista, rakentamistavasta ja korjausvaiheista. Lukija pääsee perehtymään myös Puu-Käpylää uhanneeseen purku-uhkaan ja alueelle 1960-luvulla järjestettyyn arkkitehtuurikilpailuun. Omat luvut löytyvät alueelle tärkeistä pihoista ja puutarhoista sekä maiseman kehittämisestä metsämaasta puutarha-kaupungiksi. Hienot kuvat nykypäivän Puu-Käpylästä rinnan historiakuvien ja piirrosten kanssa tutustuttavat ainutlaatuiseen asuinalueeseen. Tiivistelmien ja kuvatekstien englanninkieliset käännökset tarjoavat lukukokemuksen myös kansainvälisille lukijoille.

Toimittaneet: Pekka Heikkinen, Aino Niskanen, Jussi Tiainen, Eija Tuomela-Lehti.
Kustantaja: Parus Verus. 2020. 168 s.
Myynti: Kirjakaupat.
Hinta: 32 €.

Penkki, puu ja puistotie – Viherympäristötekoja vuodesta 1969 -historiikki kertoo sanoin ja kuvin Viher- ja ympäristörakentajat ry:n 50-vuotisesta taipaleesta. Viherrakentajien tarina etenee vuosikymmeneltä toiselle nostaen esiin ammattikunnan tärkeimmät käännekohtat, saavutukset ja haasteet kunakin ajanjaksona. Samalla peilataan laajemminkin yhteiskunnassa ja maailmalla tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutuksia alan kehitykseen. Runsas kuvitus, tarinaa jouhevasti kuljettava teksti sekä hieno taitto tekevät historiaan perehtymisestä mielenkiintoista.

Tekijä: Maija Tavia (teksti).

Julkaisija: Viher- ja ympäristörakentajat ry. 2020. 68 s.

Myynti: Viher- ja ympäristörakentajat ry, toimisto@vyra.fi ja Viherympäristöliitto ry:n verkkokauppa

<https://kauppa.vyl.fi/>.

Hinta: 25 €.

Visiona viihtyisämpi ympäristö – Maisemasuunnittelua 60 vuotta tekee kattavan historiakatsauksen Maisemasuunnittelijat ry:n toimintaan. Yhdistyksen monipuolinen toiminta tulee tutuksi puheenjohtajien muisteluiden, tapahtumalistausten, runsaan kuvituksen ja mielenkiintoisen liitemateriaalin kautta. Liitteisiin on koottu muun muassa palkkiolaskentaperusteita ja jäsenpostia, joissa muistutetaan työn asiallisesta hinnoittelusta. Lisäksi on esitetty otteita piirustusmerkkisuosituksista, suunnittelukansion ideapiirroksista ja työselostuspohjista. Nämä menneiden vuosikymmenten asiakirjat kertovat hyvin, mitkä asiat ovat kulloinkin olleet ajankohtaisia ja miten niiden vaikutus näkyy myös tämän päivän maisemasuunnittelijan tehtävissä.

Toimittanut: Eeva Blomberg.

Julkaisija: Maisemasuunnittelijat ry. 2021. 86 s.

Myynti: Maisemasuunnittelijat ry, info@maisemasuunnittelijat.fi.

Hinta: 30 €.

Kuopion Puutarhaseuran vuosikymmenet – Puutarhoja ja puutarhureita kertoo seuran vaiheista alkaen 1800-luvun loppupuolelta aina nykyhetkeen saakka. Teoksessa käydään läpi puutarhailijain ja -harrastuksen kehittymisen Kuopiossa ja lähialueilla. Seuran 95-vuotinen toimintahistoria tuo esille monipuolisen ja sisältörikkaan tarinan eri aikakausien toimintatavoista. Historiikissa on laajojen tekstikuvausten lisäksi lähes 200 kuvaa eri vuosikymmeniltä, jotka kertovat seurasta ja sen toiminnan moninaisista vaiheista. Historiikki sisältää myös henkilöesittelyjä keskeisesti seuran toiminnassa mukana olleista henkilöistä ja kertomuksia heidän puutarhoistaan. Tarinoita on muun muassa sairaalapuutarhoista, kauppapuutarhoista, taimitarhoista ja kartanopuistoista. Mielenkiintoista historiaa ovat myös 1960- ja 1970-lukujen vaiheissa järjestetyt kukkaistanssiaiset näyttelyineen. ”Illallistanssiaiset kukkien keskessä” voisivat olla vetonaula tänäkin päivänä.

Toimittaneet: Helena Rieki, Anja Rämö, Kirsti Oinonen.

Julkaisija: Kuopion Puutarhaseura ry. 2020. 288 s.

Myynti: Kuopion Puutarhaseura ry, puheenjohtaja@kuopionpuutarhaseura.fi, <https://kuopionpuutarhaseura.fi/tilaa-historiikki/>.

Hinta: 25 €.

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

Kohti vähähiilistä rakentamista – Opas arviointiin ja suunnitteluun -julkaisu on suunnittelijoiden käsikirja, joka sisältää perustiedot rakennuksen vähähiilisydestä, sen arvioinnista ja huomioimisesta suunnitteluhankkeen eri vaiheissa. Kirja tarjoaa lisäksi syventävää tietoa elinkaariarvioinnista, ympäristömerkeistä, käyttöikäsuunnittelusta, kiertotaloudesta sekä energia- ja materiaalihokkuuden näkökulmista. Vaikka pääpaino onkin talorakentamisessa, voidaan yleisperiaatteita soveltaa myös infrarakentamisen suunnittelussa. Julkaisu on saatavana myös e-kirjana (pdf).

Tekijät: Tarja Häkkinen ja Matti Kuittinen.
Julkaisija: Rakennustieto Oy. 2020. 192 s.
Myynti: Rakennustieto Oy:n verkkokauppa
<https://www.rakennustietokauppa.fi/>.
Hinta: 66,00 €.

RT 103239 Allianssimalli hankkeen toteutusmuotona – Allianssimallin yleiskuvaus -ohjekortissa kuvataan allianssina toteutettavan hankkeen ominaispiirteitä ja vaiheita sekä allianssiin liittyvien sopimusasiakirjojen käyttöä. Ohjekortin tarkoituksena on toimia alustavana perehdytysaineistona allianssimallista kiinnostuneille. Ohjekortti sopii myös opetuksen taustamateriaaliksi. Tätä ohjekorttia ei ole tarkoitettu allianssisopimusten sitovaksi osaksi eikä tulkinta-aineistoksi mahdollisissa allianssisopimuksiin liittyvissä riitatilanteissa.

Julkaisija: Rakennustieto Oy. 2020. 18 s.
Myynti: Rakennustieto Oy:n verkkokauppa
<https://www.rakennustietokauppa.fi/>.
Hinta: 49,60 €.

RT 103240 Allianssimalli hankkeen toteutusmuotona – Palveluntuottajien hankintamenettely -ohjekortissa esitetään allianssihankkeen hankintamenettelyn suositeltavat toimintamallit, valintaperusteet ja keskeiset allianssin hankinnan onnistumiseen vaikuttavat tekijät. Ohjetta voidaan soveltaa sekä julkisiin että yksityisiin hankintoihin. Ohjekortin lähtökohtana on, että julkisissa hankinnoissa sekä hankintayksikön että palveluntarjoajien oletetaan tuntevan voimassa olevan hankintalainsäädännön määräykset ja soveltamisperiaatteet sekä toimivan niiden mukaisesti.

Julkaisija: Rakennustieto Oy. 2020. 16 s.
Myynti: Rakennustieto Oy:n verkkokauppa
<https://www.rakennustietokauppa.fi/>.
Hinta: 45,00 €.

MULTAA

Koe kasvun ihme

Tilaa edullista multaa toimitettuna, tai nouda itse.

Metsäpirtin
multa

Tilaa: **metsapirtinmulta.fi** tai puh. 050 336 5703
Mullan valmistaja ja myyjä: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY
PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki, puh. 09 1561 2011 (asiakaspalvelu)

TAIMITARHATUOTTEITA

PUUT, PENSAA, HAVUT,
HYÖTYKASVIT, PERENNAT,
KÖYNNÖKSET...

MONIPUOLINEN VALIKOIMA
LAATUA!
PYYDÄ TARJOUS!

RENGON TAIMITARHA OY
Lukkopellontie 34, 14300 RENKO
puh 050 572 2634, 03-652 6122
www.rengontaimitarha.fi
myynti@rengontaimitarha.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

**VIKSTENIN
TAIMISTO**
Syrjäharjuntie 95
31300 Tammela
Puh. 040 733 3772
toimisto@vikstenintaimisto.fi
www.vikstenintaimisto.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

TAHVOSET
Elämää pihaan ja puutarhaan.

myynti@puutarhatahvoiset.fi www.tahvoiset.fi

viherpäivät & tekniikka

Jyväskylän Paviljonki 9.-10.2.2022

Ilmoittautuminen
avataan syksyllä!

Lisätiedot:
www.viherpaivat.fi

KESKIVIIKKO

9.2.2022

VIHREÄN HYVÄ KETJU

10.30 – 12.30

Kenelle kaupunkivihreää tehdään?

Kaupunkivihreän toteutusketjua on määrätietoisesti tehostettu ja ohjeistettu. Suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa joudutaan huomioimaan uusia näkökulmia, jotka vaativat toimijoiden osaamisen syventämistä. Olemmeko ajautuneet teknisten yksityiskohtien hurmoksessa liian etäälle työmme keskeisimmästä ytimeä eli käyttäjistä?

Päivien avaus ja ministeriön tervehdys

Rakennettu luonto ja luontokokemus hyvinvoinnin tekijöinä
- toimiiko puisto ja metsä samoin?

Käyttäjänäkökulmien monet ulottuvuudet - kenelle kaupunkivihreää tehdään? Asiakkaalle vai käyttäjälle, yhdessä ideoiden vai tilastojen perusteella?

Viheralan toimijoiden roolit toteutusprosessin eri vaiheissa
- osuuko kokonaisuus maaliin

14.30 – 17.00

Ketju kokonaisuutena

Selkeä toteutusprosessi on eräs hyvää lopputulosta varmistava tekijä. Ilmapäivän sessiossa pureudutaan yhden esimerkkikohteen toteutusketjuun ja arvioidaan sen eri osien linkittyminen toisiinsa.

CASE: Ankkapuiston uusiomassahanke KESY-kohteena

- Kytkös kaavoitukseen ja aluerakentamiseen
- Omistaja, Vantaan kaupunki
- Rakennuttaja
- Suunnittelija
- Rakentaja
- Kunnossapito
- Käyttäjät

Uudistunut
näyttelyalue!
Mukana jo 62
näytteilleasettajaa!
www.viherpaivat.fi

Iltajuhla

Järjestäjä pidättää oikeuden muutoksiin.

TORSTAI 10.2.2022

9.30 – 11.30
Vahvin vai heikoin lenkki?

Torstain aamupäiväosioissa jaetaan hyviä esimerkkejä alan käytäntöjen kehittämisestä - sekä ruohonjuuritasolta rakennustyömailta kotimaassa että strategisemmalta tasolta, erityisesti pohjoismaista. Miten poliittiset strategisen tason linjaukset jalkautuvat viheralan käytännön linjauksiin.

Sessio A Kotimaisia käytännön esimerkkejä (best practices)

Hankinnat/kilpailuttaminen – tilaajan ja urakoitsijan vuoropuhelu Norjan mallilla

Hyvät työmaakäytännöt

Ketjun hyvät lenkit - esimerkkejä

- Tamperelainen kivilinjaus
- Kivituottajan näkökulma joustavaan tilaamiseen
- Hyvä taimihankinnan malli
- Yhteenveto

Sessio B Strategisen tason esimerkkejä käytännön toteutukseen

Kansainvälinen puheenvuoro / Stockholms ny Miljöprogram 2020–23

Hiilineutraalilinjaus HKI & TRE

Kokonaiskoordinaattorin näkökulma ja yhteenveto

13.30 – 15.30 Katse tulevaisuuteen

Viherpäivien loppuksi suunnataan katse kohti tulevaa. Sessio alkaa yhteenvedolla edellisen päivän ja aamupäivän sessioiden tärkeimmistä viesteistä tulevaisuuteen. Asiaan syvennyttään käsittelemällä tulevaisuuden mahdollisia suuntaviivoja ja sitä, kuinka voimme parhaalla mahdollisella tavalla mukautua niihin ja hyödyntää niitä.

Terveiset tutkimuksesta – mitä tutkimuksia on käynnissä?

Käyttäjä viheralan päätöksentekoketjussa

Helsingin malli, OmaStadi-hanke

Viherpäivien yhteenveto, loppupuheenvuorot

PAVIL
JONKI

Tapaa
asiakkaasi livenä!
Näyttelystä varattu jo
92%

Varaa paikkasi heti:
Hannu Pyykkö,
050 2250

Kiitos

teksti: ESSI MÄKINEN, kuva: HELI NUKKI

Perjantaina 3.9.2021 suljin Viljatien oven viimeistä kertaa Viherympäristöliiton palveluksessa. Kiitän mielessäni kaikkea tehtäviä, kohtaamisia ja haasteita, joita matkan varrella eteeni on heitetty.

Aloitin Viherympäristöliitolla vuonna 2017, kun nykyinen ystäväni ja kollegani, silloinen lehtorini Sari Suomalainen vinkkasi työmahdollisuudesta osallistua Viherympäristöliiton osastolla Kevätpuutarhamessuille. Suostuin empimättä, ja jo heti messujen jälkeen valmistelinkin VYL koulutussivustoja sekä suunnittelin Viherpäivien 2018 messuosastoa Viherympäristöliitolle. Syksyllä minut palkattiin Viherpäivien messuavustajaksi kolmeksi kuukaudeksi. Se kolme kuukautta jatkui lopulta neljäksi, tapahtumarikkaaksi vuodeksi, jotka sain viettää Viherympäristöliiton palveluksessa toimistoassistenttina, järjestösuunnittelijana ja viimeisenä toiminnanjohtajan vastuutehtävissä.

Viherympäristöliitto tarjosi tilan kasvuun. Minulle heitettiin runsaasti haasteita, joista olin vain voinut haaveilla. Viherpäivät ja muut tapahtumat – kuten Metsä- ja Viherpäivät – koulutukset ja viimeisimpänä virtuaalinen streamausmaailma, hallitustyöskentely, jäsenyhdistysten yhteistyö, järjestösuunnittelu ja -kehitys, kansainvälinen yhteistyö Green Flag Award -koordinaattorina, hanketyöskentelyt, Viherympäristö-lehden toimitustyö, toiminnanjohtajan vastuutehtävät sekä monet, monet muut haasteet ovat muovanneet minusta sen viheralan ammattilaisen, joka olen tänään.

Kiitos jäsenyhdistyksille, hallitukselle, kumppaneille ja yhteistyötahoille. Viherympäristöliitosta saamiani kontakteja ja ihmissuhteita en unohda koskaan!

Lämmin kiitos kaikesta tuesta myös kollegani Tiialle. Hänen ystävyytensä ja saumaton tiimityö on ollut toimiston tehottiimin kulmakivi.

Viherympäristöliiton toiminta jää hyviin käsiin. Odotan Taavin panosta toiminnanjohtajana innolla ja mielenkiinnolla, hän on erinomainen valinta tehtävään. Kiitän Taavia myös kaikesta tuesta ja ymmärryksestä.

Tapaamme vielä viheralan kuviossa, toisissa merkeissä!

Aurinkoista syksyä ja vihertävää jatkoa toivottaen

Essi Mäkinen

Viherympäristöliiton järjestösuunnittelija,
tuleva taimistoammattilainen

Suuren suosion saavuttaneet puunhoidon
koulutukset saavat jatkoa!

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
[vyl.fi/tapahtumat/
puunhoidon-koulutukset-
2021](http://vyl.fi/tapahtumat/puunhoidon-koulutukset-2021)

Puunhoidon koulutukset webinaarina 14.-16.12.2021

Viherympäristöliitto ja Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY järjestävät Puunhoidon koulutuspäivät joulukuussa 2021. Koulutuksessa käydään läpi modernin puunhoidon sisältämiä puille tehtäviä toimenpiteitä. Kouluttajina toimivat kokeneet kotimaiset arboristit Suomen Puunhoidon yhdistyksestä.

Kurssi soveltuu kaikille viheralan parissa työskenteleville, kuten puutarhureille, kiinteistönhoitajille, isännöitsijöille, työnohtajille, suunnittelijoille, rakennuttajille ja valvojille. Koulutukset järjestetään webinaarina. Ilmoittautua voi yhteen tai useampaan koulutuspäivään.

Ohjelma:

1. päivä: taimilaatu, istutus, tehohoito, puiden suojaaminen työmailla (kouluttajana Aki Männistö)
2. päivä: puiden leikkaaminen ja työturvallisuus (kouluttajana Marika Pyökkänen)
3. päivä: puiden kunnon seuranta ja -kuntoarviointi: puiden vauriot, lahottaja, patogeenit, dokumentointi ja puurekisterit (kouluttajana Sami Kiema)

Toiminalliset terveiset toimistosta!

Viherympäristöliiton toimistossa on riittänyt muutoksia ja toimintaa viime kuukausien aikana. Ikäväksemme joutuimme luopumaan tehokkaasta ja ennen kaikkea sydämellisestä työkaveristamme Essi Mäkisestä, joka lähti uusiin haasteisiin syyskuun alussa. Kiitämme lämpimästi vuosien yhteistyöstä ja ystävyydestä ja toivomme kaikkea hyvää uuteen! Työkiireiden tueksi toimistolla on työskennellyt kesällä Viherympäristöliitossa harjoitteluaan tehnyt Pauliina Merta, joka on toiminut edelleen KESY-tehtävien ja myös tapahtumajärjestelyiden parissa. Kiitos avustasi!

Alkusyksyn on siis mahtunut normaalien työrutiinien ohella paljon lisätyötä, eivätkä muutokset toki tähän loppu. Saatamme liiton toiminnan ja toimiston tehtävät uusille uomille syksyn ja alkutalven aikana ja tiedotamme, kuinka lähdemme vuoteen 2022. Tulevaa vuotta suunnitellaan jo, ja tämän lehden ilmestyessä ovat liiton hallituksen, työryhmien, jäsenjärjestöjen ja toimiston edustajat koolla Vanajanlinnassa perinteisillä Järjestöpäivillä punomassa juonia vuodelle 2022. Myös pidemmän tähtäimen strateginen suunnitelma on tuolloin työn alla. Vielä ehtivät jäsenjärjestöt evästää edustajiaan tuohon työskentelyyn.

Hienoa on myös se, että heti järjestöpäivien perään 15.10.2021, saamme juhlia 30-vuotiaista Viherympäristöliittoa, toivottavasti isolla porukalla ja toivottavasti koronarajoitusten jo hellittäessä otetaan.

Sama koskee Viherpäiviä helmikuussa 2022. Kaikki suunnitelmat tehdään niin, että näemme jälleen Jyväskylässä, paikan päällä, kasvokkain jutellen ja illalla myös tanssien.

Hyvää syksyä!

Taavi Forssell, Viherympäristöliiton toiminnanjohtaja

Henkilöstöuutisia

Ympäristötieteiden opiskelija Pauliina Merta Helsingin yliopistosta toimii Viherympäristöliiton toimistoassistenttina syksyn kiireissä. Essi Mäkisen siirryttyä uusiin tehtäviin, toimiston tapahtuma- ja jäsenpalvelujen tehtäviin haetaan uutta työntekijää. Myös Viherympäristö-lehteen haetaan uutta päätoimittajaa, joka aloittaa tehtävässään vuoden 2022 alussa.

VYL:n juhlavuoden kunniaksi julkaistaan kuvia liiton 30-vuotisen matkan varrelta. Marraskuu 2006, VYL kehityspäivä. Luentoa pitää professori Risto Tahvonen.

Ennätykselliset 10 viheraluetta saavuttivat Green Flag Award -palkinnon 2021–22

Suomessa on palkittu laadukkaasti ylläpidettyjä Green Flag Award -viheralueita jo viiden vuoden ajan. Espoon Marketanpuistossa julkistettiin 27.8.2021 kymmenen Green Flag Award -tunnuksen voittanutta viheraluetta. Vuonna 2021 tunnuksen voittaneita puistoja on jo kymmenen; Hämeen ammattikorkeakoulun Lepaan kampuspuisto, Lahden Pikku-Vesijärven puisto, Tampereen Hatanpään Kartanonpuisto ja arboretum, Mikkelin Naisvuori, Espoossa sijaitseva Marketanpuisto ja Axxell Överbyn kampus sekä Kotkan Sapokan Vesipuisto, Katariinan Meripuisto, Jokipuisto, Sibeliuksenpuisto ja Fuksipuisto.

Tapahtumia ja koulutuksia

Viherympäristöliitto kehittää koulutustarjontaa! Tulossa muun muassa suositut Puunhoidon koulutuspäivät webinaarina 14.-16.12.2021. Lisäksi suunnitteilla on toivottu kaupunkipuiden arvonnäytysmalli KAM '19 -koulutus sekä uusi KESY-koulutuspäivä kaupungeille. Lisätietoja järjestettävistä koulutuksesta päivitetään Viherympäristöliiton tapahtumakalenteriin (www.vyl.fi). Koulutuksia ja tapahtumia järjestetään vallitsevan koronatilanteen mukaan sekä hybridi- että online-tapahtumina. Pysy kuulolla!

Lisää Viherympäristöliitosta www.vyl.fi

Toimisto:

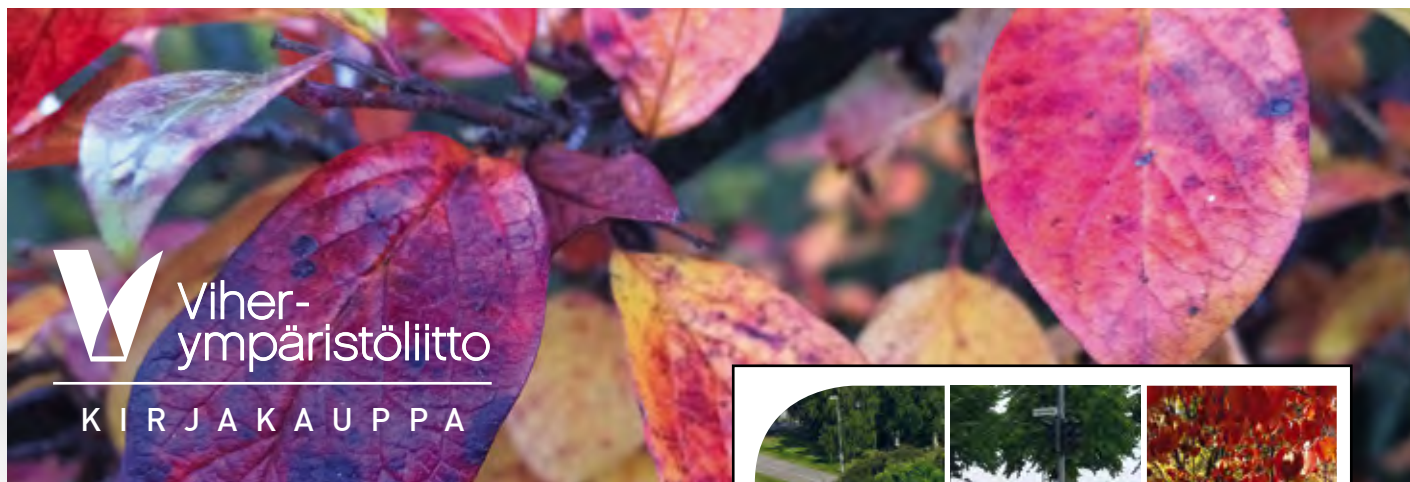
Viherympäristöliitto ry, Viljatie 4 C, 00700 HELSINKI
info@vyl.fi

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja,

Viherympäristöliiton yleiset asiat, 040 197 1273,
taavi.forssell@vyl.fi

Tiia Naskali, koordinaattori, tiia.naskali@vyl.fi,
050 438 1860.

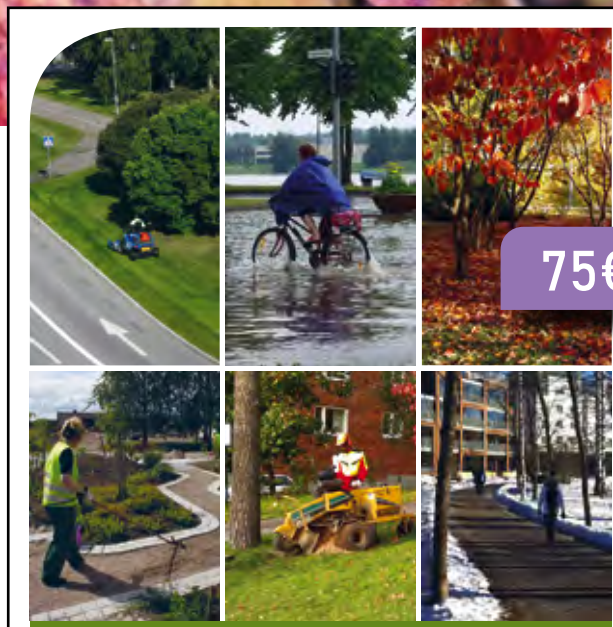
Jyri Uimonen vihervalvoja-asiat,
jyri.uimonen@puutarhaliitto.fi, 040 827 4833.

Nyt julkaistu - Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021

Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun myötä siirrytään viheralueiden hoidon laatuvaatimuksista kunnossapidon yleisiin laatuvaatimuksiin. Julkaisu korvaa vuonna 2014 julkais-
tun Viheralueiden hoito VHT '14 -julkaisun.

VKT 2021 jatkaa VHT:n viheralueiden kunnossapi-
don työselostusperinnettä ja on tarkoitettu valtakun-
nalliseksi viheralueiden kunnossapidon yleiseksi työse-
lostukseksi ja laatuvaatimusasiakirjaksi.

75€

Toimittaja Hanna Tajakka

Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021

Viherympäristöliiton julkaisu nro 70

**Viher-
ympäristöliitto**

37€

Aino Marila

Dynaaminen kasvillisuus

Kasvillisuus ja sen merkitys viheralueiden hoidossa

Viherympäristöliiton julkaisu nro 68

**Viher-
ympäristöliitto**

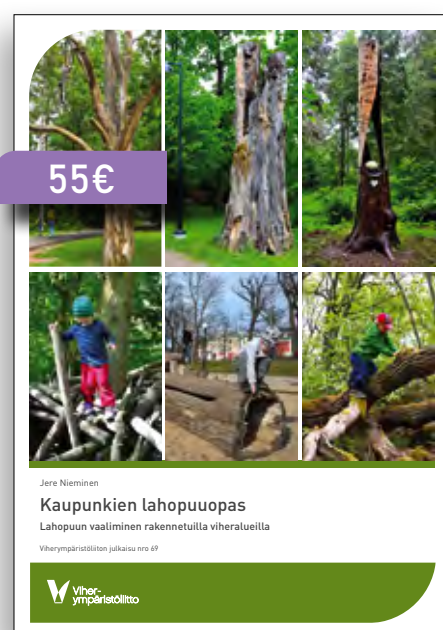
55€

Toimittaja Hanna Tajakka

Viheralueiden kunnossapitoluokitus - RAMS 2020

Viherympäristöliiton julkaisu nro 67

**Viher-
ympäristöliitto**

55€

Jere Nieminen

Kaupunkien lahoppuopas

Lahoppuun vaaliminen rakennetuilla viheralueilla

Viherympäristöliiton julkaisu nro 69

**Viher-
ympäristöliitto**

Kirjakauppa on saanut
uuden ilmeen!
Tutustu osoitteessa >

KAUPPA.VYL.FI

**Haluamme olla osa päästöttömän rakentamisen ratkaisua
sekä edesauttaa kestävien materiaalien kehitystä.**

Concrete Acts!

Tekoja ympäristön hyväksi ja asiakkaidemme CO₂ -päästöjen pienentämiseksi.

Olemme sitoutuneet ilmastonmuutoksen hillitsemiseen, kiertotalouden edistämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Tarjoamme uusia ympäristöystävällisiä tuotteita, jotka auttavat asiakkaitamme omien päästöjensä pienentämisessä.

Vihreät betonit | Uuma-tuotteet | Kierrätysbetoni ja Betoroc | Rudus LUMO

Lue lisää ratkaisuihin!

